

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ KOMİSYONU TUTANAK DERGİSİ

1'inci Toplantı 10 Mayıs 2022 Salı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mustafa Savaş'ın Komisyonun alt komisyon çalışmaları ve yapılacak üst komisyon çalışmaları ile tam tutanak tutulmasına ilişkin açıklaması

III.- İHTİSAS KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELER

1.- Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Genel Müdürlüğü'nün (TPAO) 2019 ve 2020 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleri

KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ KOMİSYONU

1'inci Toplantı
10 Mayıs 2022 Salı

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu saat 14.40'ta açıldı.

Komisyon Başkanı Mustafa Savaş, Komisyonun alt komisyon çalışmaları ve yapılacak üst komisyon çalışmaları ile tam tutanak tutulmasına ilişkin açıklama yaptı.

Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Genel Müdürlüğünün (TPAO) 2019 ve 2020 yıllarına ait bilanço ve netice hesapları, görüşmeler tamamlanarak ibra edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, 11 Mayıs 2022 Çarşamba günü Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü ile Türkiye Denizcilik İşletmeleri Anonim Şirketinin 2019 ve 2020 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarını görüşmek için saat 18.46'da toplantıya son verildi.

10 Mayıs 2022 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.40

BAŞKAN: Mustafa SAVAŞ (Aydın)

BAŞKAN VEKİLİ: Nevzat ŞATIROĞLU (İstanbul)

SÖZCÜ: Mevlüt KARAKAYA (Ankara)

KÂTİP: Yavuz SUBAŞI (Balıkesir)

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayıştay Başkanlığımızın ve kurumlarımızın değerli temsilcileri hepiniz hoş geldiniz.

Toplantıyı açıyorum.

27'nci Yasama Dönemi Beşinci Yasama Yılı'nın 1'inci Birleşimini açıyorum. Yeni yasama yılında Komisyon çalışmalarının hayırlı olmasını diliyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mustafa Savaş'ın Komisyonun alt komisyon çalışmaları ve yapılacak üst ko-misyon çalışmaları ile tam tutanak tutulmasına ilişkin açıklaması

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Değerli üyelerimiz, bildiğiniz üzere Komisyonumuz denetim kapsamında bulunan kuruluşların 2019 ve 2020 hesap yıllarına ait alt komisyon çalışmaları hepinizin yoğun gayret ve çalışmalarıyla 2022 yılının Ocak, Şubat, Mart aylarında yapılan toplantılarla tamamlanmıştır. Bu süreçte, alt komisyonlarımız 31 toplantı gerçekleştirmiştir. Bu toplantılarda 2019 yılından 82, 2020 yılından 95 kuruluş olmak üzere toplam 177 kuruluşun bilanço ve netice hesapları görüşülmüştür.

Alt komisyon çalışmalarına katkı veren milletvekillerimize, Sayıştay denetçilerimize, kurum temsilcilerimize ve Komisyon çalışanlarımıza tekrar teşekkür ediyorum.

Bu yasama yılında çalışmalarımıza denetim kapsamında bulunan kuruluşların üst komisyon toplantılarıyla devam edeceğiz. Haziran ayı sonu itibarıyla 2019 ve 2020 hesap yılları denetimlerini tamamlamayı planlıyoruz. Komisyon toplantılarımızın bugüne kadar olduğu gibi bu dönemde de uyum ve olgunluk içerisinde gerçekleşmesini ve denetimlerin kurumlara ve ülkemize katkı sağlamasını temenni ediyor, toplantılarımızın hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Değerli üyelerimiz, ayrıca daha önce aldığımız karar neticesinde İç Tüzük 33'üncü madde uyarınca Komisyon toplantılarımızda tam tutanak tutulmaktadır.

Şimdi gündeme geçiyoruz.

III.- İHTİSAS KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELE

1.- Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Genel Müdürlüğünün (TPAO) 2019 ve 2020 yıllarına ait bi-lanço ve netice hesaplarının görüşmeleri

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Bugünkü gündemimizde Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Genel Müdürlüğünün 2019 ve 2020 yıllarının bilanço ve netice hesapları yer almaktadır. Sayın Genel Müdürlüğümüzden başlamak üzere, toplantımıza katılan kurum ve Sayıştay temsilcilerimizin kendilerini Komisyonumuza tanıtmalarını rica ediyorum.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

TPAO GENEL MÜDÜRÜ MELİH HAN BİLGİN – Sayın Başkanım, Komisyonumuzun sayın üyeleri, değerli milletvekilleri, Sayıştay’ımızın değerli temsilcileri; müsaadenizle bütün ekibimiz önce kendimizi takdim edelim.

Benim ismim Melih Han Bilgin. Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Müdürü olarak görev yapıyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Evet, arkadaşlar, sırayla tanıtalım.

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Genel Müdürüm, sunum için buyurun.

TPAO GENEL MÜDÜRÜ MELİH HAN BİLGİN – Sayın Başkanım, sayın üyeler, Sayıştayımızın değerli temsilcileri, değerli katılımcılar; 2019-2020 yılları bilanço ve netice hesaplarına ait bilgilendirme sunumumu arz edeceğim.

Takdim planı yansıda görüldüğü gibidir. Önce, kısaca Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının mevcut durumunu değerlendirdikten sonra üst politikalar ve stratejilerimizin ana hatlarını arz edeceğim, arkasından, son dönemdeki üretim artışı, keşiflerimiz, maliyetlerimiz; bunlarla ilişkili bir bilgilendirme sunumumuz olacak. Sürdürülebilirlik ve kurumsal yönetim anlamında yaptıklarımızla, yerleştirme ve yerli sanayinin kullanımıyla ilişkili bilgiden sonra, en son, Sakarya gaz sahasındaki keşif ve sahadaki mevcut güncel durumla ilişkili bilgi arz edeceğim, arkasından da çok kısa bir video takdimimiz olacak; sahayı canlı olarak, son hâlini, güncel hâlini gösteren çok kısa bir video sunumumuz olacak.

Komisyonumuzun çok fazla vaktini de almak istemiyoruz.

Türkiye Petrolleri 1954 yılında kurulmuş, 12 milyar lira sermayesi olan, 3.314 kişiyi doğrudan çalıştıran -kapsam içi ve kapsam dışı çalışanlarının toplam sayısı 3.314 kişi- günlük 170 bin varil/gün petrol eşleniği üretim yapan, 2012 ve 2021 yılları arasında toplam 17,5 milyar dolar yatırım yapmış ve 19 milyar dolar gelir elde etmiş, yurt dışında 4 ülkede faaliyette bulunan, 9 farklı proje yürüten, denizlerde özellikle “ultra deep” denilen derin denizlerde millî olarak arama ve üretim kabiliyetine sahip bir kurum.

Türkiye Petrolleri, mevcut durumunu 2020 yılı için analiz ettiğimizde, öz kaynaklar değerlendirmesinde, kamunun ve tüm özel sektörün, tüm sektörlerin 20,5 milyar Türk lirasıyla en büyük öz kaynağa sahip kurumu. Aktif toplamları itibarıyla bakıldığında, kamunun 1’inci, tüm Türkiye’nin 2’ncisi durumunda. 2020 yılı ki zor bir yıldır, pandemi sebebiyle petrol fiyatlarının dip yaptığı bir yıldır; o yılda bile aslında kârlılıkla çıkmayı başarmış bir kurum. Kamuda 2’nci en büyük kârın sahibi ve dönem kârı da sıralamada aslında Türkiye içerisinde 11’inci kurum.

Üst politikalarımız ve stratejilerimizin temel bileşenleri, Cumhurbaşkanlığımızın On Birinci Kalkınma Planı, Hazine ve Maliye Bakanlığımızın Yeni Ekonomi Programı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımızın 2019-2023 Stratejik Planı’yla uyumlandırılmış stratejiler içerisinde büyümeyi yürütmekteyiz. Bu stratejilerin temel bileşenleri, Sakarya gaz sahasında yapılacak olan çalışmalar, deniz alanlarında yeni keşiflerle beraber aslında keşif zincirimizi genişletmek, kara alanlarında yürüttüğümüz, “onshore” da yürüttüğümüz çalışmalarda sürekli olarak üretim artışı sağlamak, modern ve izlenebilir bir şirket kurabilmek, kurum oluşturabilmek için dijital kültürü geliştirmek, dijitalleşme, bir otofinsanman yöntemiyle mümkün olduğu kadar, aslında millî hazineye yük olmadan kendi kaynaklarımızla büyüyecek, izlenebilir bir yönetim altyapısı, izlenebilir ve denetlenebilir yönetim

altyapısı, sürekli maliyeti iyileştirmeyi bir kültür olarak geliştirebilmek ve bu sayede rekabetçi bir iş ortamında ayakta kalabilecek yapıyı sürdürülebilir bir şekilde kurmak, milli teknolojiye ve yerli tedarikçi ekosistemine destek olmak... Bütün bunlar, stratejilerimizin temel bileşenleri.

Sunum planı içerisinde, zaman zaman, teker teker altını çizeceğimiz hususlar da olacak.

Üretim artışı, keşiflerimiz ve maliyetlerimizle ilişkili bilgilendirmeye gelince; tarihsel olarak baktığımızda, 2022 yılında, son otuz yılın en yüksek yurt içi üretimi planlanmıştır. 1989-90'lı yıllarda Adıyaman'daki Karakuş sahalarında yapılan keşifle beraber aslında bir pik yakalanmış, 69 bin varil günlük üretimler yakalanmış ama ondan sonra aslında sahanın hızlı "decline" olmasıyla, rezervin hızlı tüketilmesiyle beraber o dönemin haricinde üretim hiçbir zaman bir kere daha 60 bin varillerin üzerine çıkmamış ama 2021 yılında biz bunu 62.500 varil olarak realize edeceğiz, hedefimiz bu.

Ortalamaya baktığımızda, son yıllarda gerçekleştirdiğimiz üretim artışının yaklaşık yüzde 50 olduğunu görüyoruz. Özellikle bu, organik bir büyümedir yani verimlilikle oluşturulmuş bir büyümedir, yeni sahalar satın alınmamıştır; sadece eski sahaların tekrar değerlendirilmesi, yeni stratejilerin uygulanması, yeni teknolojilerin devreye alınmasıyla gerçekleştirilmiş bir büyüme artışıdır. Bu büyüme, özellikle denizlerde yaptığımız çalışmalar için finansman konusunda da kurumumuzun önünü açmıştır.

Kişi başı üretim, rekabetçi bir yapının en belirgin göstergesi olarak rekabetçiliğin 2013 yılından bu tarafa kurum içerisinde nasıl geliştirildiğinin bir göstergesidir. Şu andaki 48 varil/günle dünyada benzeri yapılar içerisinde dünya ortalamalarını yakalamış, bu trendi devam ettirdiğimiz sürece de aslında dünyanın rekabetçi şirketlerinden biri olarak gelişmemizi sürdürecektir.

Yeni petrol ve doğal gaz rezervleri... Sayın Başkanım, malumlarınız, aslında petrol rezervlerini tükettikçe yerine yenisini koymak, yeni rezerv eklemek kurumumuzun başlıca görevleri arasında, hatta en birincil görevi olarak adlandırabiliriz. Bu çerçevede içerisinde, son yıllarda yaptığımız arama faaliyetleriyle beraber Kuruma eklediğimiz rezerv -eklenilmiş doğal gaz rezervleri- kurumun özellikle değerini artırmak ve önümüzdeki yıllarda kamuya bırakılacak değer yaratabilmek açısından en önemli göstergedir. Son yıllardaki tablo ise yansıda gösterildiği gibidir. Özellikle 2021 yılında kara aramacılığında çok önemli başarılar elde ederek 70,7 milyon varillik bir ilave rezervi kurumumuz envanterine ve kamu envanterine kazandırmış durumdayız. Özellikle son yıllarda giderek artan arama çalışmalarımızın en önemli sonucu ve göstergesi yansıda görüldüğü gibidir.

Kara alanlarındaki sondaj sayılarımız... Tabii doğal olarak çok bulabilmek için çok arama yapmak lazım. Bakıldığı gibi, aslında 2017'den bu tarafa 50, 59, 97 kuyu; 2020 yılında -biraz önce bahsettiğim- özellikle pandemi sebebiyle yaşanmış olan sektörel kriz... Çünkü petrol fiyatlarının malumlarınız bir ay, bir buçuk ay gibi bir süre içerisinde negatif fiyatlandığı dönemler oldu ki bu, dünya petrol sektörü tarihinde çok rastlanmamış bir durumdur. O süreçte dahi aslında biz çalışmalarımıza devam ettik, üretimimizi artırmaya devam ettik, yerine rezerv eklemeye de devam ettik ancak tabii faaliyetlerimizde bir tedbirli izleme politikasını gerçekleştirdik. Bu da 2020 yılında aslında faaliyetlerimizi 2019'a göre bir miktar kısmamız sonucunu doğurdu ama 2021'de tekrar sektörün açılmasıyla beraber kuyu adetlerimizi artırmış durumdayız. 2022 yılı, içinde bulunduğumuz yıl içerisinde 150 kuyu açarak -bunun 95'i arama kuyusu, 55 tanesi de üretim kuyusu olacak- aslında kara aramacılığında gerçekten bir "challenge", bir mücadeleyi ortaya koymuş durumdayız. Bu, 2022 yılında 150 kuyu hedefi Türkiye Cumhuriyeti tarihinin gelmiş geçmiş en yüksek rakamı olacaktır.

2021 yılı arama alanlarındaki keşiflerimiz yansıda görüldüğü gibi; özellikle petrol anlamında 21 kuyuda, gaz sahalarında ise 13 kuyuda keşif yaptık. Bu kuyular 70,7 milyon varil eşleniği değerinde bir rezervi envanterimize eklemiş durumda. Özellikle Şırnak ilimizde, bu coğrafyada yapılmış olan keşiflerden bahsetmek isterim: Şehit Esma Çevik Kuyusu, ki bizim çalışmalarımıza destek olma süreci

içerisinde, jandarma personelimizden aldığımız güvenlik desteğiyle ilişkili yürütülen çalışmalarda şehit olmuş bir bayan Jandarma personelimizdi. Çok önemli bir keşif yapıldı, Gabar Dağı'nda bu keşif. 2 kuyu var şu anda orada üreten -35 API, çok kaliteli petrol üretiyoruz- ve iki kuyudan günde toplam 1.500 varil; çok ciddi bir ekonomik değer alıyoruz. Burada da kuyu açmaya devam ediyoruz. Esmâ Çevik 3-4-5-6 kuyuları planlanmış durumda. Önümüzdeki dönemlerde bu kuyulardan daha da çok üretim alacağız. Tabii, birçok kuyu var bahsedebileceğim ama özellikle Şehit Esmâ Çevik Kuyusu'nu hem dikkatinize sunmak hem de bu vesileyle şehidimizi anmak istedik. Şırnak ilimizi de aslında Türkiye'nin petrol rezervleri açısından önemli bir yer tutacak hâle getirmiş durumdayız.

2020 yılında dünyada en büyük keşifler arasında ise Sakarya gaz sahasında yapılan keşif, 405 milyar metreküple Tuna-1 Kuyusu'nda açıkladığımız keşif, dünyanın en büyük 2'nci keşfidir. Bakıldığında, aslında yansıda doğal gaz keşifleri ve büyüklükleri itibarıyla sahaların nerelerde olduğu görülmektedir. Dünyanın en büyük 2'nci keşfi Tuna-1 keşfiyle gerçekleşmiştir. Arkasından Amasra-1 keşfi 2021 yılında gelmiştir, bu da yapıldığı yıl itibarıyla dünyanın en büyük keşfi olmuştur. Yani 2020'de dünyanın en büyük 2'nci keşfini, 2021'de ise dünyanın en büyük keşfini yapmış durumdayız çok şükür. Bu çalışmaların detaylarını biraz sonra sunum planı içerisinde arz edeceğiz; uluslararası kuruluşlar tarafından akredite edilmiş, uluslararası kuruluşlar tarafından denetlenen ve izlenen çalışmalar hâlinde yürütülmektedir. Malumunuz, Amasra-1 Kuyusu'nda 135 milyar metreküplük bir yeni bir rezerv alanı keşfedilmiştir. Sakarya gaz sahasında yürütülen çalışmalarda bu kuyu ve etrafına, bu sahalar henüz dokunulmamıştır yani keşif yapılmış ama bekler vaziyettedir. Bundan sonraki dönem içerisinde kuzeyde bulunan Amasra-1 Kuyusu'yla keşfettiğimiz yerlerle ilişkili de çalışmalar planlanmış vaziyettedir.

Yurt dışında ise Azerbaycan'da, Irak'ta, Rusya'da ve Kuzey Kıbrıs Türkiye Cumhuriyeti'nde faaliyetlerimiz vardır. Azerbaycan'da Azeri Çırac Güneşli, BTC ve Şahdeniz projelerinde ve Şahdeniz boru hattı projelerinde ortaklıklarımız var. Irak'ta Badra, Missan ve Siba sahalarında uluslararası petrol şirketleriyle ortaklıklarımız var. Hakeza Rusya'da Baytugan sahasında ortaklığımız var. Doğu Akdeniz'de Kıbrıs Türkiye Cumhuriyeti tarafından verilmiş olan lisanslarla da faaliyetlerimizi sürdürmekteyiz. 4 ülkede 9 projede aktif şekilde çalışmalarımızı yürütüyoruz.

Yatırım büyüklüğümüze gelince; 2018-2022 yıllarında yatırımların ortalama yüzde 75'i deniz yatırımlarına yoğunlaşmış durumdadır. Tabii, karada yürüttüğümüz çalışmalar önemli sonuçlar üretmekle beraber esas oyun değiştirici hamlenin denizlerden geleceği düşüncesiyle beraber, stratejisiyle beraber denizlere yoğunlaşmış ve bu konuda sonuç almış durumdayız. Dünyada son on yılda yapılan büyük keşiflerin yüzde 80'i, 85'i denizlerde yapılmıştır. Bu gerçekten, bu realiteden hareketle biz de çalışmalarımızı denizlere yoğunlaştırdığımızda bizim için oyun değiştirici bir sonuç üretebilecek olan deniz keşfini gerçekleştirmiş durumdayız.

Sakarya gaz sahasında Cumhurbaşkanlığımızın 5450 sayılı Kararı'yla birlikte bir teşvik alınmış durumdadır. Bu teşvik aslında nakdi bir teşvik değildir, sadece vergi istisnalarıyla ilişkili bir teşviktir. On yıllık geçerli bir vergi muafiyeti sağlayacak olan bir teşvik uygulamasıdır. Yıllar içerisinde öngörülen teşvik tutarı da on yıl içerisinde, on bir yıl içerisinde 145 milyar TL olarak gerçekleştirilecektir. Devletimizin büyük desteğinin verdiği bir sorumlulukla sürece bakıyoruz. Aslında bu teşvik bizim omuzlarımıza daha çok görev yüklemektedir. Özellikle yatırımlarımızın yürütülebilmesi ve sürdürülebilmesi açısından alınmış olan bu teşviki son derece önemsiyoruz.

Derin deniz sondajları... Geçmişte de müşterek olarak uluslararası petrol şirketleriyle yürüttüğümüz çalışmalar vardı. Karadeniz'de 6 tane derin deniz kuyusu yabancı ortaklıklarla beraber kazıldı ve bu ortaklıklarla yaptığımız sürecin içerisindeki bir derin deniz kuyusu kazmanın birim maliyeti

yaklaşık 246 milyon dolar ortalamada gerçekleşmiş durumda. Oysa kendi operatörlüğümüzle, kendi gemilerimizle, kendi şirketlerimizle yaptığımızda ortalama 33 milyon dolarla beraber realize olmuş durumdadır. Baktığımız zaman, aslında -yansıda görüldüğü gibi- Alanya-1’le başlayan arkasından Karadeniz’le, Türkali-7’yle devam eden bütün bu sürecin içerisinde 33 milyon dolar ortalamayla derin denizlerdeki faaliyetimizin temel sırrı, rakamı ve matematiği ortadadır; aslında bu, rekabet edebilir, sürdürülebilir bir gücün de göstergesidir.

Sürdürülebilirlik ve kurumsal yönetimle ilişkili olarak ise risk yönetimi... Tabii, bizim baktığımız şey... Sayıştayımızın da işaret ettiği hususlar var; daha izlenebilir, daha şeffaf ve daha formel bir süreç geliştiren aslında daha modern bir kurum olarak devam etmek için, kurumumuzu aslında 21’inci yüzyılın gerçeklerine daha iyi hazırlayabilmek için risk yönetimi, dokümantasyon, iş akışları, kaynak kullanımı gibi uygulamaları devreye almış durumdayız. Sürdürülebilirlik anlamında özellikle Sakarya’da yürüttüğümüz projelerle ilişkili uluslararası kuruluşların değerlendirmesi olarak Türkiye Petrolleri -memnuniyetle arz etmek isterim ki- çevre dostu bir şirket olarak, bir kurum olarak tanımlanmıştır. Bu çerçevede içerisinde, aynı zamanda, yönetim sistemlerinde kalite yönetim sistemi, çevre yönetim sistemi, bilgi güvenliği yönetim sistemi gibi detay uygulamalarda da sistematik bir yapı geliştirmiştir.

Dijitalleşme ve dijital TPAO 21’inci yüzyılın olmazsa olmazları içerisinde baktığımız bir süreç. Aslında bilgiyi kolay ulaşılabilir, kolay çoğaltılabilir hâle taşımak ve bilgiden daha yüksek katma değer üretmek... Aslında son dönemdeki başarıların takım olarak arkasında yatan realite de budur; daha kolay bir bilgi çoklaması. Bunun için daha dijital bir ortam, bilgiye kolay ulaşılabilir, güvenilir bilgiye çabuk ulaşılabilir bir Türkiye Petrolleri; hazırlamaya çalıştığımız, kurmaya çalıştığımız yapı budur. Bu çerçevede içerisinde Dijital TPAO Projemiz, son yıllarda artan bir yoğunlukla devam etmektedir. Tabii bu bir süreç meselesidir, bitmiş bir şey değil, aslında yeninin yenisi, iyinin iyisi, sürekli olarak bir arayış içerisindeyiz.

Öbür taraftan, tabii, milli sanayimize de ekonomimize, akademilerimize de mümkün olduğu kadar katkı sağlayabilmek için var gücümüzle çalışıyoruz. Petrol endüstrisinde milli teknolojilerle ilişkili çalıştaylar, konferanslar, kurultaylar düzenliyoruz. Çok yakın bir süreç içerisinde 3’üncüsünü düzenleyeceğiz. Aslında daha geçen yıl pandemi sebebiyle on-line katılım gerçekleştirerek yapmıştık, bu yıl çok şükür yüz yüze katılımı çok kısa bir süre sonra İstanbul’da gerçekleştireceğiz. Birçok örnek var; akademiyle, endüstriyle nasıl iş birliği yaptığımız... Bunun onlarca, yüzlerce örneği var ama önemli birkaç tanesinden de bahsetmek isterim. Yansıda gördüğünüz, aslında İstanbul Teknik Üniversitesiyle yürütülmüş bir iş birliği sonucunda bu off-shore’da çalışacak, açık denizde çalışacak bütün personelin sertifikalandırılmasıyla ilişkili bir merkez açıldı İstanbul Teknik Üniversitesi’nde. Biliyorsunuz, bu intikaller helikopterlerle yapılıyor gemilere, bir başka gemi marifetiyle gitmek mümkün değil çünkü gemiyle gitmeye çalıştığınız zaman on iki-on dört saat gemi yolculuğu yapmak zorunda kalıyorsunuz. Helikopterle gitmek mecburiyetindesiniz bir noktada fakat helikoptere binmek için de helikopterde acil bir şey olursa, denize inmek zorunda kalırsa helikopter, bunun eğitimini almanız gerekiyor. O eğitimle ilişkili dünyada üç beş merkez vardı, biz bir tanesini Türkiye’de kurduk, İstanbul’da, İstanbul Teknik Üniversitesi bünyesinde. Ekte, yansıda gördüğümüz resimler o merkezden alınmış görüntülerdir.

Yerleştirmeye ilişkili olarak ise 2019’da, 2020’de ve 2021’de toplam 113 proje realize olmuştur. Sadece bu projelerden 123 milyon lira doğrudan maliyet avantajı sağlanmıştır. Yerleştirme projelerinde, aslında, tabii, petrol sektörü yüksek teknoloji gerektiren bir sektör. Uygulama esnasında da sondaj operasyonlarında, üretim operasyonlarında, deniz operasyonlarında kullanılan makine, ekipman ve değişik bileşenlerin yerleştirilmesi için firmalarımızla, TÜBİTAK’la birlikte birçok ortak proje gerçekleştiriliyor. Bu projelerden sonuçlanan var, hâlen devam eden var, süreçler gelişerek devam

ediyor ama bir tanesinden özellikle bahsetmek isterim: Türkiye’de ilk defa 1.500 beygir gücünde bir sondaj ünitesi, sondaj kulesi yerli olarak geliştirildi, adına “Koca Yusuf” denildi ve şu anda sondajı yürütüyor. TPIC’le beraber yaptığımız devir sürecinde aslında Türkiye Petrolleri tarafından başlatılmış olan proje TPIC’e devredildi ve TPIC tarafından da başarıyla sonuçlandırıldı, ismi konuldu. Koca Yusuf şu anda Adıyaman sahasında -yanlış bilmiyorsam- sondaj çalışmalarını yapıyor. Dolayısıyla Türkiye’nin ilk yerli ve millî kulesi sondaj çalışmalarını yürütüyor. Bu ve bunun gibi uygulamalar da devam edecek. İlave olarak bu proje kapsamında bunu üreten firmaya 2 tane daha sipariş verildi çünkü sürdürülebilir, gelişebilir bir ekonomi açısından da bu tip çalışmaların önemli olduğunu düşünüyoruz, değerlendiriyoruz.

Sakarya keşfi ve sahadaki güncel durumla ilişkili bilgi arz etmek isterim Sayın Başkanım. Kurumumuz 4 tane derin deniz sondaj gemisine sahip. 4’üncü sondaj gemisi sabah itibarıyla Cebelitarık’tan Akdeniz’e intikal etmiş durumda, Taşucu Limanı’mıza doğru hareket ediyor. Önümüzdeki hafta seyrini tamamlayarak envanterimize katılacak. 3 tane mevcut sondaj gemisi Karadeniz’de görev yapıyor; Fatih, Yavuz ve Kanuni sondaj gemileri. Bu gemilerin aslında sondaj gemileri olmakla beraber, her biri sondaj yapabilir olmakla beraber şu anda yürüttükleri misyonlar birbirlerinden farklı farklı. Fatih sondaj gemisi sondaj yapıyor. Kanuni sondaj gemisi test ve kuyu içindeki tamamlama operasyonlarını yapıyor ki bu da çok bambaşka bir görev, diğer görevlere göre söylüyorum. Yavuz sondaj gemisi ise kuyunun üst seviye tamamlama işlemlerini yapıyor yani kuyunun içerisinde, kuyu bittikten sonra kuyunun üzerinde kalan vana sistemlerini yerleştiriyor, onları birbirine bağlıyor ve üretime hazırlıyor tabiri caizse. Kuyunun içinde yapılacak üretime hazırlama işlemleri var ki buna “kuyu tamamlama” deniliyor, kuyunun üzerinde yapılacak olan işlemler var buna da “üst seviye kuyu tamamlama” deniliyor. Yavuz üst seviye kuyu tamamlama işlemlerini yapıyor, Kanuni alt seviye işlemlerini yapıyor, 4’üncü sondaj gemimiz ise Doğu Akdeniz’deki görevler için planlanmış durumda. Dolayısıyla Doğu Akdeniz’le ilişkili görevlerin devamında 4’üncü sondaj gemimiz planlanmış vaziyette. Bütün bu gemilere ilave olarak sahadaki sismik verileri toplamak için Barbaros Hayrettin Paşa ve Oruç Reis gemilerimiz de sismik çalışmalarına devam ediyorlar. Destek gemilerimiz -yansıda görüldüğü gibi- Korkut, Altan, Sancar, Osman Bey, Orhan Bey ve Ertuğrul Bey gemilerine ilave olarak Kıbrıs’ın en masum şehitleri Murat İlhan, Kutsi İlhan ve Hakan İlhan ismiyle de faaliyetlerine devam etmektedir. 4’üncü sondaj gemimiz 7’nci nesil bir sondaj gemisidir, 238 metre uzunluğuna sahip, 42 metre genişliğine sahip. Bu manada mevcut sondaj gemilerimizden 10-12 metre daha büyük bir gemidir, daha geniş bir gemidir, kule yüksekliği de daha yüksektir ama esas temel farkı daha emniyetli bir gemidir. İçerisinde “kuyu emniyet sistemi” diyebileceğimiz kuyunun tekrar canlanması ve faaliyete tekrar... Sondaj esnasında kuyuyu kontrol edemezsek oluşabilecek çevre risklerine bir ilave önlem olarak çift BOP sistemi vardır. 4’üncü sondaj gemisinin en önemli farklılıklarından biri, dünyadaki 4-5 çift BOP’li gemiden bir tanesidir ve bizim envanterimize katılmak üzeredir. Belki bu hafta sonu biz de gemiyi karşılamak için Taşucu’na doğru hareket edeceğiz. Gemi Taşucu’na geldikten sonra kısa bir aktivasyon periyodu yaşayacak, üzerine bizim sondajlarımızla ilişkili ekipmanlar tekrar takılacak ve temmuz başı gibi Akdeniz görevlerine hazırlanacaktır.

Akdeniz’deki faaliyetlerimiz, malumunuz 8 tane derin deniz sondaj gemisiyle ülkemizin münhasır ekonomik alanı olarak tanımlanmış bölgelerde yaptığımız sismik çalışmalardan sonra belirlediğimiz “prospect”lere göre “prospective” alanlarda 8 farklı sondaj çalışması yaptık. Bunların jeolojik sonuçlarını değerlendirerek aslında yeni bir sondaj süreci daha başlatmak üzereyiz. Onunla ilişkili önümüzdeki dönemde çalışmalarımız yoğunlaştı.

Derin denizlerde malumunuz sondaj servis hizmetleri yürütmeden, almadan sondaj servislerini yapma imkânı yoktur. Bu çerçevede içerisinde özellikle Doğu Akdeniz’de yaşadığımız süreçte uluslararası servis firmalarının destek vermesi gerçekleşmediği için, politik sebeplerle gerçekleşmediği için kendi imkânlarımızla bu işleri yapmak durumunda kaldık ve bu çerçevede içerisinde bir şirket oluşturduk, mevcut bir şirketimizi dönüştürdük. Şu anda o şirketle beraber, OTC şirketiyle beraber yaptığımız bütün bu yansıda gördüğünüz hizmetler OTC şirketi tarafından yürütülmektedir ve bu çerçevede, aslında -biraz önce arz ettiğim- maliyet etkinliği sürdürülebilir bir şekilde sağlanmıştır. Neler yapılmaktadır? Yönlü sondaj servisi, LOG servisleri, sondaj akışkanları servisi, çimento servisleri, kuyu başı servisleri; ROV bu aşağıdaki sistemleri birbiriyle bakan, pozisyonlayan, irtibatlayan, birbirine monte eden sistemler, robotlar kullanımı; TRS servisleri, kuyu içerisinde herhangi bir istenmeyen durum oluştuğunda kuyuyu kurtarmak veya işte düşen herhangi bir parça olduğunda onu almak için ihtiyaç duyulan TRS ve Liner servisleri, tahlisiye servisleri, kuyuda aşırı bir basınç yükselmesi olursa onu kontrollü bir şekilde yönetebilmek için MPD servisi ve H2S servisi. H2S, malum özellikle rezervlerin içerisinde olabilen bir zehirli gaz. Bu gazın olması durumunda personel sağlığı açısından son derece büyük riskler ortaya çıkmaktadır, dolayısıyla bu gaz ortaya çıkmadan rezervuarın içerisinde onu tespit edip gerekli önlemleri almakla ilişkili servisi de kendi imkânlarımızla veriyoruz. Ve en son aslında kuyuya ineceğimiz malzemelerin niteliğini tespit etmek üzere inspekte servisi. Bütün bu servislerin -toplam 12 farklı servis- OTC bünyesinde Türkiye Petrollerinin kendi içerisinde yürütülmektedir.

Batı Karadeniz’deki doğal gaz keşfi malumunuz -yansıda görüldüğü gibi beyaz alan- 11 bin kilometrekare bir alandır. Önce, ilk siyah alan içerisinde, gri alan içerisinde 2 bin kilometrekare alan içerisindeki tespit edilen sismik yapılar test edilmiştir ve burada Tuna-1 Kuyusu ve Amasra-1 Kuyusu’yla toplam 540 milyar metreküp/gün olarak başlıyacak, arkasından faz-2’de günde 40 milyon metreküp/güne yükseltilecek. 2024 ve 2025 süreci içerisinde bu çalışmaların devam etmesi planlanmıştır, bugünden bununla ilişkili çalışmalar da yürütülüyor. Dolayısıyla 2023 ilk çeyreği içerisinde ilk teslim edilecek gazın miktarı günde 10 milyar metreküp/gün olacaktır; bu, önemli bir rakamdır. Günde 10 milyon metreküpün bugünkü değerle karşılığı yılda yaklaşık 4 milyar dolardır. Başka bir deyişle aslında bu gazı teslim edememenin kamuya yıllık maliyeti 4 milyar dolardır. Karadeniz’de, tabii özellikle yapılmış olan keşif sonrasında, keşfin içerisinde, keşif sürecinde önce kuyu içerisinde birtakım testler yapılmıştır, bu testlerden bazı analogiler yapılmıştır. Yani endüstri neyi gerektiriyorsa rezervuar uzmanı arkadaşlarımız bu test sürecini yönetmişlerdir, Türk arkadaşlarımız yönetmişlerdir; elbette ekibin içerisinde yabancılar da vardır ama işin temelinde ve başında Türk arkadaşlarımız var, yurt dışındaki bu konuda çalışmış olan Türk arkadaşlarımızı bünyemize kattık. Burada yapılmış olan testlerde kuyu içi testleri diyebileceğimiz, tabir edebileceğimiz testlerde bir üretilebilir rezerv miktarı belirlenmiştir. Bu, dünya standartlarında nasıl yapılyorsa o şekilde belirlenmiştir. Arkasından sürecin kuyunun üretilebilirliğiyle alakalı uzun süreli akış testleri planlanmıştır ve bunlar da gerçekleştirilmiştir. Derin denizde ilk defa, Karadeniz’de ilk defa test yapılmıştır. Yani sadece Türkiye tarafından, Türkiye Petrolleri tarafından değil, Karadeniz’de daha önce test yapan başka bir kurum yoktur.

Türkali-2 Kuyusu akış testlerinde 2,1 milyon metreküp/gün akış testi yapılmıştır; bu, bir kuyudan yapılmış olan akış testidir. Türkali-1 de ise 1,7 milyon metreküp/gün akış testi yapılmıştır. Bundan bizim en başta yaptığımız planlamayla son derece uyumlu sonuçlar elde etmiş durumdayız. Aslında akış testleri, özellikle rezervuarın üretilebilirliği ve rezervuarın zaman içerisinde nasıl davranacağıyla ilişkili bize önemli sonuçlar vermiştir. Bu sonuçlara dayanarak aslında Sakarya Gaz sahasındaki “feed” çalışmaları, mühendislik çalışmaları sonlandırılmıştır, sonuçlandırılmıştır.

Sakarya gaz sahasıyla ilişkili genel plan -Sayın Başkanım, müsaadenizle dönerek yansıda “pointer”la işaret etmek isterim- şurası, aşağı yukarı 3 bin dönümlük bir saha -belki mikrofondan uzaklaştım ama duyulabiliyor mu, bilemiyorum- liman ve limanın elleçleme alanı, doğal gaz işleme tesisini şu yansıda gösterdiğim noktada kuruyoruz, 3.200 dönüm üzerine kuruluyor. Doğal gaz denizden şu rotayla beraber geliyor, açılıyor; şöyle dönüyor ve kuzeye gidiyor; mesafemiz yaklaşık 190 küsur kilometre yani denize, kıyıya yakın bir yerde değiliz; denizin 2.200-2.300 metre derin olduğu bir sahada bu çalışmayı gerçekleştirmek için hem deniz tarafında hem de kara tarafında hummalı bir çalışma yürütülüyor. Biraz sonra güncel durumla alakalı bir video arz edeceğim.

Boru hattı ve kıyı geçişi çalışmaları planlanmış durumda. Mevcut bu yansıda, resimde gördüğünüz, doğal gazı taşıyacak olan boru hatları, 16 inç çapında. Bunlar özel kaplamalarla korunmuş, deniz altının korozyon ortamına dirençli ekipmanlar, bu boruların tamamı sahaya intikal etmiş durumda. Bütün bu çalışmalarımızı destekleyen merkez... Aslında Filyos’taki limandan lojistiğini yürütüyoruz yani operasyonumuza ihtiyaç duyulan malzeme, ekipman, “consumables” sarf malzemeleri Filyos’tan taşıyoruz.

Bu, solda gördüğünüz Mayıs 2020 slaytı, yansısı; şu da Nisan 2022’deki durumunu yansıtıyor. Filyos Limanı ticari kullanıma da açık durumdadır, hiçbir ticari gerekçeyle limana yanaşmak isteyen herhangi bir gemiye bir engelleme, bir itiraz asla söz konusu olmamıştır ve olmayacaktır, onun da altını çizmek isterim. Limanla ilişkili, kıyı lojistik merkeziyle ilişkili bir başka slayt; sahayla ilişkili olan, yürütülen çalışmalarla ilişkili yansılar... Sayın Başkanım, özellikle sağda, şurada gördüğünüz “pipe rack”ler yani bunlar aslında boru hattını taşıyacak olan istasyonlar, bunlar bugün itibarıyla... Şu hattın neredeyse tamamı bitti, ben dün akşam sahadan geldim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – İkisi de Mayıs 2022 gösteriyor.

TPAO GENEL MÜDÜRÜ MELİH HAN BİLGİN – Mayıs 2022 başı yani mayıs başı, tabii yani yaklaşık bir dokuz, on günlük bir süreç geçti.

Şurada yanlışlık var.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – İkisi de Mayıs 2022 gösteriyor.

TPAO GENEL MÜDÜRÜ MELİH HAN BİLGİN – Evet, doğrudur, doğrudur, mayıs.

Bir yıl önceki solda görülen Sayın Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Solda ikisi de aynı ay, aynı yıl konulmuş.

TPAO GENEL MÜDÜRÜ MELİH HAN BİLGİN – Bunlar güncel hâli, ikisi, evet. Biri dip taraftan çekilmiş, Sayın Başkanım, uzakta görünüyor, şurada, aslında şurası.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Karşılaştırmalı değil, tamamlayıcı.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Açı aynı değil.

TPAO GENEL MÜDÜRÜ MELİH HAN BİLGİN – Açı aynı değil yani birbirinin tamamı...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Karşılaştırmalı gibi algılanıyor da o nedenle söyledim.

TPAO GENEL MÜDÜRÜ MELİH HAN BİLGİN – Doğrudur, evet.

(Video gösterimi yapıldı)

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Tamam mı, bitti mi Sayın Genel Müdürüm?

TPAO GENEL MÜDÜRÜ MELİH HAN BİLGİN – Evet Sayın Başkanım.

Arz ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Genel Müdürüm.

Şimdi önerilerin görüşmelerine başlıyoruz.

Kurumun 2019 yılı Alt Komisyon Raporu'nda 1, 2020 yılı Alt Komisyon Raporu'nda da 1 öneri bulunmaktadır.

Şimdi, 2019 yılının 1 no.lu önerisini okutuyorum.

Buyurun.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Öneri 1:

TPAO'nun görevlerinin bir kısmının TPIC'e devredilmesi nedeniyle TPAO bünyesinde 1007 kodlu TÜBİTAK Kamu Kurumları Araştırma Geliştirme Projeleri Destekleme Programı kapsamında yürütülen yerleştirme projelerinin takip edilememesi.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Genel Müdürüm, yanıt için buyurun.

TPAO GENEL MÜDÜRÜ MELİH HAN BİLGİN – Sayın Başkanım, aslında sunum esnasında da kısmen cevap verdik. Yani projelerin TPIC'e devri sürecinde yürütülen projeler de TPIC'e devredilmiş ve TPIC tarafından takibi yapılmıştır ve sonlandırılmıştır, sonuçlandırılmıştır. Koca Yusuf Projesi bunun örneklerinden bir tanesidir. Ortaklığımız tarafından 1007 kodlu program kapsamında yürütülen her türlü araç ve gerecin alınması konusunda gerekli destek verilmektedir. Ortaklığımızca 7 Haziran 2016 tarihinde TÜBİTAK Kamu Kurumları Araştırma Geliştirme Projeleri Destekleme Programı kapsamında başlatılan yerli modüler 350 ton kapasiteli sondaj kulesi projesinin tüm yasal hak ve yükümlülükleri, TPAO ile TPIC arasında 21 Nisan 2020 tarihinde imzalanan ek sözleşmeyle TPIC'e devredilmiştir. Yerli sondaj kulesinin sertifikasyonu tamamlanmış, ilgili firmayla koordineli bir şekilde gerekli bilgiler TPIC'e aktarılmıştır. Koca Yusuf ismi verilen yerli sondaj kulesinin imalatı proje yürütücüsü firma tarafından Şubat 2022'de tamamlanmıştır. Yazılımları da yerli olarak geliştirilen kulenin deneme sondajı ve sondaj modlarının değerlendirilmesi süreçleri tamamlanmıştır. Kulenin deneme sondajı başarıyla tamamlandıktan sonra Diyarbakır'da Varınca-14 numaralı lokasyon nakliyatı yapılmış olup montaj işlemleri tamamlandıktan sonra sondaja başlanacaktır. Şu anda kulenin montaj işlemleri devam etmektedir. Yerli sondaj kulesinin imalatının tamamlanmasının ardından TPAO ile TPIC arasında ilave 2 adet yerli sondaj kulesinin imal edilmesi amacıyla 26 Ocak 2022'de ek protokol imzalanmıştır. Koca Yusuf kulesinin imalatında olduğu gibi sürecin devamında da Sayıştay önerisine uygun olarak bahse konu araç, gereç ve malzemelerin yerleştirilmesi ve temini konusunda TPIC'le her düzeyde koordinasyon hâlinde ve uyumlu bir şekilde çalışılmaktadır.

Arz ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, teşekkür ediyorum.

Öneri üzerinde söz almak isteyen üyemiz var mı? Yok.

Sayıştayın öneriyle ilgili görüşünü alalım.

Buyurun.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayın Başkanım, 2019 yılı itibarıyla bu öneriye ihtiyaç duyularak gündemimize taşınmış ancak TPAO yaptığı tüm çalışmalarla önerinin tüm gereklerini yerine getirdiğinden gündemden çıkarılmasını öneriyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Evet, önerinin gündemden çıkarılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Böylelikle 2019 yılı önerilerinin görüşmeleri tamamlanmıştır.

Şimdi 2020 yılı önerilerinin görüşmelerine başlıyoruz.

2020 yılının 1 no.lu genel önerisini okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Öneri1:

2020 Yılı Sayıştay Denetim Raporu’nda yer alan diğer bulgu ve önerilerin de yerine getirilmesi.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

TPAO GENEL MÜDÜRÜ MELİH HAN BİLGİN – Sayın Başkanım, bu konuda diğer bulgu ve önerilerin yerine getirilmesine ilişkin çalışmalar devam etmektedir.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, teşekkür ederim.

Önerinin Sayıştay tarafından izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın üyeler, diğer bulgu ve önerilerden görüşülmesini talep ettiğiniz öneri var mı? Yok.

Sayın Yavuzılmaz, buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Başkanım, bundan sonraki kısımda geneli üzerinde konuşmaya geçeceğiz değil mi?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Evet, evet, isterseniz geneli üzerinde...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yok, burada da konuşurum, orada da konuşabilirim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, peki.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Zaten aksi takdirde toplantı neredeyse kapanacak. Böyle...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Yok canım, daha geneli üzerinde... Sayın Yavuzılmaz, geneli üzerinde...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani geneli üzerinde konuşmak için Sayıştayın bir rapor düzenlemesine gerek yok, geneli üzerinde zaten konuşuruz ama...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – ...konu Sayıştay raporu üzerinden denetim yapmamızı gerektirdiği için dolayısıyla ben de Meclisin saygınlığını korumak bakımından şu anda söz almayı önemli buluyorum.

Şimdi, birkaç tane konu var. Önce şunu sormak istiyorum: Şimdi, efendim bilim insanlarının hazırladığı bir rapor var Sayın Genel Müdürüm. Bu bilim insanlarının hazırladığı rapora göre -bakın, şöyle göstereyim, siz de görün- bu Karadeniz’deki akıntıları gösteriyor, bilimsel makalelerde yer almış bir durum. Şimdi, bu akıntıların yönü itibarıyla Filyos Limanı’nın giriş kısmında bir sorun tespit ediliyor yani burada denizin deniz altından topladığı işte toprak vesair, böyle deniz altında bulunan çeşitli malzemeyi getirip limanın hemen ağzına yığıldığıyla ilgili, şöyle. Şimdi, tabii bu limanın bir ucunda bir açıklık var, sizin gösterdiğiniz, benim de sahada yaptığım tetkike göre bir ölçüde biraz farklılık var ama bu farklılık sorunu çözmiyor. Turoğlu ve Duran soyadlı 2 bilim insanının hazırladığı ve Türk Coğrafya Dergisi’nde de yer alan bu karşılaştırmalı haritalara göre 2020 yılı ve 2021 yıllarındaki aynı periyotlardaki liman ağzı genişliğinin ölçümü yapılmış. Birinci ölçümde liman ağzı giriş genişliği 85 metreyken bir yıl sonrasında yani 2021 yılının Mayıs sonu itibarıyla liman ağzı genişliği 26 metreye düşmüş yani bu deniz altında yapılan ve uydu görüntüleriyle yapılan bir çalışma. Diğer taraftan da yine bir gösterge olması bakımından Tios Antik Kent Limanı yani burası bir plaj, kumsal niteliğinde diyelim. Burada da liman genişliğinde pardon, 2020 yılı diyorum, özür diliyorum, 2010 yılı ve 2021 yılı arasındaki değişimi yani bu yaklaşık on bir yıllık bir değişimi gösteriyor. Tios Antik Kenti Limanı

kumsalının derinliği 72 metreyken on bir yıl sonra 165 metreye geliyor yani orada da yine denizin biriktirdiği bir kısım var. Dolayısıyla bu durum itibarıyla Türkiye Petrolleri de Filyos Limanı'nın işletmesini bir noktada yapacağı için burayı sürekli taraklamak zorunda kalabilir ve bu taraklama işi de artık Türkiye'de bir sektöre dönüştü yani yanlış yapılan limanların yarattığı bir yan sektör hâline geldi. Bu bakımdan Filyos Limanı'nın yönü, yapılış biçimi itibarıyla sizin kurum olarak yaptığınız analiz nedir? Bu önümüzdeki dönemde buranın işletilme sürecinde yıllık ne kadarlık bir maliyet getirecek, bunu sizden öğrenmek istiyorum. Bu konuda bir çözüm yaklaşımınız var mı bu maliyeti de ortadan kaldıracak?

Diğer bir konu, şimdi Türkiye Petrollerinin Sayıştay raporu tabii böyle kırılıp kırılıp hiçbir şey önümüze gelmeyince hâliyle de ben de Türkiye Petrollerini ilgilendiren ama başka Sayıştay raporlarına giren kısımlar var mı diye bir çalışma yaptım ve Sosyal Güvenlik Kurumunun 2020 Yılı Sayıştay Denetim Raporu'nda bir bulgu var, bulgu diyor ki: "SGK'nin Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığındaki hisse payı yüzde 5,47336." Hisse payı bu ve 1984 ve 2007 yılı dönemine kadar da burasıyla, bu hisse payıyla ilgili ödeme almış, bunu yapmış ama 2008 yılından itibaren Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının kâr payındaki hissesini alamamış ve daha sonra, 2017 yılında da Türkiye Petrolleri, Türkiye Varlık Fonuna devrediliyor ama SGK de alacaklı durumda. Yani Türkiye Varlık Fonu, Türkiye Petrollerini kendi bünyesine katarken bu hisse payını da SGK'ye ödemesi gerekiyor ancak ödemiyor ve bunun üzerine çöküyor.

Şimdi, SGK'nin kurumdan ne kadarlık bir alacağı var, ben onu hesapladım Sayıştay raporlarıyla, 2008 yılına kadar... Ki biliyorsunuz, 2010 yılı öncesi yine Sayıştay ama Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu üzerinden yapılan denetim raporları var. Onların hepsini teker teker çıkardık, ben size şimdi onları okuyayım. 2008 ve 2020 yılları arasında Türkiye Varlık Fonunun üzerinde çıktığı toplam tutar: 2020 yılı itibarıyla 85 milyon 782 bin 562 lira, 2019 yılı 57 milyon 317 bin 139 lira, 2018 yılı 314 milyon 474 bin 126 lira, 2017 yılı 61 milyon 857 bin 143 lira, 2016 yılı 182 milyon 625 bin 650 lira, 2015 yılı 37 milyon 36 bin 264 lira, 2014 yılı 45 milyon 944 bin 17 lira, SGK'nin 2013 yılı kâr payı alacağı 89 milyon 445 bin 576 lira, 2012 yılı alacağı 80 milyon 520 bin 569 lira, 2011 yılı alacağı 98 milyon 126 bin 14 lira, 2010 yılı kâr payı alacağı 71 milyon 9 bin 675 lira, 2009 yılı kâr payı alacağı 23 milyon 178 bin 311 lira, 2008 yılı 97 milyon 613 lira ve yıllar içindeki toplam, 2008-2020 yıllarında Türkiye Varlık Fonunun üzerine çıktığı toplam tutar -ben dolar olarak söyleyeceğim- yani o bulundukları yıllardaki ortalama dolar kuruyla döndüğümde 400 milyon 936 bin 715 dolar yani bugünkü kurla SGK'nin 6 milyar 110 milyon 275 bin 536 liralık alacağına âdeta çökmüş durumda. Yani TL olarak rakamı...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Yavuzıılmaz, bu kadar teknik konuşan bir arkadaşımızın böyle...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Teknik bir tabir olarak, tabii...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – “Çökme” falan yani hoş bir tabir değil, onu bir ifade edeyim yani bunu teknik bir şekilde açıklayabilirsiniz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben teknik bir tanımlama olduğu için söylüyorum zaten.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teknik konuşuyorsunuz, teşekkür ederim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani bir kurumun yapmaması gereken bir yöntem ve uygulama...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Ama o “çökme” ifadesi de yani çok hoş değil.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – O, o nedenle o çizgiden çıkıyor yani ben böyle olmaması gerektiğini düşünüyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Ama anladım da böyle bir ifade... Yani evet, gerekirse öteleyebilir, gerekirse sermaye koyabilir.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Evet yani yanıtı, tabii, sizin vermenizi beklemiyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Ben vermeyeceğim ama böyle bir ifadeyi...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) - Yoksa, konuşmayı size yapmam lazım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Yap canım, bana da yapabilirsin, fark etmez.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani şöyle diyelim: Sayıştay raporlarındaki, SGK'nin 2008 ve 2020 yılındaki alacağı sadece TL üzerinden 1 milyar 244 milyon 326 bin 659 lira artı faiz ama buna da bu TL tutarlarının bulunduğu yıldaki dolar kurları üzerinden bakmak gerekir. Yani burada, Türkiye Varlık Fonu ve Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının ilişkisinin içinde, aslında devlet içinde bir devlet, başka bir yapının diğer kurumları ne kadar tahrip ettiğini, onların alacaklarını ortadan kaldırdığını ve SGK'nin verdiği hizmeti de akamete uğrattığını ispat etmiş oluyoruz ve bu tip bir bulgunun Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının Sayıştay raporunda da yer almadığını görüyoruz. Yani bunu ben de ifade etmemiş olsam bu konu, üstü tamamen örtülmüş, kapanmış olacak. SGK Genel Müdürü de zaten yakın zamanda görevden alındı çeşitli nedenlerle yani onun da konuyu dile getirmeyeceği ortada olduğuna göre kamuyu aydınlatmak da bizim vazifemiz, biz de bu vazifeyi yapıyoruz.

Şimdi, diğer bir konu şu: Geçtiğimiz yıl denetim yaparken Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakan Yardımcısı Alparslan Bayraktar aynı zamanda Türkiye Petrolleri Yönetim Kurulu üyesiydi. Şimdi, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı organizasyon şemasına göre, Alparslan Bayraktar'ın görev alanının içinde yer alıyor yani Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakan Yardımcısı aslında Sayın Genel Müdür Melih Han Bilgin'in amiri durumunda ama aynı zamanda Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının Yönetim Kurulu üyesi olduğu için de Sayın Genel Müdür, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakan Yardımcısının amiri durumunda. Şimdi, böyle bir işleyiş olabilir mi? Bunu dile getirdik, Meclis Genel Kurulunda söyledim kürsüden, dedim ki: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakan Yardımcılığı birinci görev; iki, KARDEMİR'in Yönetim Kurulu Başkanı; üç, KARDEMİR'in bir alt şirketi KARDÖKMAK'ın Yönetim Kurulu Başkanı; dört, EPİAŞ'ın Yönetim Kurulu üyesi; beş, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının Yönetim Kurulu üyesi. Böyle iş olmaz. Söyledik, söyledik, söyledik, neticede şimdi Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının Yönetim Kurulunda değil. Çıktı değil mi?

TPAO GENEL MÜDÜRÜ MELİH HAN BİLGİN – Süreç işliyor, evet.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Süreç işliyor. Girmesi kolay da çıkması zor oluyor demek ki. Yani Superman olsa Batman olsa aynı anda bu 5 görevi yapması mümkün değil yani mümkün olduğuna inanan birisi varsa bana burada açıklasın. Türkiye Petrolleri anlatıyor, diyor ki: “Doğu Anadolu’da, Güneydoğu Anadolu’da petrol bulduk, Şırnak’ta çıkarıyoruz. Filyos Limanı Projesi’yle ayağa kaldırıyoruz Türkiye’yi. Karadeniz’de doğal gaz bulduk.” Bu kadar önemli, bu kadar büyük, bu kadar köklü, bu kadar hataya yer verilmeyecek bir kurumda ve devasa bütçeli kurumda görev alan kişinin aynı zamanda 5 ayrı üst düzey kurumda görevi var. Bu, kabul edilemez bir şey. Dolayısıyla bunu da ben tekrar vurgulamış olayım. Yani biz sadece çoklu yerlerden maaş alanların maaş tutarlarıyla ilgili bir eleştiri getirmiyoruz; çoklu görev almak nedeniyle bir görev zafiyeti ve kurumda bir tahribat

yaratılıyor, bunu da dile getiriyoruz bir bakıma. Yani yazık değil mi Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının Yönetim Kurulu âdeta 1 eksik yöneticiyle çalışıyor yani bizim söylediğimiz 1 eksik, belki de daha fazla ve bir hiyerarşik çatışma da var yani amir, ast-üst ilişkisi bakımından.

Şimdi, bir diğer konu da Sayıştay, tabii, rapor hazırlıyor ama Sayıştayın hazırladığı rapor öyle kolaylıkla da bizim önümüze gelmiyor. Yani önümüze gelen bu Sayıştay raporlarında neredeyse hiç bulgu olmamasının kök nedenleri var, bu nedenin adı da “sansür”. Şimdi, bakın, nasıl sansür? Diyebilirsiniz ki: “Bir şey iddia ediyorsun, demin ‘çökmek’ dedin, şimdi ‘sansür’ diyorsun.” Değil mi? Bu kelimeyi o zaman benim ispat etmem lazım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Demiyorum.

Buyurun.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Demiyorsunuz, peki. Demek ki bir aşama kaydetmişiz.

Şöyle diyelim: Şimdi, bakın, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı için Sayıştay denetçileri gidiyor, inceleme yapıyor ve bir rapor hazırlıyor çeşitli bulguları bir araya getirerek. Bu raporun adı “Sayıştay taslak raporu”. Bu resmî bir rapor ve Sayıştayın sistemine de giriyor. Daha sonra kurumla bazı görüşmeler yapılıyor, bazı yanıtlar alınıyor; bazı bulgular çıkıyor, kalıyor, neyse ama bir de Cumhurbaşkanlığı Personel ve Prensipier Genel Müdürü Sayın Metin Yener’in -tabii, Sayıştay Başkanlığına gelmesinin bir karşılığı, bir sonucu olarak- müdahaleleriyle birlikte raporlarda bazı eksiltmeler gerçekleşiyor şu an; daha önce gerçekleşenler de var, bu ilk kez olmuyor.

Bakın, ben şimdi sizinle Sayıştayın taslak raporunda yer alan ama yayınlanan rapora girmeyen, çıkarılan bir bulgusunu paylaşmak istiyorum. “Bulgu 9.2.7. Bankalardan kullanılan döviz kredileri nedeniyle şirketin kısa ve uzun vadeli borç yükü ile finansman giderleri ve kambiyo zararlarının artması. Denetimler sırasında Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı tarafından Şah Denizi ve SCP hisselerinin yüzde 10 oranında payları ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının ortaya koyduğu enerji arz güvenliği ve enerji kaynaklarında dışa bağımlılığı azaltmaya katkı sağlamak hedefine yönelik olarak 3 adet sondaj gemisi satın alınması ve gemilerin ihtiyaçlara göre geliştirilmelerinin finansmanı için de 2014 yılından itibaren -altını çizerek söylüyorum- Türkiye’de faaliyet gösteren kamu ve özel bankalardan döviz kredilerinin kullanıldığı görülmüştür. Döviz cinsinden kullanılan banka kredileri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.” Burada böyle sayfalarca kullanılan kredilerle ilgili tablolar var.

Ne diyor? Bir: “Türkiye Cumhuriyeti devletine bağlı bir kurum olan Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı bir kamu bankasından kredi kullanacak.” diyor, değil mi? Şimdi, bakıyoruz, havalarda yerlilik, millilik nutukları atılıyor ama iş bu para piyasalarına geldiği zaman, borç-alacak ilişkisine geldiği zaman Türkiye sınırları içinde faaliyet gösteren kuruma yine kamu bankaları döviz üzerinden kredi kullanıyor. Bakıyorum, kullanılan krediler de bir de LIBOR oranı var, LIBOR. Nedir LIBOR? Londra’daki uluslararası bankaların dolar üzerinden birbirlerine uyguladıkları faiz yani faizin üzerine -hani “Faize karşıyız, karşıyız.” nutukları atılıyor- LIBOR uyguluyor.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – O standart bir şey.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Kim uyguluyor? Kamu bankaları uyguluyor. Şimdi, gelin...

TAMER DAĞLI (Adana) – Türkiye’ye özel bir şey değil.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Ya, tamam da banka Türk bankası, kullanan da kamu kurumu.

TAMER DAĞLI (Adana) – Dünya standartlarında uygulanan bir şey yani bunu özele getirip de... Öyle şey olur mu ya!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Öyle işte; ya, öyle.

TAMER DAĞLI (Adana) – LIBOR'u bir araştır dünyada uygulanıyor mu uygulanmıyor mu, ondan sonra...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – LIBOR kalkıyor, kalkıyor; siz de onu araştırın.

Şimdi, bir şeyi belirli bir ölçüde biliyor olmak haklı olmayı sağlamıyor. LIBOR'un ne olduğunu biliyoruz. LIBOR ne, ben size onu da söyleyeyim. Madem vekilim konuşma süresinin içine girdi, ben de ona cevap vereyim. LIBOR ne biliyor musunuz? LIBOR, 16 Eylül 2019 tarihinde Kuzey Marmara Otoyolu'nun toplam 6 kesimi için idare ve görevli şirketler arasında yapılan 2 no.lu mutabakatnameye göre sözleşmede garanti edilen araç sayısını 1 milyar 338 milyon 35 bin 980 adet daha fazla artırırken neden artırıldığına dayanak gösterilen sözleşmedeki hükümdür LIBOR. Ya, sadece burada değil, bütün kamu kurum, kuruluşlarını ve devletin yaptığı sözleşmeleri bağlayan bir orandır. Dolayısıyla... Bu arada dünyadaki toplam otomobil sayısı 1 milyar 250 milyon, hepsinin sıraya geçip Kuzey Marmara Otoyolu'ndan geçmesi gerekiyor karşılaması için.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Süre konusunda da yirmi dakikaya yaklaşıyorsunuz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tamam, peki.

Geneli üzerinden devam edelim, o zaman bunu tamamlayayım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Hayır, hayır, bitirirsek...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Öyle mi? Peki, o zaman devam edeyim.

Şimdi, raporda diyor ki, Sayıştay raporunda, sansürlenlen bulguda diyor ki: “Tablodan izleneceği üzere, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Genel Müdürlüğü 2014 yılından itibaren kamu ve özel bankalardan döviz cinsinden toplam 3 milyar 231 milyon dolar kredi kullanmıştır. Mevcut kredi sözleşmelerine göre borçların vadeleri 2029 yılında sona ermektedir ve kullanılan krediler için ödenmesi gereken faiz toplamı -faize karşılız değil mi- 956,4 milyon dolar.” Yani kullanılan krediye yüzde 30 da faiz ödüyor Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı, yüzde 30. Ne demek? Şu demek: 3 tane sondaj gemisi alırken 1 tane daha alman demek. O para faize gidiyor, kamu bankalarının faizine gidiyor.

Yine, Sayıştay raporunda diyor ki: “Tablodan görüleceği üzere 2014 yılında 2,32 lira düzeyinde olan yıllık ortalama dolar kuru -burada 2021 yılını baz almış- 2021 Mayıs ayı itibarıyla 8,35 lira seviyesine yükselmek suretiyle yüzde 259,9 oranında; 2,6 kat artmıştır. Bu durum şirket bilançosundaki kısa ve uzun vadeli borçlar ile gelir tablosundaki kambiyo zararları ve finansman giderlerinin de bu oranlarda artmasına yol açmaktadır.” Ben de size güncel artış oranını vereyim: Bugün itibarıyla bu artış yani üzerine binen, döviz üzerinden kamu bankalarından kullanılan kredi nedeniyle oran yüzde 556. TL'deki artış oranı, dolara bağlı olarak borçlanmanın karşılığı yüzde 556 yani bu şekilde kurumun ayakta kalması yani verimli bir işleyişe sahip olması oldukça zor. Dolayısıyla da burada bu borçlanmalardaki kredi sepetinin Türk lirasının dâhil edilerek bir genişletilmesi, bir çözüm üretilmesi gerekiyor.

Bir diğer soru: 2021 yılı kâr...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - O zaman geneli üzerinde Sayın Yavuzyılmaz... Yirmi dakikayı buldu.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) - Geneli üzerinde mi devam edeyim?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Evet, geneli üzerinde veririm söz size.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Peki, teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, teşekkür ediyorum Sayın Yavuzylmaz.

Önerilerin görüşmeleri tamamlanmıştır.

Şimdi geneli üzerindeki görüşmelere...

ATİLA SERTEL (İzmir) – 2020 yılının bir maddesi vardı, onu okumadınız.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Efendim?

ATİLA SERTEL (İzmir) – 2020’nin bir maddesi vardı.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Okuduk, okuduk.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Okumadınız.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Genele geçtik, okuduk.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Hayır, hayır; 2020’yi okumadınız, 2019’da kaldınız.

NEVZAT ŞATIROĞLU (İstanbul) – Okudu Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Okuduk, okuduk hepsini.

NEVZAT ŞATIROĞLU (İstanbul) – “1 no.lu önerisi” diye okudunuz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – “2020 yılının 1 no.lu genel önerisini okutuyorum.” dedim.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Hayır, hayır; bulgu ve diğer bulgular var, onu sormadınız Sayın Başkan. O konuyu bekliyoruz yani diğer bulgular konusunda...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – “Sayın üyeler, diğer bulgu ve önerilerin görüşülmesini talep ettiğiniz öneri var mı?” diye geçtim.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Yok, yok yani ben takip ediyorum.

NEVZAT ŞATIROĞLU (İstanbul) – Onu söyledi ve Deniz Bey söz aldı zaten.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Deniz Bey onun üzerine söz aldı.

ATİLA SERTEL (İzmir) – O zaman ben de söz alayım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Şimdi ben söyledim, onun üzerine Sayın Yavuzylmaz söz aldı.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Hayır, hayır; ben de o zaman 9.2.1 konusunda söz almak istiyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, buyurun Sayın Sertel.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Sayın Başkan, bu dönem üst komisyonda çok önemle, yeniden bir çalışma dönemi olarak başladı. Önce bunun hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – İnşallah.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Arkadaşlarımızın, bu çalışma temposu içerisinde birbirlerine karşı geçmişte olduğu gibi nezaket üslubunu asla bozmadan arkadaşlarımızın söylediklerini sabırla dinlemelerinin, eğer yanıt varsa konuşmacının sözleri bittikten sonra yanıt verilmesinin doğru olacağını düşündüğümü ifade etmek istiyorum çünkü biz burada Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak bütün çalışmalarımızda, kurumlarımızın eksikliklerinin saptanması, daha iyiye doğru yol alması ve varsa kusurlar ortaya konularak, o kusurlardan arındırılarak Türkiye’ye yararlı kurumlar hâline gelmesi noktasında bazı eleştirilerimizi sunuyoruz.

Tabii, bu konuda Sayıştaya yönelik de eleştirilerimiz oluyor ve olacak da çünkü yedi yıldır KİT Komisyonunda bulunan bir arkadaşınız olarak, bir milletvekili olarak, giderek incelen, giderek yok olan bulgularla karşı karşıyayız. Birilerinin eli değiyor, ham raporlar birileri tarafından denetleniyor ve

o raporlar eksiltiilerek, azaltılarak ne yazık ki Türkiye'nin en önemli denetim mekanizması olan Türkiye Büyük Millet Meclisine, milletvekillerine getiriliyor ve biz de onun üzerinden, o bulgular üzerinden görüşlerimizi ifade ediyoruz.

Şimdi, geliyorum 9.2.1'e. Sayıştay burada şirketin yayımlanan yıllık faaliyet raporunun geliştirilmesi noktasında bazı eksiklikler olduğunu saptamış ve sizin dikkatinizi çekmiş. Şunlara vurgu yapıyor: Bir: "Yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu, şirketin o yıla ait faaliyetlerinin akışı ile her yönüyle finansal durumunu doğru, eksiksiz, dolambaçsız, gerçeğe uygun ve dürüst bir şekilde yansıtır." diyor. İki: "Yönetim kurulu üyeleri üst düzey yöneticilere ödenen prim, ikramiye gibi mali menfaatler, ödenekler, yolculuk, konaklama, temsilî giderler, ayni ve nakdî imkânlar, sigortalar ve benzeri teminatlar..." Bu, tabii, oldukça önemli olmasına rağmen bu hususların faaliyet raporunda geçirtilmediğine de dikkat çekmiş. O hâlde biz doğrudan bu konuları soralım, burada sizin yazılı olarak bize verdiğiniz yanıtlarla, Sayıştayın getirdiği eleştiri doğrultusunda bu yazılı olarak verilen yanıtlarla gerçek ortaya çıksın.

Yönetim kurulu üyeleri ve üst düzey yöneticilere ödenen ücret, prim, ikramiye gibi mali menfaatler, ödenekler, yolculuk, konaklama ve temsil giderleri, ayni ve nakdî imkânlar, sigortalar ve benzeri teminatlar nelerdir? Çünkü bir kurumun işleyişi içerisinde harcanan paranın hesabını da sormakla mükelleftir KİT Komisyonu. Bunları biz sizden yazılı olarak istiyoruz.

Ayrıca, yönetim kurulu üyeleri ve üst düzey yöneticilere 2020 ve 2021 yılı içerisinde ücret, prim, ikramiye gibi mali menfaatler ile ödenek, yolculuk, konaklama, temsil giderleri gibi ayni, nakdî imkânlar, sigortalar ve benzeri teminatlar adı altında ayrı ayrı ve toplamda ne kadar harcama yaptınız, bunu bize bildirmenizi rica ediyorum.

Yine bir sorum şu: Günümüz itibarıyla yönetim kurulu üyeleri Genel Müdür ve üst düzey yöneticilerine ödenen ücret, prim, ikramiye gibi mali menfaatler ne kadardır? Bunları bize yazılı olarak açıklayın, açıklamazsanız zaten Deniz Yavuzylmaz bir şekliyle buluyor onları, kamuoyuna açıklıyor ama sizin bunları açıklamanızda büyük yarar görüyoruz çünkü eğer şeffaflık söz konusuysa sizin bunları dile getirmeniz lazım.

Biraz önce geçen bir konuya, olaya ilişkin, Deniz Yavuzylmaz'ın söylediği sondaj gemileriyle ilgili; hangi bedel, hangi yöntem ve ne kadar para karşılığında, kimlerden satın alınmıştır? Doğrusu bunu biz de merak ediyoruz. Bu konuda uluslararası bir ihale yapılmış mıdır? Uluslararası ihale yapıldıysa kimler katılmıştır? Bu gemilerin alım bedelleri ne kadardır? Finansmanı, öz kaynaklarıyla mı, krediyle, borçlanarak mı yaptınız diye soracaktım, Deniz Yavuzylmaz onun ne kadar yüksek faizle alındığı ve Türkiye'de çok önemli bir kuruluşumuzun, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının zarara sokulduğu noktasını dile getirdi.

Ayrıca o konuda bir şeye daha dikkati çekti, o da SGK'ye ait TPAO'nun hazineye ait hisseleri 2017'de Varlık Fonuna devredildiği zaman ben bu hisselerin tam oranının ne olduğunu öğrenmek istiyorum. Ayrıca bu hisselerin bir kısmının -yüzde 5 küsur- SGK'ye ilişkin olduğu Sayıştay raporlarından ortaya çıktı. Bu SGK hisselerinin akıbeti ne oldu? Yani niçin SGK gibi çok önemli bir sağlık kuruluşu, bir başka bakanlığa ait bir güvence olan bir kurumun parası, hani Deniz'in söylediği çökme ama ben şöyle söyleyeyim: Bu para nasıl iç edildi, nasıl götürüldü ve hâlâ niye bu kuruma dönmüyor? Biz aslında o kurumun çok önemli bir kurum olduğunu da biliyoruz. Bu nasıl oldu da Varlık Fonu'nda bu para yok oldu gitti?

Ayrıca, ben Türkiye Varlık Fonu-TPAO ilişkisinin mahiyetini de öğrenmek istiyorum. TPAO, Varlık Fonuna hâlen kaynak aktarıyor mu? Ve Türkiye Varlık Fonu, TPAO'ya sermaye koydu mu? TPAO'daki hisselerini ipotek ettirerek borçlandı mı? Hazine hisselerini devralmış olan Türkiye Varlık Fonunu

bu toplantıda mutlaka birileri temsil ediyor; bu arkadaşların görevi nedir, bunu öğrenmek istiyorum. Çünkü çok önemli bir toplantı yapıyoruz; Türkiye Petrolleri Anonim Şirketinin Genel Müdürü, yönetim kurulu üyeleri, bütün kadro burada. Ve gerçekten bizim göz bebeği bir kurumumuz Türkiye’deki, göz bebeğimiz diye baktığımız bir kurum. Çünkü bizi hem petrol hem de doğal gaz noktasında dışa bağımlılıktan kurtarması için gözünün içine baktığımız bir kurum. Onun için çabalıyorsunuz, bunun için de teşekkür ederiz ama gelelelim sizin de konuşmanızda ifade ettiğiniz gibi, Türkiye’deki petrol, benzin ve doğal gaz fiyatlarının olağanüstü artması ve halkın artık bu konuda “yeter gayrı” dediği noktaya geldiğimiz noktada siz de aynı şeylerden yakınıyorsunuz ve dünya petrol fiyatlarından söz ediyoruz. Dünyada petrolün yükselmesinden kaynaklanan içerideki zamların kaçınılmaz olduğunu kabul ediyorsunuz. Bütün bunları söylerken şunu da söylemek istiyorum: Yani bizim yerli petrol ve doğal gaz üretimimizin kendimize yeter noktaya geleceği hayali ne zaman gerçekleşir, ne zaman biz bu noktaya varırız; doğrusu bununla ilgili de geneli üzerinde bir konuşma yapacağım.

Şimdilik sözlerimi burada tamamlıyorum. Ayrıca, çalışmalarınızda başarılar diliyorum. Hoş geldiniz diyorum, belki başında söylemem gerekiyordu. Ama bizim bu söylediklerimize yazılı olarak, açıklıkla yanıt vererseniz, biz de bunun üzerine Sayıştayın eksikliğini kapatmış oluruz diye düşünüyorum çünkü sorulması gereken soruları ve bulguları Sayıştayın getirmesi gerekirken biz kendi çabalarımızla bazı konuları getirip size sormakla mükellef hissediyoruz kendimizi.

Teşekkür ediyorum ben.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ederim Sayın Sertel.

Şimdi, geneli üzerinde görüşmelere geçiyoruz. Geneli üzerine söz almak isteyen üyelerimize ben söz vereceğim. Değerli üyeler, söz vermeden önce zamanı daha etkili kullanmak adına bu sözü bir defa vereceğimi hatırlatmak isterim, lütfen söz sırası geldiğinde konuyla ilgili konuşmanızın tümünü yapmanızı ve varsa sorularınızı sormanızı istirham ediyorum.

Evet, Bedri Bey, buyurun.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Teşekkür ederim.

Değerli Başkanım, milletvekili arkadaşlarım, önce kurumun değerli yöneticileri; sizler hoş geldiniz. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, Türkiye Petrolleri, sizin de ifadenizle millî bir kuruluşumuz, hepimizin göz bebeği, üretimlerinize de izlediğimiz zaman, Türkiye’nin ihtiyaçları açısından bir değerlendirme yaptığımız zaman, işte, 2019’da günlük 60 bin varil üretebiliyoruz. İşte, bu da 62.500’le, rakamın da biraz üzerine çıktığınızı ifade ediyorsunuz. Tabii, bizim günlük tüketimimiz 684 bin varil civarında yani yaklaşık yüzde 91 oranında ham petrolde dışa bağımlıyız; 2019 öyle. 2020 yılı itibarıyla üretimimiz 61.700, ihtiyacımız 814 bin, burada da dışa bağımlılık yüzde 92. Zaten doğal gaz üretimimiz, inşallah bu Sakarya gaz sahalarından elde edeceğimiz üretimlerle bir miktar yani 10 milyon metreküp, yaklaşık bizim günlük tüketimimiz 160’lar civarında, yüzde 4’üne, 5’ine tekabül ediyor ama bunun da rakamsal karşılığı sizin ifadenizle 4 milyar dolar civarında. Yani bunlar önemli, bu konuyla ilgili dışa bağımlılığımızın ne kadar üzerinde çalışmamızın gerekliliği konusunun altını çizmiş oluyorsunuz çünkü bu girdiler, bugün Türkiye’deki sanayinin temel taşlarını oluşturuyor. Bugün gazdır, petroldür, buradaki fiyat değişikliklerinin etki etmediği, iğneden ipliğe tesir etmediği hiçbir alan yok ve maalesef, bugün fiyatlar yani özellikle akaryakıt fiyatlarındaki artışlar yüzde 300’ler, 400’ler yani varil başına artışlar belki 70 dolarlardan 100 dolarların üzerine çıktı, yüzde 20-30 ama tabii, Türkiye’de dolar karşısında TL’nin de değer kaybetmesiyle beraber çok ciddi rakamlara ulaştı, bu da maliyetlere yansıyor, o da alım gücüne yansıyor. Dolayısıyla, bugün belki bu alanda yapabileceğimiz faaliyetlerin bize, karşı sektörlerde de

rakamları aşağı çekme konusunda çok ciddi katkıları olacaktır diye düşünüyorum. Tabii, özellikle Karadeniz gazı... İnşallah, işte, 540 milyar metreküp civarında bir rezerv var; tabii, zor şartlarda yani deniz gazını üretmek zor, aynı zamanda 190 kilometre, oradan bir iletim sağlıyorsunuz. Aslında Komisyon olarak, bu işin bir üst bileşeni olarak bu çalışmaları yerinde görmeyi de hep arzu ederiz ama bu da bir türlü gerçekleşemedi, Komisyon Başkanımıza da buradan yeri gelmişken hatırlatalım çünkü şunu söylüyoruz: Bu alanda daha nasıl katkı sağlayabiliriz?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sizin adınıza ben gittim ama siz Komisyon üyelerimizle birlikte... Sayın Genel Müdürüm, bir organizasyon yapalım; ben de söyleyecektim, Sayın Yaşar söyledi; organizasyonu yapalım, Komisyon üyelerimizle birlikte ziyaret edelim.

TPAO GENEL MÜDÜRÜ MELİH HAN BİLGİN – Başımız gözümüz üzerine Sayın Başkanım.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Ya, muhakkak yerinde görmek...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Pardon Sayın Yaşar, sözünüzü kestik, araya girdik ama...

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Estağfurullah.

Neyse, süremize ilave edersiniz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Evet, ilave ederiz.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Şimdi, neticede olayları yerinde görmek, yerinde değerlendirmek muhakkak genel kanaatler açısından önemli. İşte, Deniz Bey bu liman ağzının kapanmasından teknik olarak bahsetti. Tabii, burada bir de liman var, siz “Orayı kullanıyoruz, hiçbir sorun yok.” diyorsunuz; inşallah yoktur ama orası aynı zamanda da özel şirkete ait bir liman; mesela, aranızda uzun vadeli bir sözleşme mi var, merak ediyorum. O limanı işleten firmaya da siz bir bedel ödüyor musunuz? Çünkü biz bazen bu tür stratejik kuruluşların özelleştirilmesine karşıyız, stratejik kuruluşların. İşte, bunlar boru hatları gibi, gaz hatları gibi, stratejik limanlar gibi, stratejik havaalanları gibi bu tür çünkü geleceğe dair neler olacağı konusunda bir fikrimiz yok. Ne oluyor? Özel şirketler bunları uluslararası arenaya açabiliyor, uluslararası arenaya şirketlerin belli hisselerini satabiliyor. Bunu nerede gördük? Şehir hastanelerinde gördük. Bizim göremediğimiz sözleşmeler, bizim anlayamadığımız sözleşmeler, bugün bilinen firma, diyelim Rönesans İnşaat, çıktı, bunu uluslararası arenada sattı, hatta bütün bileşenlerini de -bizim göremediğimiz o sözleşme rakamları, hasta garantisidir, şudur budur yani Parlamentonun göremediği rakamları- doğal olarak bunu satıyorsa adam bakıyor yani geldisi gittisi, fizibilitesi, etütleri, bu çerçevede talip oluyor. Bunlar arasında bir tür noktada bu tür stratejik kuruluşlar Türkiye’nin de bir noktada mahrem bilgileri. Biz istesek de istemesek de özel şirkettir, özel sektördür; bununla ilgili bağlantı kurabilir, açılabilir çünkü bugün tespit ettiğimiz -siz de söylüyorsunuz- 2021 yılı, 2022 yılında en yüksek rezervleri Karadeniz’de tespit ettik; dolayısıyla, bunun sağlıklı, güvenli bir şekilde iletimi de önemli. Bu manada, orayı da onu da merak ediyoruz tabii.

İkincisi üretimle ilgili. Şunu söyleyeyim: Özellikle Türkiye’deki üretimler daha çok iyileştirme yani bilinen kuyuların iyileştirilmesi, artı yeni kuyular. İşte, bu sene de rekor kıracağınızı söylüyorsunuz; her ne olursa olsun muhakkak belli bir katkı sağlayacaktır ama görünen o ki Türkiye’nin ham petrol rezervi belli, dolayısıyla sizin otomatikman uluslararası arenada bu işlere yönelik bir çözüm üretmemiz lazım, çözüm aramanız lazım. İşte, yurt dışında 3-4 alanda faaliyet gösterdiniz, Azerbaycan’da, Rusya’da, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde, Kuzey Irak’ta faaliyet gösterdiğinizi söylediniz. Biz, bir defa, ilkesel olarak kesinlikle bu tür faaliyetlerinizi destekliyoruz yani siyasi bakış açımız bu; millî kuruluşların bu tür yatırımlarını net bir şekilde destekliyoruz ama bu yatırımlar yapılırken de

tüyü bitmemiş yetimin hakkının muhafaza edilmesi konusunda da hassasiyetimiz var. Biz bunu şöyle söylüyoruz, diyoruz ki: “Arkadaş, biz yatırıma değil, ranta karşıyız.” Yani olaya genel bakış açımız bu, bu çerçevede biz işe bakıyoruz.

Bu manada da mesela, özellikle Orta Asya cumhuriyetleri son dönemde -benim de bir iki ziyaretimde, size belki ipucu olur diye bunu söylüyorum- mevcut kuyularını yeniliyorlar. Mesela, geçtiğimiz dönemde... Onlarda zaten şey bol -nasıl söyleyeyim- gaz rezervleri yüksek ama diyorlar ki: “Siz gelin bu kuyuları iyileştirin; biz zaten buradan 100 birim üretiyorsak, eğer bu kuyudan siz 300 birim üretebilerseniz 100’ünü bize verin, ürettiğiniz artı 200’ü de paylaşalım.” Mesela, bununla ilgili Özbekistan’ın, Türkmenistan’ın bu tür uluslararası ihaleleri de oluyor. Bu alanı takip edebilirsiniz... Çünkü bir şekilde enerjiyi bir yerde verip bir yerde devralabiliyorsunuz, bir sistemin herhangi bir yerinden girip sistemin bir başka yerinden satın alma imkânınız var. Belki bu alanda -Orta Asya’da da faaliyetleriniz var mı yok mu bilmiyorum ama- çok ciddi katkı sağlayacağını ümit ediyorum.

Tabii, bize burada en yakın neresi? Kuzey Irak. Kuzey Irak’ta sahalarımız var. Bu arada Kuzey Irak’tan ciddi oranda da belli şirketlere sağlanan imtiyazlarla Türkiye’ye hem ham petrol geliyor hem de bitüm geliyor. Ben şunu merak ediyorum: Mesela, bizim bir de TPIC var. Bugün TPIC özellikle belediyelere bitüm sağlıyor. Bunu nereden sağlıyor? İller Bankasına gidiyor, İller Bankasına diyor ki: “Ben belediye olarak bitüm alacağım ama şimdi param yok, bana teminat mektubu ver.” İller Bankası teminat mektubu veriyor, teminat mektubu da TPIC’e geliyor, devlet kuruluşu olduğu için dolayısıyla herhangi bir ihale açmadan direkt TPIC üzerinden belediyelere bu imkânı sağlıyor. Ben merak ediyorum yani TPIC bu satın almayı kimin üzerinden yapıyor? Mesela, TPIC bu arada aktif rol oynayabilir. Niye bunu söylüyorum? Bugün Kuzey Irak’ta alınan fiyatlar ile rafinerilerdeki fiyatların arasında yaklaşık yüzde 15 fark var, yüzde 15-yüzde 20 fark var. Yani bitüm fiyatı diyelim bugün -zaten günlük değişiyor fiyatlar- 600 dolarsa bu yüzde 15 gerisiyle 500 dolarlar civarında. Ama bunun bilinen 4-5 tane... Mesela şöyle söyleyeyim: Şu an bildiğim kadarıyla sadece 8 firmaya bu yetki verilmiş, yurt dışından bitüm getirme veyahut da ham petrol zaten sadece bir kapıdan geliyor, sadece 1 ya da 2 firma getiriyor. Kuzey Irak’ın bugün en büyük ekonomisini oluşturan bu faaliyetler ve bunlar da belli firmalar üzerinden. Hâlbuki biz şunu söylüyoruz: Siz ne kadar rekabete açarsanız bizim maliyetlerimiz o kadar düşer. Yani bu devletin regülasyon, regülatör görev, düzenleyici görev alması lazım ama bugün TPIC direkt satın almak yerine, önemli bir kısmını bu bilinen şirketler üzerinden TPIC alıp TPIC kendisi dağıtıyor. Dolayısıyla, burası stratejik bir sektör, önemli bir sektör. TPIC devlet üzerinden bütün bu satın almaları yapabilir. Bu çerçevede, TPIC yurt dışından ne kadar ham petrol veya diğer petrol türevleri alıyor, bunu hangi firmalar üzerinden alıyor? Bu konuyla ilgili de bilgi verirseniz memnun oluruz.

Yine, özellikle, bundan önceki toplantılarda da hep vurguladık; “Yerlilik” vurgusu. Bundan dolayı belli oranlarda arttığını söylediniz, o konuyla ilgili de ben teşekkürlerimi iletiyorum. Zaten bu komisyonlarda bazı konularda eleştirirken iyi yaptıklarınıza da “İyi.” demeyi, bunu biz zaten prensip olarak da yapıyoruz. Ama bunu ne kadar artırabilirsek, işte, siz özellikle belirttiniz, “kulelerde” diyorsunuz, sondaj malzemelerinden bahsediyorsunuz, “Destek hizmetlerini 12 birime ayırdık.” diyorsunuz, bunları tümüyle yerli şirket üzerinden yapıyoruz. Bunlar önemli şeyler. Niye önemli? Bazen bu tür stratejik sektörlerde paranın iş görmediğini belki de en iyi siz biliyorsunuz yani paranızla belki o sondaj malzemelerini alamadığınızı çok iyi biliyorsunuz; işte, en basitinden 74’te Kıbrıs Barış Harekâtı’nda mevcut parçaları alamadığımız gibi. Tabii, Doğu Akdeniz başlı başına bir olay. İşte “İlk defa çıkıyor.” diyorsunuz. Doğu Akdeniz’de de hatlar karışık, orada zaten size bu aramaları yaparken herhâlde bir şey vermelerini beklemiyorsunuz. Tabii, buradan da işin dış siyaset tarafı var, bunu da anlamak mümkün değil. İşte, dün düşman olduğumuzla bugün dost, bugün dost olduğumuzla yarın düşman. Hâlbuki uluslararası...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Yaşar, son bir dakika.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Süreyi baştan söylemediğiniz için Başkanım...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Genel bir teamül olduğu için o nedenle ben süreyi baştan söylemedim.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Peki, tamam, toparlayalım.

Yani bu manada da bir tutarlılık olması lazım. Yani biz dost muyuz, düşman mıyız? Hani bazen Şener Şen’in bir filmi var ya, orada yağ satıyor, gelene, kimine “var” diyor, zengine “var” diyor, fakire “yok” diyor. Yani biz de kiminle dostuz, kiminle düşmanız bunun muhakkak bilinmesi lazım.

İkincisi, bu satın alma var çünkü ciddi oranda satın alma yapıyorsunuz. Bunu hangi yöntemle yapıyorsunuz? Tabii, işlerin sizin çalıştığınız alan açısından önemi var yani bugün lazım, mümkünse dün lazım ama bunu daha önceden planlamak, daha önceden programlamak çünkü neticede siz rutin bir iş yapıyorsunuz. Yaptığımız iş, ihtiyaç duyduğunuz malzemeler belki yüzde 70-80 oranında değişmeyen ama bazen operasyon esnasında farklılıklar gösteren parçalar olabilir. Bunlarla ilgili tamam, hani o an onun şeyi olmaz ama onun dışında muhakkak rekabete açık, yerli sermaye üretime açık alanlar üzerinden gitmelisiniz. İşte, bunu “Koca Yusuf”la gerçekleştirdik.” diyorsunuz, 2’nciyi, 3’üncüyü yapabileceğinizi söylüyorsunuz. Ben de bu sektörden gelen biri olarak şunu rahatlıkla söyleyebilirim ki, bizim üretemeyeceğimiz hiçbir şey yok; yeter ki onlara bu imkânı yeter ki onlara bu fırsatı verelim.

Tabii, geleceğe dair projelerinizi dinlemek isterdik ama Başkanın söylediğine göre süremiz sınırlı. Mesela, hem dış arenadan hem iç arama faaliyetleri açısından. Önümüzdeki siz On Birinci Planlama’dan bahsederek oradaki hedeflerden hareketle bir yerlere varabileceğini söylediniz ama bizim o hedeflerin çoğu sözde kalıyor. Biz bundan önce planlama dönemi belki bu Hükümetle beraber ortadan kalktı gitti ama şirketlerin bir yıllık, beş yıllık, elli yıllık, yüz yıllık projeksiyonları muhakkak olmalı, buna göre yolunu izini çizmeli.

Deniz girdiği için bir şey söylemeyeceğim ama yani bugün devasa şirketlerin yönetim kurullarında bulunmak bir defa etik değil çünkü bir insan bir şeyi yapabilir, 2’ncisinden anlayabilir, 3’üncüsü hobi olur yani beş parmağında beş marifet bu ülkeye yakışmıyor. Tahmin ediyorum, yani buradaki arkadaşlarımızın hiçbirinin de bunu tasvip ettiğini düşünmüyorum. Lütfen, siz de şirketinizin verimliliği açısından gerekirse iradenizi koyun. Yani akli ikiye bölünen, üçe bölünen, dörde bölünen yönetim kurulu üyelerine karşı ne kadar direnirsiniz bilmiyorum ama verimliliğini artırmak için bu işleri yapmanız şart.

Ben çalışmalarınızda başarılar diliyorum. Allah hepinizin yardımcısı olsun.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Yaşar.

Buyurun Sayın Karakaya.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli hazırun, Türkiye Petrollerinin çok değerli yöneticileri; öncelikle, bu çalışmaların, Türkiye Petrolleri başta olmak üzere, ülkemiz ekonomisine katkı vermesini diliyorum.

Tabii, söylenecek aslında çok şey olabilir, değerlendirilecek çok şey olabilir ama ben, öncelikle, Sayın Genel Müdürün burada yaptığı sunumdan ve sunumda verdiği bilgilerden çok memnun olduğumu ifade etmek istiyorum. Özellikle kamuoyunda zaman zaman tartışılan buradaki bulgular, buluşlar konusundaki farklı, birbiriyle tamamen tezat, çatışan bilgiler konusunda akreditasyona dayalı uluslararası kurum ve kuruluşların bu konulardaki değerlendirmelerine açık olduğunu ve bunların da

sürekli yapıldığını söylemesi bu anlamda önemliydi ve şunu anladım, yani öyle olması gerektiğini biliyordum: Yani sonuçta bunlar öyle rastgele günlük politikalara göre “Hadi, şu kadar buluş oldu.” denecek veya “Olmadı.” denecek şeyler değil, bunlar ciddi konular ve ciddi bir şekilde uluslararası kurum kuruluşların, bu konudaki akredite olmuş kuruluşların vereceği raporlarla alakalıdır. Aksi takdirde, böyle bir kurum bilanço büyüklüğü açısından da baktığımızda böyle bir kurumla alakalı yapılacak bazı spekülasyon ya da manipülatif değerlendirmeler sonuçta bu kuruma, bu kurum üzerinden de bu ülkeye zarar verecektir. Sonuçta, Türkiye Petrolleri sadece yerli, kapalı sınırlar içerisinde faaliyet gösteren, faaliyetleri itibarıyla dar bir alanda olan bir kurum değil bu anlamda uluslararası iş faaliyetleri olan, bu anlamda yaptığı işlerde gerek hizmet tedariki veya diğer unsurların tedariki veya satışı boyutuyla her zaman geniş alanda faaliyet gösteren bir şirketimiz. Birçok kamu iktisadi teşebbüsünün durumu budur, bazen, zaman zaman biz burada eleştirme şeyine ya da basında, medyada bir şekilde doğruluğu kesin olmayan haberler üzerinden hareket ettiğimiz de oluyor ki o kurumların kimi halka açık şirketler, o kurumların üzerinde, finansal yapısının sonuçları üzerinde ciddi etkileri olduğunu da görüyoruz ama ben özellikle bu son dönemlerdeki faaliyetlerle ilgili olarak verilen bilgilerden çok umutlandığımı ifade etmek istiyorum. Buradaki rezerv artışları gerçekten ülke açısından son derece sevindirici bir durum. Bu kurumumuzun ana statüsündeki asli görevi, faaliyeti bizim oradan beklediğimiz de zaten bu tür çalışmaları yapmak. Detayına geldiğimizde, bu faaliyetlerin yapılması sırasındaki işin mali, finansal tüketimlerine, kaynak kullanımına baktığımızda, onlar zaten belli, kendi sistemi içerisinde, Sayıştayın denetimi altında bu tür faaliyetlerin değerlendirmeleri yapılıyor.

Yine, dikkatimi çeken hususlardan biri, önemli bir şey, Sayın Genel Müdürün de bazı vurguları oldu. Özellikle maliyetlerin düşürülmesi önemli bir çalışma çünkü buralardaki maliyet tasarrufları oransal olarak çok düşük olsa da toplamda mutlak değer olarak da ciddi katkılar sağlamakta ama bunun sürdürülebilirliği konusunda -bilmiyorum- kurumsal olarak sürekliliği olan, sürekli bunu takip eden bir şey oluşturuldu mu, merak ettim işin doğrusu? Çünkü ya bu “cost reduction” dediğimiz olay, bu maliyet düşürme olayı gerçekten çok önemli. Sürekli, canlı bir mekanizma, aslında, sürekli takibi gereken bir durum; araştırmayla alakalıdır, sürekli takiple alakalıdır.

Bir başka şey, çok riskli bir alandır, ticari olarak baktığımızda, ekonomik boyutuyla baktığımızda, çok büyük yatırımlar yapılır, sonuçta hiçbir şey de elde edilemeyebilir ya da fizibil olmayabilir. Bu ön çalışmaların ciddi maliyetleri vardır. Gerçi, mali tablolarda bunları, AR-GE’leri herhâlde dönemsel giderleştiriyorsunuz anladığım kadarıyla. Mali tablolarda nerede biriktiriyorsunuz? Buradaki mali tablolar UFRS’ye tam uyumlu mali tablo değil gibi geldi, tekdüzen bağlantılı ama UFRS’ye uygun mali tablolar hazırladığınızı biliyorum ben yani onlar üzerinde belki bazı farklılıklar vardır, o tamamen değerlemeyle alakalı bir durumdur. Bu anlamda baktığımızda, mali tablolarınızda da sıkıntılı bir durum söz konusu değil. Bu, son konjonktürel dalgalanmaların olumsuz etkileri oldu, olumlu etkileri oldu ama merak ettiğim bir konu şu: Maliyetlerde bu kadar aşağı çekme ve o konuyu da vurguladığınız için -ki öyle de görünüyor- bunlar tabii, mali tablolara -2020-2021’de olmadığı anlaşılan, ben 2021’i bilemiyorum ama- yansımaya başladı mı? Bunu, böyle bir şeyi görebiliyor muyuz? Yani 2021 ve 2022’nin kısmi mali tablolarında, kıst mali tablolarında böyle bir yansıma oldu mu; işin doğrusu merak ediyorum. Finansal risk açısından bakıldığında öyle bir diğer tespit, bulgularda böyle bir şey vardı, verilen cevabı da okudum. Burada daha çok verilen cevapta “klasik” diyebileceğimiz geleneksel bir risk yönetimi anlayışını ben orada gördüm. Yani mevcut finansal yapı içerisinde türev ürünleri esas alan -bu anlamda ben sektörü çok fazla bilmiyorum işin doğrusu ama- böyle türev ürünlerden istifade edebilecek tarzda bir risk yönetimi, özellikle de fiyat artışlarına yönelik veya düşüşlerine, ani düşüş ve çıkışlarına yönelik böyle bir şey söz konusu mu veya kullanılıyor mu, geleneksel yöntemlerin dışında finansal risk araçlarından istifade ediliyor mu? İşin doğrusu merak ettim.

Ben teşekkür ediyorum Sayın Başkanım. Çalışmalarının, başarılarının devamını diliyorum.

Bir de yönetim kurulu konusunda sürekli gündeme geliyor, ben bu konuyla ilgili eski bir KİT Genel Müdürü olarak da şunu ifade etmek istiyorum: Elbette katılıyorum yani bir insanın birden fazla göreve bölünmesi, parçalanması... Bunlar belki verim açısından falan mutlaka etkili olacaktır ama KİT’lerdeki yönetim kurulu üyeliklerinin öncelikle bir oradaki yönetim kurulu başkanı ve yönetim kurulu üyeleri bir amir-memur ilişkisi içerisinde çalışmazlar. Yönetim kurulu üyelerinin de oradaki oy hakları aynıdır, eşittir. Yönetim kurulu başkanının da öyledir. Zaten sizde 5 yönetim kurulu üyesi, orada oylama açısından bakıldığında yönetim kurulu başkanının orada çok bir şeyi yoktur sonuç itibarıyla. Yönetim kurulu üyelerinin özellikle kurumla ilgili önemli hususlarda, oradaki kararların alınmasında, politikaların izlenmesinde elbette ki oradaki çalışmalar KİT’lerde farklıdır, denetimde bile bazen arkadaşlar belki olayı bilmediklerinden... “Bilmediklerinden” derken yanlış anlaşılmasın, yani “orada yaşamadıklarından” diye ifade edeyim. Sayıştay denetçileri, grup başkanıyla birlikte o kurumda yaşarlar. Yani belgeler üzerinden önlerine alıp denetleme, ara sıra gidip gelme değil orada yaşarlar, kurumla birlikte yaşarlar. Yani âdeta bir göz gibi kurumun tüm faaliyetlerinden de bilgileri, haberleri olur. Yönetim kurulu üyelerinin bazen üst düzeyde olmaları kurumun özellikle diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla olan ilişkilerinde kurum menfaatlerinin savunulmasında çok da ciddi katkıları olabilir. Yani bu, o şeyin içerisine, rekabet yarışının içerisine girildiğinde -ben kendi Genel Müdürlüğünden hatırlıyorum- kamu kurumuna karşı, kendi Bakanlığımıza karşı mahkemeye giderek yürütme kararlarıyla iş yaptım. Yani kendi Bakanlığımı mahkemeye vererek yürütmeyi durdurarak işimi devam ettirdim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Şu anda böyle yapan var mı?

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Yanlış görüyorlarsa yaparlar. KİT’lerin ayrı bir...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Dediğiniz gibi hiç yanlış uygulama yok o zaman.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Müdahale etmeyelim.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Ya, başka bir şey o. Yanlış uygulama yok anlamında değil.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Karakaya, son bir dakika.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Yani demek istediğim kamu iktisadi teşebbüslerinin ayrı bir kültürü vardır. Genel eleştiriye katılıyorum ama her zaman da bu eleştirilerin doğru olacağını da düşünmüyorum, özelinde değerlendirmek gerekir diye düşünüyorum.

Başkanım çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Biz teşekkür ediyoruz Sayın Karakaya.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Tekrar hayırlı uğurlu olsun diyorum çalışmalarını.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ederim.

Sayın Dağlı, buyurun.

TAMER DAĞLI (Adana) – Teşekkür ederim Başkanım.

Ben de öncelikle Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Yönetim Kurulu ve tüm ekibine ve kamu kurumlarının değerli temsilcilerine ve Komisyon üyelerimize saygılarımı sunuyorum. İnşallah, toplantımız hayırlara vesile olur.

Tabii, şirketin son dönemde Karadeniz’de gerçekleştirdiği faaliyetler ve doğal gaz keşifleri, gerçekten, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığını dünyada gıptayla bakılan bir şirket hâline getirmiş ki bu çerçevede de kendi standartlarında birçok kuruluşla birlikte, birçok özel şirketten de, özel araştırma kuruluşundan da işte, Yılın Petrol Arama Şirketi Ödülü de başta olmak üzere değişik ödüller de almış. Bundan dolayı tabii ki tebrik ediyorum. Biz şirket başarılı oldukça gururlanırız.

Tabii, burada, başarının yanında, özellikle rezerv başına birim maliyet bakımından da -ona da Mevlüt ağabeyin bahsettiği bir konu olduğu için değinme gereği duydum- en düşük maliyetle faaliyet gösteren şirket olması anlamında da dünyada yine gıptayla bakılan bir kuruluşumuz. Son dönemde de özellikle Karadeniz’de ve Amasra’da gerçekleştirilen keşiflerden dolayı da ben bütün Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı çalışanlarını tebrik ediyorum, teşekkür ediyorum.

Tabii, finansman konusu profesyonel bir konu. Şimdi, Atilla ağabeye katılıyorum, tabii ki nezaketli olmak durumundayız, hepimiz insan olduğumuz için birbirimize nezaketli olmak durumundayız. Benim tepkim şuna: İşte “Çöktü.”, işte “Kırıldı.”, “Yok edildi...” Şimdi, Sayıştay raporunun yok edildiği veya kırıldığı konusunda verilen örneğin doğru bir örnek olmadığı için ben müdahale ettim. Niye doğru bir örnek değil? Deniliyor ki: “Şirket kamu bankasından döviz cinsinden kredi kullanmış.” Bu bir finansman yöntemidir. Eğer ben döviz cinsinden satış yapıyorsam yani gelirim döviz cinsindense ben de gider döviz cinsinden borçlarımı ama gelirim TL iken ben döviz cinsinden borçlanıp kurumu zarara uğrattıysam ve bunu Sayıştay yazmadıysa burada bir problem vardır. O zaman hepimiz bunu sorgulamak durumundayız.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Faiz için ne diyorsunuz, yüzde 30’luk faiz için?

TAMER DAĞLI (Adana) – Neyde yüzde 30? Dövizde mi yüzde 30?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yüzde 30’la faiz ödüyor.

TAMER DAĞLI (Adana) – Dövizde mi yüzde 30?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Evet, evet. TL’ye döndüğünde... İşte, evet, doğru, döviz cinsinden...

TAMER DAĞLI (Adana) – TL-döviz yüzde 30 olabilir.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır, hayır, dövizde, dolarda.

TAMER DAĞLI (Adana) – Dövizde yüzde 30 diye bir faiz olamaz, mümkün değil.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – TL’ye dönüştürdükten sonra ödenen toplam faizin miktarını söylüyor ama o konu bunda etkili olabilir.

Neyse, karşılıklı konuşmayalım Sayın Yavuzyılmaz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır, bakın, söylüyorum, kamu ve özel bankalardan döviz cinsinden toplam 3 milyar 231 milyon dolar tutarında kredi kullanılmıştır ve kullanılan krediler için ödenmesi gereken faiz toplamı 956,4 milyon dolardır. Yüzde 30’u yapıyor işte.

TAMER DAĞLI (Adana) – Yüzde 30 döviz cinsinden bir kredi kullanılmışsa, bunu da Sayıştay yazmamışsa ayıp etmiştir kardeşim. Tamam mı?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yazmış, Sayıştay yazmış da sansürlenmiş.

TAMER DAĞLI (Adana) – Ama böyle bir şey yok. Yüzde 30’dan döviz kullanıldığını resmî bir şeyde belgeleyebiliyor muyuz?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – İşte, burada.

TAMER DAĞLI (Adana) – Nasıl orada? Yanlış bir yorum var orada.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben yazan paragrafı okuyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, karşılıklı konuşmayalım. Daha sonra söz isteyince vereceğim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben yorum yapmıyorum yani.

TAMER DAĞLI (Adana) – Şimdi, ben bu işin mantığını anlatıyorum. Bakın, Türkiye’de şu an döviz kredilerinin ortalaması yüzde 6-7 seviyesindedir. Yüzde 6-7 seviyesinin üzerinde yarım puana, 1 puana saygı duyulur. Bu firma bunun pazarlığını yapıp o seviyelerde kullanmışsa Türkiye ortalamasında kullanmıştır ve burada bir usulsüzlük yoktur. Dolayısıyla Sayıştay’ın da kamuyu zarara uğratma anlamında burada yapacağı bir şey yoktur. Bunu “Çarpıldı.” “Çırpıldı.” şeklinde yorumlamayı ben doğru bulmuyorum dedim. Ha, bunu doğru bulan varsa buyursun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ekonomiye düzgün yönetin, dolar da avro da yükselsin.

TAMER DAĞLI (Adana) – Ya ne alaka şimdi!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Kendi kendine mi yükseliyor?

TAMER DAĞLI (Adana) – Az önce Sayıştay’a ve Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığına çamur atıyordun, şimdi ekonomiye çamur atıyorsun. Yapma, gözünü seveyim ya!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Merkez Bankasında dolar mı basılıyor? Niye yükseliyor? Yükselmesin.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Yavuzylmaz, karşılıklı konuşmayalım. Siz tekrar söz alacaksınız.

TAMER DAĞLI (Adana) – Onun dışında, devlet kayıtlarında, kıymetli kardeşim, Deniz...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben mi yükseltiyorum? Siz yükseltiyorsunuz dolar ile avroyu. Siz yönetiyorsunuz ekonomi.

TAMER DAĞLI (Adana) – Ya ne alaka, şimdi nereye getirdin konuyu, gözünü seveyim ya!

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Buyurun Sayın Dağlı, devam edin.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sanki Merkez Bankası Türkiye’de dolar basıyor.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Yavuzylmaz, lütfen...

TAMER DAĞLI (Adana) – Bakın, onun dışında, Türkiye’de, şimdi, Emekli Sandığı ve sigorta arasında yapılan işlemlerde hiçbir zaman kayıt yok olmaz. Kimse de o parayı alıp şahsına, kendine kullanmaz. Devletin kayıtlarında o paraların nerede olduğu zaten bellidir. Kimseye “Çöktü.” “Göçtü.”, bilmem ne diyerek iftira atmak doğru değil kardeşim.

Eğer doğru dil kullanacaksak bunlara hep beraber dikkat edeceğiz diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Dağlı.

Buyurun Sayın Kaşıkçı.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Teşekkür ediyorum.

Ben de öncelikle, yeni dönemin hayırlı olmasını diliyorum başta sayın milletvekillerimize, Komisyon uzmanımıza ve Komisyon çalışmalarımıza. Bu süreçte yalandan, riyadan uzak, tamamıyla teknik bakış açısıyla olaylara bakarak tabii, vicdanı da elden bırakmadan herkesin olayları yorumlamasını diliyorum.

Sayın Genel Müdürüm, siz ve yönetiminiz de Komisyonumuza öncelikle hoş geldiniz.

Ben, kısaca, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının neden çok kıymetli, çok değerli bir kurum olduğunu ifade ederek sözlerime başlamak istiyorum.

Geçen yıl itibarıyla Sayın Enerji Bakanımızın açıkladığı bir rakam vardı “Türkiye’nin 2021 yılında enerji ithalat faturası 55 milyar dolar olarak gerçekleşti.” diye ifade etti. Bu 55 milyar dolarlık enerji faturamızın çok önemli bir kısmını, hatta neredeyse tamamını petrol, doğal gaz ve kömür oluşturmakta.

Bakınız, 55 milyar dolarlık bu rakamın ne kadar büyük bir rakam olduğunu, ben, 2022 yılı bakanlıklar bütçesi üzerinden bir örnekle açıklamak istiyorum. 2022 yılında Sağlık Bakanlığımızın bütçesi 8 milyar dolar, İçişleri Bakanlığımızın bütçesi de yaklaşık 8 milyar dolar; Millî Savunma Bakanlığımızın bütçesinin 5,5 milyar dolar olduğunu düşünürsek 55 milyar dolarlık bir ithalatın Türkiye'ye ne kadar önemli bir yük getirdiğini hepimiz görmekteyiz ve Türkiye, özellikle doğal gazda yüzde 99'a yakın, petrolde ise yüzde 93 seviyelerinde dışarıya bağımlı bir ülke. Sayın Genel Başkanımızın bağımlılıkla ilgili çok güzel bir ifadesi vardı, "Her türlü bağımlılık bağımsızlığın zehridir." diye bir ifadesi vardı. Bu manada, bu yönüyle baktığınız zaman Türkiye'nin enerjide dışa bağımlı olması ve bu kadar yüksek oranda dışa bağımlı olması, gerçekten de özellikle dış politikada özgün bir şekilde kendimizi ifade etmeyle ilgili kimi zaman problemler ve sıkıntılar doğurmakta. Bakınız, bugün, Ukrayna ile Rusya arasında yaşanan bu savaştan dolayı, Avrupa'nın enerjide Rusya'ya bağımlılığının Avrupa ülkelerine ne tür bir sıkıntı doğurduğunu hepimiz görmekteyiz. Amerika Birleşik Devletleri'nin "Yatırımlar uygulayalım." demesine rağmen bugün birçok Avrupa devletinin enerjide Rusya'yla bir eş güdüm hâlinde olması ve Rusya'ya muhtaç olmasından dolayı yatırımlar noktasında özgür bir şekilde bir karar alamıyorlar. Dolayısıyla Türkiye'yi, Allah izin verirse, enerjide dışa bağımlılıktan kurtaracak olan kadronun da bizler, sizler olduğuna inanıyoruz. Bu uğurda da çok önemli bir vazife üstlendiğinizi yine kurumu yakinen takip eden bir kardeşiniz, bir milletvekili olarak biliyorum. Özellikle "2023 yılında Türkiye'nin petrol üretimini 100 bin varile ulaştıracağız." hedefi bu manada çok önemli bir hedefti, inşallah, önümüzdeki yıl bu hedefi tuttururuz diyorum. Onun yanında, millî enerji hamlesiyle birlikte derin denizlerde sondaj yapma kabiliyetine Türk devletinin kavuşmuş olmasını, derin denizlerde sondajı bir adım öteye götürüp bir keşif yapmamız; onu da bir adım öteye götürüp keşif yaptığımız doğal gazı inşallah önümüzdeki dönem Filyos Limanı'na getirip Türkiye'nin millî boru hattına entegre edileceğini de çok iyi bilmekteyiz.

Sayın Genel Müdürüm, ben de biraz önce Sayın Mevlüt Karakaya'nın ve Tamer ağabeyin ifade ettiği gibi, bu sondaj maliyetleriyle ilgili Türkiye'nin lehine olan düşüşün çok önemli olduğunu düşünüyorum. Siz bize rakamlarla biraz önce burada mukayese ettiniz, dünya ortalaması 246 milyon dolarken şu an Türkiye'de 33 milyon dolar seviyesinde bir sondaj maliyetinin olduğunu ifade ettiniz. Ben, bu düşük sondaj maliyetlerinin, önümüzdeki dönemde Türkiye'ye, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı aracılığıyla önemli bir fırsat doğuracağını düşünüyorum özellikle Karadeniz'de, Romanya'da. Biz, Romanya devletinin de geçmişte bizlerin yaptığı gibi, yabancı enerji firmalarıyla Karadeniz'de, derin denizlerde sondaj faaliyeti yaptığını biliyoruz ancak muhtemelen önümüzdeki süreçte, Karadeniz'e kıyısı olan ülkeler veya dünyanın herhangi bir ülkesinde, inşallah, bu maliyetlerle birlikte, biz Türkiye Petrollerinin başka bir ülke adına da doğal gaz arama çalışmaları yaptığını inşallah göreceğiz diye ümit ediyorum. Daha önce benzerini biz "British Petroleum'un falanca ülke adına yaptığı aramalar" diye haberlerde görürdük veya Shell'in, Exxon Mobil'in başka ülkeler adına denizlerde yapmış olduğu arama faaliyetlerini hep görür ve imrenirdik. İnşallah, bu maliyetler bizi de o yöne doğru taşıyacaktır diye inanıyoruz.

Son olarak, Sayın Genel Müdürüm, Enerji Komisyonundan Meclis Genel Kuruluna gelen bir kanun teklifi için Milliyetçi Hareket Partisi milletvekili olarak bir konuşma yapmıştım, o konuşma esnasında da Türkiye Petrollerine yönelik çok haksız ithamlar vardı. O ithamlara, bu memleketin bir evladı olarak, Türkiye'yi enerjide dışa bağımlılıktan kurtaracak millî bir kurumumuzu savunma içgüdüyle çıkıp Meclis kürsüsünde, siyasi partilerin milletvekillerinin kurumla ilgili yapmış olduğu eleştirilere cevap vermiştim. Bir siyasi parti milletvekili Fatih sondaj gemisinin hurda olduğunu ifade etmişti, ben de Milliyetçi Hareket Partisi milletvekili olarak "'Hurda' dediğiniz sondaj gemisiyle biz Karadeniz'de onlarca sondaj yaptık." diye bir cevap vermiştim.

Yine, bir milletvekilinin “Türkiye denizlerde yayılmacı politikalar izliyor.” cümlesine “Bu sözünüz ancak Yunanistan’ı, Atina’yı, Avrupa’yı memnun eder.” diye çıkıp Meclis kürsüsünden ona da bir cevap vermiştim.

Daha sonra da yine kurumla ilgili çokça eleştirilen bir husus vardı, o da “Türkiye, Karadeniz’de doğal gaz bulmadı, Cumhurbaşkanı Türk milletini oy alıyor.” sözü vardı. Bunun üzerine, kurumu takip eden, Sakarya gaz sahasındaki keşifleri takip eden biri olarak çıkıp şunları ifade ettim: Birincisi, Filyos Limanı’na 170 kilometre açıkta, Sakarya gaz sahasında önce bir sismik çalışma yapıldı, doğal gazın yeri belirlendi. Daha sonra, Fatih sondaj gemimiz bu konuma gidip doğal gazın olduğu yere sondajla ulaştı. Ulaşılan gaz çeşitli testlere tabi tutulup daha sonra Fatih sondaj gemisinin üzerinde temsili olarak da yakıldı ve Türkiye Petrolleri 170 kilometre açıktaki bu gazın Filyos Limanı’na gelmesiyle ilgili de Schlumberger firmasıyla bir anlaşma imzaladı. Bu anlaşma neydi? Deniz tabanındaki gazın tabandan borularla karaya gelmesi. Türkiye’de bu teknik özelliğe sahip bir firma olmadığından dolayı ve uluslararası enerji alanında çok yetkin bir firma olduğundan dolayı iş muhtemelen bu şirkete verilmiş dedim. Benim bu konuşmamdan bir gün sonra Meclis kürsüsüne çıkan KİT Komisyonu üyesi Sayın Gaydalı benim bu konuşmamı referans olarak gösterip “Bakınız, görüyor musunuz? MHP Milletvekili Lütfi Kaşıkçı, Türkiye Petrollerinin Amerikalı bir şirkete 1,9 milyar dolarlık bir iş verdiğini, iş pasladığını ifade etti.” dedi. Ben ertesi gün tutanaklardan bunu okudum ama üzülerken okudum çünkü kendisinin teknik bir insan olduğunu ben biliyordum ama bu Komisyonda bazı milletvekilleri gibi onun da teknik olarak bu olaylara yaklaşmadığını, tamamiyle siyaseten yaklaştığını Meclis Genel Kurulundaki tutanakları okuyunca anlamış oldum.

Şimdi, öncelikle, o gün Genel Kurulda ben buna bir cevap veremedim ama burada tutanaklara geçmesi açısından bugün bunun cevabını vermek istiyorum. Elbette ki deniz tabanı üretim sistemleri, deniz tabanı iletimi ile boru hatları, kordon hatları, akış hatları gibi bu çok önemli teknik bilgi gerektiren işlerin de inşallah bir gün Türk firmaları tarafından yapılacağını hep beraber göreceğiz. Daha önce nasıl derin denizlerde sondaj faaliyetlerini yabancı firmalara yaptırıyor ve bugün artık o yabancı firmaları denizlerimizden uzaklaştırdık, kendi yerli ve millî firmamız Türkiye Petrolleriyle biz bu aramaları yapıyorsak ben inanıyorum ki bu deniz tabanına boru serme işini de önümüzdeki yıllarda bizim Türk firmalarımız öğrenecek ama o firmalar bunu öğrenene kadar da bizim bu işi bir bilene yaptırmamız lazımdı ve Türkiye Petrolleri de alanında çok yetkin bir firmayla böyle bir anlaşma yapmış.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Son bir dakika.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Evet, Sayın Başkanım.

Bu anlaşmayı da Türkiye Petrolleri kapalı kapılar arkasında yapmamış, kendi sosyal medyasında da bu anlaşmayı zaten paylaştı. Dolayısıyla burada bir gizli bilgi yok. Sayın Gaydalı’nın neden oraya kafasını taktığını da bir türlü anlamış değilim. Ben de bugün tutanaklara girsin diye bunu ifade ettim. İnşallah, bu Amerikalı şirkete bugün bu işin verilmesine hüznülenen Sayın Gaydalı yarın yerli bir firmamız bu işi yaptığı zaman da çıkıp onlara bir çamur atmaz diye de aynı zamanda temenni ediyorum.

Son olarak, Sayın Başkanım, özellikle, derin denizlerdeki doğal gaz aramalarında -dünya genelinde de öyle- nehirlerin denize döküldüğü deltalarda doğal gaz kaynaklarının çoğunlukta olduğunu biliyoruz. Bugün Tuna’nın Karadeniz’e döküldüğü o delta üzerinde, aynı zamanda bizim de Sakarya havzamızın da o deltanın üzerine geldiğini varsayarsak, yine Mısır’ın Doğu Akdeniz’de bulunduğu doğal gazın Nil Deltası üzerinde, İsrail’in Doğu Akdeniz’de bulunduğu doğal gazın Nil Deltası üzerinde olduğunu da düşünersek bu manada bizim, Lübnan’dan doğan, Suriye’yi dolaşan, daha sonra Hatay üzerinden Akdeniz’e boşalan Asi Nehri ile Adana’da İskenderun Körfezi’ne dökülen Ceyhan Nehri’nin oluşturduğu bu deltada bir sismik çalışma yaptık mı? Bununla ilgili de bize isterseniz yazılı, isterseniz

sözlü... Çünkü o bölgede de inşallah -Doğu Akdeniz'in bir parçası- hem Adana Milletvekilimiz hem bizler Türk milletine bir müjde olacağını düşünüyoruz. Bu konuda yapılan bir çalışma varsa bizi de bilgilendirirseniz çok memnun olurum diyorum.

Ben, tekrar, faaliyetlerinizin milletimize, devletimize hayırlara vesile olmasını Cenab-ı Allah'tan diliyor, sizlere ve yönetiminize de başarılar diliyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Kaşıkçı.

Buyurun Sayın Kartal.

İRFAN KARTAL (Van) – Sayın Başkan, çok kıymetli Türkiye Petrolleri Yönetimi ve diğer bakanlıkların mensupları, Sayıştay mensupları; hepiniz hoş geldiniz. Toplantının hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Malum, Türkiye Petrolleri ülkemiz için önemli stratejik bir kurumdur. Bizim enerjide dışa bağımlı bir ülke olduğumuzu deminden beri görüşüyoruz, konuşuyoruz; kimsenin buna itiraz ettiği yok. Gaz fiyatını 600 dolardan alıp vatandaşımıza 120 dolara, 130 dolara yansıttığımız hâlde bu hayat pahalılığının ne kadar geçerli olduğuna itiraz edenimiz yok. Petrol varili fiyatlarının yüksekliğinden gelen bu fiyatlar maalesef ülkemizin gerçekleridir. Biz bu inançla inanıyoruz ki yüzde 92 fark olan, günlük üretimimiz ile günlük tüketimimiz arasındaki sadece yüzde 8'lik kısmı biz Türkiye'de karşılıyoruz; bu, ülkemizin gerçeğidir. Bizim Türkiye Petrollerinden arzumuz, talebimiz “Bunu nasıl artırabileceğiz?” Ki biz bu üretimde dünyada 58'inci sıradayız. Bizim talebimiz, bizim isteğimiz, bizim gönlümüzden geçen Türkiye Petrollerini, bizi, ülkemizi daha iyi yerlere getirmek ve bu dışa bağımlılığı azaltmak; belki bunu yok etsin, sifıra düşürsün isteriz ama ne kadar düşürürse bizim yöremiz için, bölgemiz için iyidir.

Bu arada, yine, ilim olan Van'da daha evvel de 2020 yılında bir talebim olmuştu, bunu yeniliyorum Sayın Yönetimden. “Korsot Deresi” denilen, “Neft Deresi” denilen bir yerde büyük bir sızıntı vardı, geçmişte burada köylülerin ifadesi “Biz gidip oradan tenekelerle getirip çıramızı yakıyorduk, motorları çalıştırıyorduk.” Bu kuyularla ilgili petrol çalışmalarının da hızlandırılmasını talep ediyorum.

Çalışmalarından dolayı kurumunuza başarılar diliyorum; ülkemize hayırlı uğurlu olsun, faaliyetlerinin devamını diliyorum.

Hepinize saygılar selamlar sunuyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Kartal.

Buyurun Sayın Sertel.

ATİLA SERTEL (İzmir) - Sayın Genel Müdür, konuşmanızda Sakarya doğal gaz sahasındaki çalışmalardan bahsettiniz ve 2023 yılında 540 milyar metreküplük doğal gaz rezervinin kullanılmaya başlayacağını söylediniz. Bu konuda da arkadaşlarımız konuştular, tabii ki gönlümüz bunu istiyor, tabii ki bir an önce ülkemiz milli ve yerli gazına kavuşsun ve trilyonlarca lira dışa bağımlı olan doğal gaz ve petrol açısından ülkemizi rahatlatсын.

Yine, konuşmanızda, 2021 yılında 112 petrol kuyusunun sondajının tamamlandığından da söz ettiniz; 2022 yılında da 37 sondaj kulesi ile 150 kuyu sondajının tamamlandığını belirttiniz. Şimdi, 2021 yılında yerli petrol ve doğal gaz üretiminin günlük 60 bin varil seviyesine ulaştığından söz ettiniz. Bunlar güzel gelişmeler. Petrol ve doğal gaz üretimimizle ilgili merak ettiğim birkaç husus var, onları bana isterseniz şimdi sözlü olarak belirtin, isterseniz yazılı olarak verin.

Sorumun birincisi şu: Rusya ve Ukrayna arasındaki savaşla birlikte özellikle doğal gaz ve petrol açısından dışa bağımlılıkların ülkelerin ekonomisine verdiği zararlara şahit olduk. Bu anlamda bizim doğal gaz ve petrolde dışa bağımlılık oranımız tam olarak yüzde kaç? Türkiye'deki sizin bahsettiğiniz

gaz ve doğal gaz rezervinin çıkarılması, 60 bin varil seviyesine ulaşması bunun yüzde kaçını karşılıyor? Yani bizim kullandığımız doğal gazın yüzde kaçını karşılıyor? Türkiye'nin yıllık doğal gaz ve petrol tüketimi ne kadar? Sakarya doğal gaz sahasındaki Türkiye genelindeki keşifler üretime kazandırıldığında ihtiyacı karşılama oranımız ne olacak? Yani dışa bağımlılıktaki azalma ne kadar olacak? Bunları bir gazeteci hassasiyetiyle soruyorum, bir röportaj yapıyor gibiyim, inşallah bu sorulara cevabı da alırım yani gazeteci olarak teybi koysam cevabı almadan yürümem ama bu cevapları ısrarla isteyeceğimi belirtmek istiyorum.

Sakarya doğal gaz sahasındaki doğal gazın üretime kazandırılacağı zamana kadar ne kadarlık bir harcama yapmış olacağız? Bugüne kadar yaptığımız harcama tutarı nedir? Bu keşif kendini kaç yılda amorti eder ve Türkiye'yi gerçek anlamıyla rahatlatır mı? Çünkü biraz sonra, sevgili arkadaşım, Zonguldak Milletvekili Ünal kardeşim bazı bulunan rezervlerin ne kadar kısa sürede tükendiğini de size anlatır.

TPAO'nun üretilip sattığı doğal gaz ve petrole 2020 yılından bugüne ne kadar zam geldi? Aynı şekilde, son tüketicinin kullandığı petrol ve doğal gaza gelen zam oranlarını biz biliyoruz ama teknik bir insan olarak sizin bunu bize yazılı olarak bildirmenizi istiyoruz. Biz hangi ülkelerden petrol aldık, doğal gaz aldık? Bu son üç yılda hangi ülkeden ne kadar petrol ve doğal gaz aldık ve bunların karşılığında ne kadar döviz ödedik, dolar ödedik; bunları öğrenmek istiyorum. Rusya ve Ukrayna arasındaki savaş sırasında bizim doğal gaz ve petrol temininde bir sıkıntı yaşandı mı? Buna ilişkin ne gibi önlemler aldınız? Benim bildiğim kadarıyla sanayi bölgelerine, organize sanayi bölgeleri dâhil, birçok sanayi bölgesine ne yazık ki Türkiye'de, ülkemizde doğal gaz verilemedi ve bu sanayi siteleri çalışmadı ve hâlâ belli oranlarda kesintiler de devam ediyor.

Şimdi, bir sorum daha var, sorum şu: Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının (TPAO), yurt dışında Jersey Adası'nda, -Birleşik Krallık- yüzde 100 sermayesine sahip olduğu Turkish Petroleum Company, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının Bakü-Tiflis-Ceyhan Ana İhraç Ham Petrol Boru Hattı ve Turkish Petroleum adında 3 adet iştiraki ve bu iştiraklerden TPOC'a ait ve yüzde 100 sermayelerine sahip olduğu TP Afghanistan Ltd, TP Mansuriye Ltd, TP Siba, TP Badra, TP Missan, TP Europe, TP Netherlands isimli yurt dışı şirketlerimiz var. "Bu şirketlerin, Komisyonun mezkûr kararına istinaden yurt dışı iştiraklerin bağımsız denetim raporları ve kurum teftiş raporlarının Sayıştaya sunulması ve bu raporların Sayıştay tarafından incelenerek denetim sonuçlarının Sayıştay denetim raporlarına dâhil edilmesi gerekmektedir." deniliyor. Ancak Sayıştayın bu tespitlerinden anladığımız kadarıyla bu denetim raporları Sayıştaya asla sunulmuyor ve dolayısıyla Sayıştay da raporlarına eklemiyor. Zaten birçok kurumu denetlerken de raporları eklemiyor, biz eksik de olsa bazı komisyonlarda bazı KİT denetimcilerinde bazı bulgulara rastlar hâle geldik.

Şimdi, Mecliste ve KİT Komisyonunda bu yurt dışı şirketlerle ilgili bir yönde bir karar alındı yani bunun denetim raporlarının düzenli olarak Sayıştaya verilmesi gerektiği noktasında görüş de belirtildi fakat bu verilmiyor. Bunun nedenini ben merak ediyorum yani Türkiye'de yaşayan bir yurttaş olarak, bir milletvekili olarak, bu vatanın bir evladı olarak merak ediyorum. Niye verilmiyor Sayıştaya bunlar? Hangi yurt dışı şirketi son üç yılda ne kadar kâr etti, zarar etti; biz bunların açıklanmasını istiyoruz yani bu, gizli saklı bir şey değil tabii ki.

Yine, yurt dışında hangi şirkette kimler yönetim kurulu üyesi, genel müdür olarak kimler görev yapıyor? Bu kişilerin, yönetim kurulunun, bunların açıklanması gerekiyor. TPAO'ya ait yurt dışı şirketlerde görev alan yönetim kurulu üyelerinin, genel müdürünün 2021-2022 maaşları nedir, maddi

hakları nedir; bunları öğrenmek istiyorum ve döviz üzerinden mi ödeniyor, Türk lirası üzerinden mi ödeniyor ve bu şirketlerde yönetim kurulu üyesi olanlar başka kuruluşlarda görev yapıyor mu yapmıyor mu; onu da bilmek istiyorum.

Kamuoyunda sıklıkla tartışılan bir konu var. Petrol ve doğal gaz arama işinin başındaki kurum olarak ben de bu soruyu size yöneltmek istiyorum. Bu, bilerek ve isteyerek sosyal medyada yaygınlaştırılan ve Türkiye’de birçok insanın kafasına yanlış olarak nakşedilen bir hadisedir, o da şudur: Bildiğiniz üzere, Lozan Antlaşması’nın gizli maddeleri olduğu ve bu söz konusu gizli maddelere göre Türkiye’nin bor, toryum ve petrol başta olmak üzere tüm doğal kaynaklarının çıkarılmasının yüz yıl süreyle yasak olduğu söyleniyor. Özellikle bu, propaganda malzemesi olarak kullanılıyor. Böyle bir şey var mı? Böyle bir şey olmadığını ben elbette ki biliyorum ama “Lozan Antlaşması’nın gizli maddeleri” diye saçma sapan bir söylemin ne kadar inandırıcı olup olmadığını da ortaya çıkarmak için Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay’a da bu soruları yönelttim, yanıtını bekliyorum. TPAO olarak bu gizli maddelerden haberinizi var mı, böyle bir yasakla karşılaştınız mı? Bu konuda açıklıkla bir cevap istiyorum.

Afyonkarahisar Belediye Başkanı var Mehmet Zeybek, şimdi bu yaygın iddiayı kanıtlamak için kendine göre bir kanıt bulmuş diyor ki: “Şuhut Kayabelen köyümüz var. Bundan on beş yıl önceydi, 5-6 tane sondaj yapıldı, burada gravite değeri çok yüksek petrol bulundu ama anlaşmalar neticesinde çıkarıp işletemiyorsun. Bana şu anda kapalı bir beton firmasının müdürü “Her birine 25 tonluk kapak yaparak üzerini örttük.” dedi. Bunu Afyonkarahisar ilinin Belediye Başkanı söylüyor yani sıradan, düz bir vatandaş değil. Bu iddiayı dile getiren bir belediye başkanı için soruyorum: Yani Afyonkarahisar Şuhut Kayabelen köyünde petrol buldunuz mu siz? Bu bölgede sondaj yapıldı mı? Petrol gravite değeri yüksek olduğu hâlde üzeri betonla kapatıldı mı? Hakikaten, komik bir iddiayı Türkiye kamuoyuna bir Belediye Başkanı taşıyabiliyor.

Ben yine “Türkiye Varlık Fonunu kimler temsil ediyor?” diye sormuştum; herhâlde uzman yardımcılar arkadaşlar değil mi? Kimler? Siz uzman yardımcısı değilsiniz değil mi? Siz müdürsünüz, siz uzman yardımcısı...

Ya, Türkiye Varlık Fonu, çok önemli bir kuruluş ve KİT Komisyonu da çok önemli bir Komisyon. Bence biraz daha üst düzeyde bir temsiliyet gerekir diye düşünüyorum ve bunu burada açıklıkla söylüyorum, arkadaşlarımıza karşı elbette ki saygımız sonsuz ama... Türkiye Varlık Fonu birçok kurumun içini boşalttı ve gerçekten TPAO’ya yönelik de birçok sıkıntılara yol açan duruma soktu TPAO’yu da, bu da önemli.

Sayın Başkan -Mustafa Bey yok, Başkan Yardımcımıza sesleneyim- bu KİT Komisyonu Başkanlığından ve Sayıştaydan -Sayıştay Grup Başkanı da gitmiş, Sayıştaydan arkadaşlar var ama- bu kuruldan çıkarılan, bu Rapor Değerlendirme Kurulundan çıkarılan bulgular ve bu tutulan tutanakları talep ediyoruz. Hakikaten bunları bize vermeniz gerekiyor ki biz de yani bu çıkarılan bulgular nedir, niye çıkarıldılar, bu değerlendirme nedir... Yani biz KİT Komisyonu olarak bize verilen ve alt komisyonda da çıkara çıkara geldiğimiz üç beş madde üzerinde denetlemiş gibi yapıyoruz; aslında biz denetleyemiyoruz yani böyle yapmış gibi yapıyoruz, bu da beni çok üzüyor yani şahsen. Yani biz Türkiye Büyük Millet Meclisine gelmiş milletvekili olarak, millet bize demiş ki “Al kardeşim bu oyu, git bu oyun hakkını ver ve Türkiye’nin iyi yönetilip yönetilmediği noktasında çabala ve gerçekten bu konuda sana hakkımı helal etmemi istiyorsan bu konuda görevini tam olarak gör.” demiş. Biz görev de göremiyoruz burada yani KİT Komisyonunda gerçek anlamıyla bir görev gördüğümüzü söyleyen varsa onunla oturup sabaha kadar tartışırım. Kısır bulgular, kısır raporlar, kalkan eller, inen eller; tamam, bitti, böyle bir noktadayız.

Son olarak şunu söylemek istiyorum: Sizin çalışanlarınız var, o çalışanlardan bize tabii ki talepler de geliyor. Şimdi, 2019 yılında Sayıştay Denetim Raporu “İnsan Kaynakları” başlıklı bölümde; kapsam dışı personelin Uyuşmazlık Mahkemesinin 1996 tarihli ve E. 1995/1, 1996/1 sayılı ilke kararıyla kamu personeli sayılması gerektiği kabul edilmiş, yıllarca bu kişiler bu sıfatla çalışmıştı. “Bu personelin 18/5/1994 gün ve 527 sayılı KHK’de ve 24/11/1994 gün ve 4046 sayılı Yasa’da yer aldığı ve İş Yasası’na tabi olmasına rağmen kamu personeli sayıldığı yasanın sistematüğinden, yani bunlara yasada memur ve sözleşmeli personelle birlikte yer verilmesinden anlaşılmaktadır.” denilmektedir. Burada memur olarak çalışan kişiler 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’na, sözleşmeli personel olarak çalışan kişiler 399 sayılı KHK’ye tabi çalışanlar. Bunlar bu yasa maddelerine göre çalışıyorlar, bu kişiler işçi değil, oysa TPAO yönetimi 11/12/2018 tarihinde 47 kapsam dışı personeli işçi işveren ilişkisine dönüşüm olduğu gerekçesiyle işten çıkardı. 2019 Şubat ayı içinde ara bulucuda anlaşıp iki ay boşa geçen süre ve sekiz ay işe başlatmama tazminatını da ödedi; hem memurların bu şekilde gönülsüz işten çıkarılması hem de ödemelerin memurlara yapılması ülkemizde hukuk sistemine uygun bir durum değil. Zaten 2019 Denetim Raporu sayfa 10, giderler tablosunda kapsam dışı personele yapılan ödemeler 2 numarada gösterildi, bu kişiler kamu hukukuna tabi çalışanlar olduğu için Sayıştay Başkanlığı da bunu böyle kabul etti. Hâl böyleyken neden memurlara özel hukuk hükümleri uygulandı? Memur ve sözleşmeli personeller...

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Sayın Sertel, on beş dakika oldu, toparlarsanız, rica edeceğim.

ATİLA SERTEL (İzmir) – On beş dakikada mı bitiyor? Yirmi dakika diye biliyordum ben.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – On dakika bir temel olsun diye anlaştık ama şu anda on beş dakika konuşunuz.

Buyurun devam edin siz.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Öyle mi? Ben yirmi dakika olarak biliyordum.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – 8 arkadaşımız daha var sırada bekleyen.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Şimdi bu arkadaşların işten çıkarılması noktasındaki kararınızı ve bu süren davalarla ilgili bilgiyi de ben sizden almak istiyorum. Ne oldu bu insanlar? 100 kişiyi bulmuş bu insanlar, işten çıkarılanlar. Bu işlemler bence hukuka aykırı ve bu insanlara yapılan, bu kişilere yapılan ödemeler de bir kamu zararı niteliği oluşturuyor. Yani bu sizin babanızın parası değil, kamu adına bu kişilere para ödüyorsunuz. Yani bu haksız bir uygulama diye düşünüyorum. Bu konuda da düşüncelerinizi almak istiyorum.

Bir de bunu da söylemek durumundayım; sosyal medyada bazı duyumların ötesinde bir duyum, yani Lozan Antlaşması gibi değil ama bazı kişiler 2023 yılı seçimleri geldiği zaman, var olan borulardan çok sayıda gaz çıkarılacağını söyleyerek seçimlere gidileceğini iddia ediyor. Şimdi bu bir seçim yatırımı olarak mı hazırlanılıyor yani böyle bir görsel şölene mi hazırlanılıyor bilmiyorum ve bunu hakikaten samimi olarak soruyorum. Benim bildiğim, kuruluşlar ciddi çalışır ve cidden bu işi gerçekleştirir. Böyle bir şov görseli görecektir miyiz? Doğrusu ben onun da yanıtlanmasını istiyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Teşekkür ediyorum Sayın Sertel.

Sayın Orhan Bey, buyurun.

ORHAN SÜMER (Adana) – Ben de teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de Sayın Genel Müdüre ve arkadaşlarına başarılar dilerim.

2018 yılında Türkiye Petrol Anonim Ortaklığı 5 milyon 745 bin lira civarında kâr yapmış ama daha sonra, Varlık Fonuna devrinden sonra 2018 yılından bugüne kadar sürekli zarar, yani düşmüş kâr marjı; 5 milyondan 1 milyona kadar düşmüş.

Ayrıca, Karadeniz’de bulunan, müjdesi Sayın Cumhurbaşkanı tarafından verilen doğal gaz rezervi 2023 yılında ulusal gaz iletim sistemimize bağlanacak açıklaması yapılmıştı; siz de sunumunuzda bu konulara değiniyorsunuz. Ayrıca, 10 tane derin deniz sondajı tamamlandığını belirtmişsiniz. Bu doğal gaz keşif sonrasında gelecek planlamasında ne gibi bir değişiklikler olacak? 2023 yılı gerçekleşme oranı nedir, sapma payı var mıdır?

Yine Sayın Genel Müdür, “2023 yılında milletimiz istifade edecek.” açıklamasında bulunmuşunuz. Bu durum doğal gaz fiyatlarını yüzde kaç etkileyecek, Vatandaşımıza nasıl yansıyacak? İnşallah, temennim odur ki çok fazlası bulunsun ama ben iki üç tane örnek vermek istiyorum. Sabah gazetesi 2007’de çok büyük başlık atmıştı. “Karadeniz Doğal gazı devreye girdi. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Hilmi Güler ‘Akçakoca açıklarında çıkartılan doğal gaz Türkiye’de konutlarda tüketilen doğal gazın onda 1’ini karşılayacak.” diye iki üç gün üst üste yayın yaptı. Yine Sabah gazetesi “Karadeniz’de petrol ağa takıldı.” 26 Ağustos 2007. Müjdeli haber önceki gün Mecliste Cumhurbaşkanlığı ikinci tur oylaması yapılırken geldi; Muharrem Sarıkaya, Enerji Bakanı Hilmi Güler’in verdiği müjdeli haberi yazdı. Bu örnekleri çoğaltabiliriz. Yine 2009’da Sabah gazetesinin “Kaynarca’da bulundu.” Ama bunların ne kadar olduğu, piyasaya ne kadar yansıdığı muamma şekilde kaldı. Verdiğimiz tüm sorularda da bunların cevabını alamadık. İnşallah, temennim odur ki bu sefer yanılız, bu dediğiniz rezervler fazlasıyla vatandaşımıza yansın.

Ayrıca Batman-Adıyaman bölgelerinde -geçenki alt komisyonda da bunu gündeme getirmiştim- akaryakıt kaçakçılığıyla ilgili, onunla ilgili sorduğumuz sorulara net cevap alamadık. 19/11/2019 tarihinde Batman-Adıyaman bölgelerinde yapılan akaryakıtla ilgili... Son üç yıl içerisinde kaç defa hırsızlık eylemi yapılmıştır, yaklaşık tutar ne kadardır?

Yine, 2020 yılı Sayıştay raporuna göre bulguları belli, finansal risk planlamasında “Gelişme çalışmasına büyük önem verilmesi lazım.” deniyor. Sayıştay, raporlarında, 2019 yılında yapılması gereken 350 milyon TL tutarındaki nakdi sermaye ödemesinin yapılmayışının faaliyetlerin finansmanını zora soktuğunu vurguluyor.

Yine, Sayıştay raporunda, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının mevcut faaliyetlerini sürdürebilmesi için 2,6 milyar dolar borçlandığı vurgulanıyor. Yine Sayıştay raporunun açıklamasında “Finansman güclüğü yaşandığı” diye birkaç maddede belirtilmiş. Ayrıca kur korumalı mevduatla Türkiye Petrollerinin hesaplarına yatırım yaptı ancak geri almak istediğinde sıkıntı yaşadığı iddiaları var. Bu iddialar doğru mudur?

Ayrıca BOTAŞ ve Türkiye Petrollerinin bağlı ortaklığı TPIC tarafından 3 ayrı şirket kurulması kararı verilmiş, buna göre 3 şirket de kurulmuş. Bu şirketler hangi görev alanında faaliyet gösteriyor? Bu şirketlerin kurulmasına neden ihtiyaç duyuldu? Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı bu işleri kendi bünyesinde yapamaz mıydı? Ayrıca konuyla ilgili Kurumunuzdan resmi görüş istendi mi? Halka arz ya da blok satışla Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının -piyasada özellikle konuşuluyor- özelleştirilmesi durumu söz konusu mudur? Özellikle Katarlı ortaklarla görüşme yapıldığı söylemleri hem yaygın medyada hem de birçok kanalda konuşuldu, tartışıldı, bu doğru mudur? Petrol Yasası’nın değiştirilmesinin Kuruma doğrudan katkısı nedir? Türkiye Petrollerinin alt kuruluşlarından TUPRAŞ, Petrol Ofisi, BOTAŞ, PETKİM, İGSAŞ, DİTAŞ ana yapıdan koparıldı. Bunu yönetim olarak doğru buluyor musunuz? Kurumda 300’den fazla deneyimli personelin zorunlu emekli edildiği, Barbaros ve

Fatih Gemilerimize dışarıdan personel alındığı, olumsuz durumlarda bu personelin görevden ayrıldığı iddiaları var; bu doğru mudur? Bu konuda makamlarınıza gelen oldukça şikâyet var mı? Çünkü bizlere birçok şikâyet geliyor bu konuda.

Ayrıca Türkiye Petrollerinin Kıbrıs Sınırüstü köyünde bulunan Turkeyurdu-1 sondaj kuyusundaki çalışmaları hangi aşamadadır? Bununla ilgili de bilgi alırsam sevinirim. Ayrıca 18 Aralık ve sonrasında dolar kurunun düşmesi için TPAO'nun elindeki tüm doları TL'ye çevrip kur garantili hesaba yatırdığı iddiası doğru mudur? İddia doğruysa bu talimatın belirtilen tarih öncesinde hangi makamdan geldiği belirtilmemiş, onu öğrenmek istiyorum. Daha sonra da TPAO'nun dolar borcunun ödenmesi için kamu bankalarından borcu kadar döviz istediği, kamu bankalarının TPAO'nun kendi parası olmasına rağmen döviz talebini karşılamadığı iddiası doğru mudur? Bunları yazılı olarak cevaplarsanız...

Teşekkür ederim, çalışmalarınızda tekrar başarılar dilerim.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Sayın Sümer, teşekkür ediyorum.

Sayın Süleyman Bey, Sayın Karaman, söz sizde, buyurun.

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Sayın Başkan, KİT Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayıştayımızın değerli denetçileri, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Genel Müdürü, Yönetim Kurulu ve yöneticileri, diğer kamu kurum ve kuruluşlarının yöneticileri; hepinizi sevgi, saygı ve hürmetle selamlıyorum.

Üst Komisyon toplantılarımızın hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Bugün çok önemli bir kuruluşumuz olan Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının faaliyetlerini inceliyoruz. Güzel bir brifing için Genel Müdürümüze teşekkür ediyorum. Elbette ki eleştirilebilir, tavsiyelerde bulunulabilir ama kırk yıllık kamu görevinde bulunmuş bir kişi olarak dünden bugüne faaliyetlerini takip ettiğim Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı şirketinin ülkemizde takdire şayan çok önemli çalışmalar yürüttüğünü söyleyebilirim. Bu nedenle, başta Yönetim Kurulu Başkan ve Genel Müdürü olmak üzere tüm çalışma ekibini takdir ediyor ve başarılı çalışmalarından dolayı da teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli üyeler; 2020 yılında ilk milli sondaj gemimiz Fatih'le Batı Karadeniz Sakarya bloğu Tuna-1 derin deniz kuyusunda dev bir doğal gaz sahası keşfi gerçekleştirildi. Bu keşif ülkemizde sevinçle karşılandı. Başta liderimiz, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan olmak üzere emeği geçen herkese teşekkür ediyorum. 2021 yılında Amasra-1 kuyusunda yapılan 135 milyar metreküp ilave keşifle birlikte Sakarya Gaz Sahası'nda tespit edilen toplam doğal gaz rezervi 540 milyar metreküpe ulaştı. Bu sayede ülkemizin enerji ihtiyacının bir bölümü bu doğal gazla karşılanacak, geleceğimize ve gençlerimize umut olduğunu söylemek istiyorum. Ayrıca, Sakarya Doğal Gaz Sahası Geliştirme Projesi kapsamında planlanmış olan; deniz tabanı sistemleri, deniz altı boru hattı ve kara işletme tesisi mühendislik ve inşaat faaliyetlerinin planlandığı şekilde herhangi bir gecikme yaşanmaksızın sürdürülmekte olması, hedeflendiği şekilde 2023 yılında üretime başlaması için tüm önlemlerin alınmış olması bizi ziyadesiyle memnun etmiştir. Son üç yılda kara alanlarında toplam 290 kuyu sondajı tamamlanmış, yürütülen yoğun faaliyetler sonucunda 2019-2021 yıllarında toplam 138 milyon varil petrol eş değeri yeni rezerv eklenmiştir. Bu rakam, son üç yılda üretilen petrol ve doğal gazın 2 katından daha fazla yeni rezerv eklendiğini göstermektedir. Son üç yılda hayata geçirilen yenilikçi yöntemler ve yeni yaklaşımlarla yurt içi üretimin yüzde 31, yurt içi ve yurt dışı toplam üretimin ise yüzde 44 oranında artmış olduğunu brifingde gördük. Bu da gelecekte iyiye gideceğimizin habercisidir. 2021 yılında ödenen yükümlülüklerle devletimize yaklaşık 4 milyar TL doğrudan katkı sağlanmış. Emeği geçen herkese çok teşekkür ediyorum. Bütçe disiplinine bağlı kalarak 2021'de yurt

içi ve yurt dışında toplam 2,4 milyar dolar yatırım yapılmış, 2021 yılında 3,2 milyar dolar satış geliri ve 2,47 milyar TL dönem kârı elde edilmiştir. Son yıllarda ülkemizde yerleşik ve millileştirme çalışmalarına TPAO da katılmış, son üç yılda yerleşik projeleriyle 113 farklı ürünün yerli imalatı ve kullanımı sağlanmıştır. Emegi geçen herkese bunun için de çok teşekkür ediyorum ve başarılarınızın devamını diliyorum.

Sorum şu: Yerleşik ve millileştirmeyle ilgili daha ne gibi çalışmalarınız olduğunu, takvimini bilmek isterim.

Ayrıca, tabii, son olarak -müsaade ederseniz- bu yönetim kurulu üyelikleri ve yönetim kurulunda geçen olaylarla ilgili bazı açıklamalar getirmek istiyorum. Bunu dilinize pelesenk ederek sanki yönetim kurulu üyeleri 50 yerden maaş alıyormuş gibi söylemler var. Biz de Maliye Bakanlığının çıkardığı son genelgeyle yönetim kurulu üyesi sadece bir yerden maaş alır, ikinci bir yerden maaş alamaz, bu kısıtlanmış durumda. Dolayısıyla kendi maaşıyla ilgili olduğu birimde yönetim kurullarına atanırsa bir yerden maaş alabilir.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Üst sınırı var mı?

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Zaten sona sakladım, nasıl olsa çatacağın diye sona sakladım.

Şimdi, bu yönetim kurulu üyelikleriyle gerçekten –yıllardır ben de yönetim kurulu üyeliği yaptım- bir yere gidemezsiniz. Yani birden fazla maaş alan bir yönetim kurulu üyesi getirin, beraber gidip maaşını elinden alalım.

İki: Yönetim kurulu üyelikleri biraz tecrübeye dayalı bir şeydir yani ben de genel müdür olduğum sırada müsteşar yardımcım yönetim kurulu üyesiydi. Masanın başında, Başkanımızın olduğu yerde ben oturuyordum, o da burada oturuyordu çünkü orada üst, ast meselesi değil ki bir kurumu yönetiyoruz. Kimin nerede oturacağı belli yani orada bakan yardımcısının yönetim kurulu üyesi olmasının bir mahzuru yoktur. Bu, AK PARTİ zamanında yapılmış bir şey de değil, geçmişten beri gelen, süregelen... AK PARTİ'nin yaptığı bir şey var bu yönetim kurullarında, o da Maliye Bakanlığının çıkardığı bir genelge. "Bir yerden fazla maaş alamaz." bütün şey bu onunla ilgili çıkardığı. Diğer bütün kuralları hepimiz biliyoruz. Biraz önce Mevlüt Karakaya Bey de söyledi, hepimiz buralardan geçtik, yönetim kurulları böyle değil. Bunu her KİT Komisyonunda yönetim kurulunu biraz daha güzelleştirerek anlatacağım; siz de anlatacağınız, ben de anlatacağım, doğruyu böyle bulacağız.

İkincisi de muhalefet milletvekili arkadaş diyor ki: "Giderek incelen giderek önemsizleşen bulgular." diye söze başlayınca...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – İkinci maaşın üst sınırı var mı?

POLAT TÜRKMEN (Zonguldak) – İkinci maaş yok ki üst sınırı olsun.

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Üst sınır diye bir şey yok. İkinci maaş yok, bir tane yönetim kurulu üyeliği maaşı.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Mesela Turckcell yönetim kurulu üyesi Bakan Yardımcısı huzur hakkı alıyor.

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Ya, o kurumun yönetim kuruluna verdiği ücret neyse onu alır, ben bilmiyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bakan Yardımcısı mesela 40 bin lira alıyorsa...

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – 40 bin değil, eğer gittiği...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – ...50 bin, 60 bin de Turkcell'in yönetim kurulu üyeliğinden alıyor.

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Hayır, gittiği kurum...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın vekillerim, karşılıklı konuşmayalım.

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Öyle anlaştık ya.

Gittiği kurumun yönetim kurulu üyeleri kendi yönetim kurulu üyelerine de verdiği parayı kamudan gidene de verir.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ama 100 bin liraya ulaşıyor aldığı maaş.

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Ya, kaç veriyorsa ona ulaşır, bilemem yani bağımsız.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani işte söylediğimiz o.

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Ben bir 100 bin lira meselesi görmedim, şimdi onu sen söylüyorsun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Turkcell'in, TÜRK TELEKOM'un...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Yavuzıılmaz, lütfen... Sayın Yavuzıılmaz, size söz vereceğiz.

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – “Giderek incelen...”

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Neyse, kabul etmiş olduk.

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – “Giderek incelen giderek önemsizleşen bulgular.” diye söze başlayan vekilimize şunu söylemek istiyorum. Gerçekten buradan şu yorum çıkıyor: Sayıştay iyi çalışıyor, çok öneri buluyor, bunları ben de görüyorum. Bu öneriler doğrultusunda kurumlar da tabii gereğini yapıyor. Bu önerilerin bir kısmı yapıldığı için de devreden çıkıyor, kala kala hakikaten kurum ile Sayıştay üyelerinin, deneticilerinin iyi bir diyalog içerisinde çalıştığı, birbirinin önerilerine önem verdiği görülüyor ve öneriler azalıyor. Buna sevinmemiz lazım. Demek ki kurumda iyi bir çalışma var. Onun için de hem Sayıştay üye denetçilerimize hem de yöneticilerimize çok teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

Hayırlı olsun diyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Karaman.

Buyurun Sayın Polat.

POLAT TÜRKMEN (Zonguldak) – Sayın Başkan, Değerli KİT Komisyonu üyesi arkadaşlarım, Sayıştayımızın değerli temsilcileri, diğer kurum, kuruluşlardan gelen temsilcilerimiz; Türkiye Petrollerinin Değerli Genel Müdürü ve yöneticileri; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Evet, önemli bir kurumumuz, gerçekten göz bebeğimiz olan, herkesin de o şekilde başlayıp sonra da eksik ve noksanlarını sıraladığı bir kurumu denetliyoruz. Ben önce hepsine gerçekten teşekkür ediyorum. Bugüne kadar enerjiyle ilgili -ki en sıkıntılı olduğumuz konu enerji- bu sanayiye, her yere yansıyan ve pahalılığa da neden olan bir girdi. Dolayısıyla burada enerjiyi çok çeşitlendirip enerjinin her dalında muhakkak olmamız gerektiğini önemle bize ve devletimize, milletimize her dönemde hatırlatıyor. Bugün o savaşların çıkması, onların nedenleri ve o savaşlarda dünyanın nelerle karşılaştığını da görüyoruz. Ben Türkiye'nin bu zamana kadarki bütün Enerji Bakanlarına teşekkür etmek istiyorum. Sebebi şu: Dünyada olup bizde olmayan ve dünyada var olup da istifade edilen coğrafyalarda bizde de olmayan hiçbir enerji dalı yoktur ki Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti, AK PARTİ Hükûmeti ve Cumhurbaşkanımız buna el atmasın, Enerji Bakanlığı buna el atmasın. Baktığımız zaman sularından,

kömüründen, jeotermalinden, diğer enerji sektörü rüzgârından, güneşinden ve Akkuyu’da yaptığımız nükleer enerjisine kadar bütün dünyadaki çeşitlerden istifade etmek istiyor ve bunlara da Allah’a şükür her yönüyle de başladık. Bu nedir? İşte Türkiye’nin dünyanın çektiği bu sıkıntıdaki bağımlılığını azaltabilme meselesi. Çok şükretmek istiyorum, şundan dolayı teşekkür etmek istiyorum: Bütün buna sebep olan ve o sebepten dolayı da bugün denizlerimizde bile bu dediğimiz, Cenab-ı Hakk’ın yer altına koyduğu ve bulmamız gerekip de istifade etmemiz gereken bu değerleri ve fosil yakıtları da bulmamıza sebebiyet veren bakanlıklarımız ve onların değerli çalışanlarına. İşte, bundan dolayı diyorum ki tenkit edilebilir, işleyişinde sıkıntılar olabilir ama bu derin denizlerdeki arama olayında bizim sadece birilerine havale edip ve hiçbir şey bulmadan gelip gittikleri bir deniz ticareti yapıyorlardı. Bazen kulelerden, bazen işte köprülerden geçişlerde kulelerinin söküldüğünü görürdük.

O yüzden de şunu samimiyetle konuşmak lazım: Gemiler nasıl alındı? Gemileri biz yapmadık, bizde değildi, onu dünya piyasalarında nasıl alınması gerekliyse öyle aldık. Onları da dolarla, euroyla almak zorundaydık, onunla aldık. Kredileri Türkiye bankalarından ve bankalar da diğer finans çevrelerinden bu şekilde tedarik etti, biz de onlardan alıp onlara da öyle ödemeler yapabildik. Efendim, bu çok yüksek faizle mi oldu, o tartışılabilir. Günün şartlarına, sizin ekonominizin durumuna göre bunlar tartışılır “Daha doğrusu olabilir miydi, daha eksikliği var mıdır?” diye. Buna saygı duyarız ama bunları böyle yok sayarak şimdiki Filyos’taki genellikle de bizim Zonguldak milletvekillerimiz -diğerleri de tabii onlara çok duyarlıdır, en azından televizyonlarda görüyorlar- gidip gezdikleri gördükleri zaman ne kadar gururlandıklarını bundan ne kadar memnun olduklarını hem Türkiye’mize hem de Zonguldak’ımıza ne kadar ekonomik bir katkı sağlandığını biz yaşayarak görüyoruz. Genel müdürlerimizin, bakanlarımızın kendi evlerine gitmesinden daha fazla o bölgeye gelip oradaki o işleyişi takip ettiklerini görüyoruz çünkü bu çok teknik, çok önemli, dünyayla entegre çalışan bir sistem. Bizim bunda daha evvel deneyimimiz olmamıştı. İşte, böylelikle bu, hem yabancı şirketlerle hem de kendi elemanlarımızla, kendi birikimimizle sanayisini de, ekipmanlarını da yeni yeni üretebilmeye başladığımız bir hadise.

Bundan sonraki dönemlerde belki de biz bu teknolojileri başka dünya milletlerine, dünya devletlerine ihraç edeceğiz. Bu, çok önemli bir hadisedir. O yüzden de ben, bugün, buna emek veren bütün TPAO çalışanlarının hepsine, Enerji Bakanlığımıza özellikle teşekkür etmek istiyorum. Dediğim gibi eksikler, noksanlar sayılabilir. Bir de dünyaya açık bir şirkettir. Siz bu kadar önemli şeyler yapacaksınız, dünyadan bu kadar borçlanabileceksiniz ve bunun hiçbir denetimi olmayacak, Sayıştay denetlemeyecek, dış denetimleri olmayacak! Bu, çok doğru bir anlayış da değildir. Dolayısıyla şunu da Sayıştay yapmaz tabii, yapamaz: Yerindelik denetimi Sayıştayın görevi de değildir. Efendim, şuradan şuraya nasıl gittim, buradan buraya nasıl geldiniz; bu, özel teknoloji isteyen bir olaydır. Zamanında bu olayları cereyan ettirebilmek için anında nereden tedarik edilebiliyorsa oradan o parçalar o olayda tedarik edilmek zorundadır ancak bunu o işin içerisinde olan, gören, o zahmete katlanan, bilen insanlar anlayabilir. Yoksa normal bir işleyiş gibi yani bir tekstil makinesinin bir şeyi oldu da “Bunu niye gidip işte Kapalı Çarşı’dan almadın veya şuradan almadın?” diye bir olay değildir.

Ve ben orada şunu gördüm, çok şükür ki böyle insanlarımız yetişmiş: Avrupa’nın en büyük şirketlerinde CEO’luk yapan ve bugün, bizim, orada bu vanalar ve ona benzer sistemlerin ki dünyada çok az şirketin ürettiği, belki de tek şirketin ürettiği şirkette CEO’luk yapan insanlarımız var onların başında, öyle yetişmiş insanlar var. Bu da bizde iftihara sebep veriyor, gururlanıyoruz bununla beraber. Orada şunu da gördüm: 2009’larda Azerbaycan ve o rafinerilere veya platformlara gittiğimiz zaman orada gördüğümüz ve orada yetişen, bizim Türkiye Petrollerinde çalışan arkadaşlarımız vardı, müdürlerimiz vardı, şimdi TPAO’dalar. Onlar oralarda yetişti, biz oraları da gördük, gittiğimiz incelemelerde görmüştük. Onlar şimdi TPAO genel müdür muavinleri işte, ona benzer kademelerinde görev yapıyor. Bu da bizim için iftihar edici bir şeydir. O yüzden daha iyi olacağı kanaatini taşıyorum,

daha teknolojiyi en yüksek seviyede kullanacağız, yetiştireceğiz, daha yerli olayları, parçaları üreteceğiz, o teknolojiyi de biz hemen hemen dünyada savunma sanayisinde olduğu gibi bu sanayide de yerine getireceğiz. Yeter ki el birliğiyle eksigimizi, noksanımızı birlikte tamamlayarak bu olaya bu gözle bakalım.

Faiz hadiseleri veya ona benzer hadiseleri dünyanın finansmanı, sizin ekonominizin durumu, oradaki borçlanma ihtimalini veya daha düşük faizlerle borçlanmayı gerektirir. E, keşke hepimiz çok arzu ederiz, dünya da bunu arzu eder, ona doğru gidiyor. Yoksa faiz iyi bir şey olsa herkes faizi yüzde 50'ye, 60'a çıkarır. Herkes faizini yüzde 1'lerde, 2'lerde tutmaya çalışıyor dünyadaki ekonomilerde. Biz de ona doğru inşallah... Dediğim gibi bu zenginliklerimiz ortaya çıkarsa ona doğru gitmeyi arzu ederiz, faizi de hiç arzu etmeyiz, ekonomiyi bozan hadiselerden bir tanesidir diyorum ve ben bu toplantının da hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum. Tekrar Genel Müdürümüzü ve onun çalışanlarını, Enerji Bakanlığını ve diğer kurumları da tebrik ediyorum.

Teşekkür ediyorum. Sağ olun Sayın Başkan.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Polat.

Buyurun Sayın Zeybek.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayıştayımızın değerli temsilcileri, kurumlarımızın değerli temsilcileri; hepinizi bu Üst Komisyon çalışmalarındaki verimli çalışmalarınız için şimdiden tebrik ediyorum, çalışmaların ülkemiz ve insanlarımız adına sağlıklı olmasını diliyorum.

Kurumumuzun, Türkiye Petrolleri Anonim Şirketinin Sayın Genel Müdürü, yönetim kurulu üyeleri hepiniz hoş geldiniz, size de görevlerinizde başarılar diliyorum.

Tabii, sunumunuzu izledik burada. Bu sunumda çok önemli konulara değindiniz. Tabii, siz bunu anlatırken biz de dinlerken göğsümüz kabarıyor, olması gereken bu çünkü biz Türkiye Cumhuriyeti devletiyiz. Bu devletin varlıklarını da en iyi şekilde kullanmak zorundayız ama bunları konuşurken... Tabii, ben sözümü diğer arkadaşlar gibi uzatmadan belli konulara değineceğim, fazla uzatmak istemeyeceğim.

Şimdi, değerli arkadaşlar, şimdi Sayın Genel Müdürüm, özellikle 2021'in bütçe sunumundaki rakamlarda 2021 yılında ödenen yükümlülöklere devletimiz 4 milyar TL katkı sağlamıştır, doğru. Acaba bu ne gibi katkı? Arkasından 2021 yılında 3,2 milyar dolar satış geliri elde edilmiştir diye bir rakam var. Satış gelirinden 2,47 milyar TL dönem kârı elde edilmişti. Ben döviz kurunu ortalama 11,5-12 liradan çarptığımda bunun, kâr endeksinin çok yüksek olmadığını görüyorum. Böyle düşük kârlarla acaba gerçekten bunu gerçekleştirebiliyor muyuz? Ama biz biliyoruz ki Türkiye'deki petrole tüm tüketiciler tarafından çok yüksek oranlarda maliyetler ödendiğini de biliyoruz. Sizin madem böyle çok düşük kârlarla, düşük maliyetlerle kâr ederek vatandaşımızın sunumuna veyahut vatandaşımızın sanayisine, üretimine sunduğunuz bu petrolü niye biz daha pahalı kullanıyoruz? Buradan farklı şeyler çıkıyor.

Diğer tarafta tabii, doğal gaz da keza öyle. Şimdi, şöyle bir şey yaptım, acaba bu kârlarınız, bilançolarınızda göstermiş olduğunuz gayrimenkul satışları var 2019, 2021, 2022 yıllarında aynı rakamlarda, acaba bu gayrimenkul satışları bu kârın içerisinde mi gösterilerek bu rakamlar öyle gerçekleşiyor? Bunu da bilmek istiyorum.

Diğer tarafta tabii, Karadeniz'de petrol ve doğal gaz sondajı yapıldı. Toplumumuza, halkımıza Türkiye'ye müjdeler verildi. Bu müjdeleri de tabii, biz alt komisyonlarda konuşmuştuk. Bunun gerçekçi olmasını istiyoruz ama sunumunuzda gördüğüm gibi, anlattınız, avan projesiyle gerçekleştiğini

biliyorum. Tabii, biz gidip görmedik orayı, şu andaki yapım durumu nedir, imar yapısı nedir oranın, ne durumdadır; onu bilmiyoruz. Ama şu anda, Karadeniz’de sondaj çalışmasıyla bulunan petrol ve doğal gazların işlenebilmesi için -çok büyük şak şaklarla ortaya çıkan ve günlerce halkımızın gündemini teşkil eden böyle bir durumda- siz o günden bugüne TPAO olarak orada ne kadar yatırım yaptınız? Ve yapmış olduğunuz bu yatırımla beraber bunun bütçesi sonuçlandığında ne kadar olacaktır? Bunun cevabını almak istiyorum. Özellikle de bu konuda 2023’e vurgu yapılıyor, acaba 2023’ün hangi ayında yapılacak bu; bunun ayı, günü belli mi? Acaba 2023’ün Haziran ayından sonra mı olacak, yoksa Haziran ayı öncesi Mayıs ayında mı olacak? Bunu da bilmek istiyoruz.

Burada, özellikle, ben haddimi de aşarak veya sizi de yani fazla zor duruma sokmayarak ve kendim de böyle bir hayal dünyamı da yoklayarak, acaba seçimler için bunun böyle yapıldığını mı toplumda... Sayın Atilla Sertel Bey anlattı, dedi ki: “Ya, acaba, böyle bir boru hattının yapılması...” Boru hattını falan göremiyoruz, ihalesi yapıldı ama öyle bir şey yok, çalışmalar gündemde yok. Şirket yok ortada, var da biz mi bilmiyoruz yoksa? Yani şu anda Karadeniz’de böyle bir çalışmanın var olduğunu, Amerikan şirketinin burada gelip böyle bir çalışma yaptığını biz mi bilmiyoruz; yoksa, Türkiye gündeminde gerek sosyal medyayla gerekse yazılı, görsel basınıyla bu, gündeme mi gelmiyor; bu görülmüyor mu yoksa? Şimdi bunun da cevabını almak istiyorum.

Şimdi, burada, Sayın Atilla Sertel Bey’in söylediği gibi, acaba seçim öncesi... Yani bizde her türlü şey vardır, tankeri koyarsın bir tarafa, tankerden fazla su yüklersin, bir de “Aa, işte bizim mazot da geldi, motorin geldi, benzin geldi, doğal gaz geldi.” hikâyesine dönüşmesin bu iş? Çünkü biz, Türkiye’de bunların gerçeklerini, örneklerini çok yaşıyoruz. Bazen çok konuşulan şeyin fiyaskoyla sonuçlandığını, halkın yanılgı içerisine düşürüldüğünü de görüyoruz. Biz, Filyos’ta böyle bir yatırımın olmasını, geleceğimize, ekonomimize katkı sağlamasını -bizlerin de bunlardan en iyi şekilde faydalanmasını, kazanç sağlamasını, ekonomik düzeyimizin yükselmesini- ve bize de yaşamımızda iyi şeyler katan durumda olmasını tabii ki istiyoruz. Yani bu bizim de en çok özlem duyduğumuz bir şey ama kuşkularımız... Yani hayalin satıldığı bir ülkede, yatırımdan ziyade hayalin çok satıldığı bir ortamda kuşkularımız, kaygılarımız yüksek.

Diğer tarafta, Sayın Genel Müdürüm, ben size bir soru sormak istiyorum buradan: Şimdi, özellikle, TPAO’da, belediyelerin başvuruları üzerine asfalt seriminde kullanılan bitüm ve benzeri malzeme hibesi bulunmaktadır. Çok sayıda AK PARTİ’li belediye TPAO’nun desteklerinden yararlandı, kamuoyunda biliniyor; öyle düşünülüyor. Böyle de yazılıyor; yazılı basın bunu, bu şekilde bizim gündemimize getiriyor. Cumhuriyet Halk Partili 10 belediye destekten faydalanmak için başvuruda bulunmuş, hâlen cevap alamamıştır. Acaba sebebi nedir? TPAO hangi belediyeye, hangi miktarda destekte bulundu ve bu desteklerin belediyelere göre dağılımı nedir? Bunu almak istiyoruz yani biz bu Komisyondaysak, ülkemizde Sayıştay denetimleriyle şu anda bunu irdeleyebiliyorsak, görmek istiyorsak olayların gerçekliğini, bunun da ayrıntılı bilançosunu, yapılan desteklerin miktarlarını da almak istiyoruz. Şimdi, tabii, sorumu tekrar ayrıntılı sormak istiyorum: TPAO’dan, 2019 mahalli idareler seçimlerinden bu yana hangi belediyeye hangi miktarlarda bitüm ve benzeri malzeme desteğinde bulunulmuştur? Verilen desteklerin de belediyelere dağılımı nedir?

İkinci sorum, kamuoyuna yansıyan bilgilere göre, Adalet ve Kalkınma Partili belediyelere destek verilirken Cumhuriyet Halk Partili belediyelerin başvurularının yanıtız kalmasının sebebi nedir? Türkiye’nin ulusal petrol şirketi olma sıfatı taşıyan TPAO’nun kaynaklarının belediyelere aktarılmasında siyasi partilere göre ayrımcılık yapıldığı görülmektedir. Bunu özellikle ben de diyorum, yani kamuoyunun söylediği gibi ben de aynısını söylüyorum. Bu konuda adaletsizliğin giderilmesi için bir girişimde bulunmayı düşünüyor musunuz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Zeybek.

Buyurun Sayın Özdemir.

ZİVER ÖZDEMİR (Batman) – Teşekkür ederim Değerli Başkanım.

Ben de KİT Komisyonunun üst komisyon toplantılarının hayırlara vesile olmasını dileyerek sözlerime başlamak istiyorum.

Tabii, AK PARTİ dönemlerinde Türkiye’de çok ciddi değişim ve dönüşümler yaşandı. Bu yirmi yıllık süreçte, daha öncesinde Türkiye’de hayal edilemeyenler başarıldı. Bu, bütün sektörlerde, alanlarda kendini çok net bir şekilde gösteriyor; özellikle de son dönemlerde, hem Türkiye gündeminde hem de dünya gündeminde yer alan savunma sanayisi gibi, enerji gibi, ulaştırma gibi, sağlık gibi bütün alanlarda çok net bir şekilde kendini gösteriyor. Onun için, Karadeniz’deki doğal gaz aramalarıyla birlikte yapılan çalışmalar da çok net kendini ortaya koymaktadır. Sayın Milletvekilimizin biraz önce 2023’e yönelik... AK PARTİ hep öyle olmuştur, 2011’de kendi önüne hedef koymuştur, o hedefleri tek tek, tek tek, sabırla, milletimizin desteğiyle gerçekleştirmiştir. İnşallah 2023’te de hep birlikte hem bütün Türkiye’de bu 2023’te gerçekleştirilecek olan yatırımlar hem Filyos’ta çok ciddi, büyük rakamlarla yapılan bu yatırımlar bütün dünya kamuoyunun gözünün önünde yapılan yatırımların çalışmaları çok hızlı, gecesini gündüzüne katarak, başta Cumhurbaşkanımızın talimatları doğrultusunda Enerji Bakanımız ve ilgili TPAO ve diğer kuruluşların başındakiler ve çalışanları tarafından gece gündüz demeden cansiparane bir şekilde yapılmaktadır. Onda da elbette ki önemli olan şudur: Sayın Cumhurbaşkanımız bu kamuoyuna bir söz veriyse o sözü hep yerine getirmiştir. Ondan dolayı da elbette ki Enerji Bakanımız ve bütün personelin omuzlarında çok büyük bir yük vardır. O yükleri Rabb’im kolaylaştırsın diyorum.

Kendi ilimle ilgili de TPAO Genel Müdürü ve yönetimine bir teşekkür etmem gerekiyor. Daha öncesinde, her ne kadar biraz ağır aksak da olsa, gecikmeli de olsa daha öncesinde -Batman petrolün âdeti okuludur, ilk göz ağrısıdır- Sayın Enerji Bakanımız Batman’a ziyarete geldiğinde -iki buçuk, üç seneye yakın bir süre geçti gerçi- bir petrol müzesi sözü vardı ve nisan ayı içinde de yönetim kurulu olarak 1 milyon TL projenin yapılmasıyla ilgili ayırmıştır; kendilerine de teşekkür ediyorum. Aynı zamanda da bunun arkasından Sayın Genel Müdürümüzün o konuda, proje sonrasında da, yapım aşamasında da biraz daha o ilgi ve alakasını bekliyorum.

Bizim, özellikle de, bölgede TPAO’yla, petrole hep haşır neşir olduğumuz bir il seçim bölgesi. Şu kapsam dışı personelle ilgili zaman zaman bu tür şeylerle karşılaşırız. Şu anda bakıyoruz, Türkiye’de çalışma yaşı kamu kurumlarının çoğunda 65 yaşa kadar çıkıyor ki TPAO teknik bir kurum, bu teknik kurumda yani 50’li yaşlarda emekli olan bazı personelle karşılaşırız zaman zaman. Konunun tam detayı da nedir bilmiyorum, bu konuyla ilgili bunu bir sormak istiyorum Sayın Genel Müdüre: Yani 50’li, 51’li, 52’li yaşlarda niye biz bu personeli emekli ediyoruz? Ve aynı zamanda da yine belki enerji sektöründe iş yapan başka şirketlere de bakıyoruz, bu insanlar, aynı o arkadaşlar çok ciddi rakamlarla bir başka şirkete giriyor. Hâlbuki tecrübeli, birikimi olan ve TPAO’nun bütün eğitim şeyinden geçmiş olan arkadaşlarımızın niye o tecrübeli dönemlerinden faydalanmıyoruz, bunu sormak istiyorum Sayın Genel Müdüre.

Bundan sonraki süreçlerde de doğal gazı Karadeniz’de, inşallah, Akdeniz’de de arkası gelir ama... Sayın Genel Müdürüm, sunumunuzda da gördük, daha öncesinde de tabii ben biliyordum -daha önceki Sayıştay raporlarında ve diğer konularda da- 1990 rekorunu daha kıramadınız yalnız, onu söyleyeyim; 90’lı yıllarda 70 bin varillere çıkmıştı. bu da şu anlama geliyor: Belki çok yoğun bir şekilde tabii ki

denizde çalışmalar var ama kararı da ihmal etmemek lazım. Bölgede, özellikle hem Şırnak bölgesinde hem de diğer yerlerde daha öncesinde, çok uzun süre, istenen aramalar yapılamadı, sondajlar yapılamadı, MTA çalışmaları yapamadı. Özellikle bu son üç yıl, dört yıllık süreçte, her yere gidilebildiği ve güvenli ortamın oluştuğu süreçte çok daha ciddi bir şekilde bunun üzerine de gitmek lazım, aramaları da daha fazla yoğunlaştırmak lazım.

Tekrar sizin nezdinizde bütün yönetiminize ve personelinize çalışmalarınızda başarılar diliyorum. Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Buyurun Sayın Öztürk.

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Öncelikle, üst komisyon toplantılarımız hayırlı olsun. Herkesin de geçmiş bayramı mübarek olsun.

Birçok arkadaşımız konuştu, mümkün olduğunca tekrara düşmek istemiyorum, onun için daha farklı, gündeme gelmeyen tarzda veya farklı bakış açılarını gündeme getireceğim.

Öncelikle, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının yurt içinde ve yurt dışında hidrokarbon kaynaklarının aranması, keşfedilmesi, üretilmesi ve ülke ekonomisine kazandırılması amacıyla risk faktörü oldukça yüksek olan petrol ve doğal gaz arama sektöründe üzerine düşen görevi yerine getirmeye çalışırken bir diğer taraftan da Şahdeniz Projesi yatırımlarına devam etmesine büyük önem veriyor ve yapılan çalışmaları bu kapsamda destekliyoruz. Bununla birlikte, sahada üretimi mümkün olduğunca artırmaya çalışmasında büyük fayda olduğunu biliyoruz çünkü bazı sahalarımız oldukça yaşlı. Mevcut TPAO'nun meydana gelen üretim eksiklerini gidermek için de bunun önemli olduğunu biliyoruz.

Merak ettiğim birkaç hususa değineceğim: TPAO'nun Şahdeniz Projesi'nde Total firmasına ait olan yüzde 10'luk hisseyi 1,4 milyar dolar bedelle satın alması, ayrıca, deniz sondajları için de 3 adet sondaj gemisi satın alması ve bu gemilerin yenileme faaliyetlerinin çok yüksek olması kuruluşun borç stok miktarının artmasına sebep olmuştur. Total'in hisseleri satın alınırken ödenen 1,4 milyar dolar hangi usul ve esaslarda belirlenmiş ve bu değerlendirme için aracı kuruluş veya danışman kullanılmış mıdır? Aracı kuruluş veya danışman şirkete bu hizmet için ne kadar ödeme yapılmıştır? Ayrıca, sunumunuzda da belirttiğiniz gibi, TPAO son dönemde 4'üncü bir gemi daha aldı. Gemi alıyoruz ama bu alınan gemilerin iş modeli de birbirinden farklı -sizlerin de bahsettiğiniz gibi- birbirinden farklı görevlileri olduğunu ifade ediyorsunuz ve alınan gemilerin kullanım kapasiteleri de çok yüksek olmalı ki bu gemiler verimli bir şekilde çalışabilsin, yoksa limanda bekletilen her bir gemi ayrıca bir maliyet demek ve bu gemiler TPAO'ya kaç paraya mal olmuştur, bu gemilerin alınmasında da yine araçlar kullanılmış mıdır, komisyon verilmiş midir, bu gemilerin yenilenmesi için ne kadar para harcanmıştır; bunlar cevabı merak edilen konular. Bir de bahsettiğiniz, Cebelitarık Boğazı'ndan geçti, şu anda geldiğinde bunlarla ilgili bir yenileme çalışması da olacak mevcut 4'üncü gemiyle ilgili, bununla ilgili de totalde bu ek teknolojik ekipmanlarla ilgili ne kadar bir harcama yapılacak, bunu da merak ediyoruz.

Ayrıca, gerek doğal gazda olsun gerek petrolde olsun rezerv miktarları önemli. Bu manada da özellikle şöyle bir benzetmeyle yola çıkarsak çok daha rahat anlaşılabilir olacağını düşünüyorum: Örneğin, Batman'da kapatılmış olan bir kuyunuz var mıdır? Neden kapatılmıştır? Sadece kamunun değil, özel şirketlerin de yeri geldiğinde kuyu kapattığını görüyoruz. Bunlarla ilgili çok açık söylemek gerekirse ekonomik olan hiçbir kuyuyu ne özel şirket ne kamu şirketi kapatmaz. Burada dünyadaki varil başına maliyet miktarları göz önünde tutulduğunda, oraya yapılan yatırım ile veya yapılacak olan yatırım ile maliyet arasında kıyas yapıldığında çok daha düşük bir verim söz konusu olduğunda dolayısıyla burayı işletmenin bir manası kalmayacağı için belki körlenen kuyular da söz konusu olabilir.

Bunu da şunun için ifade ettim: Biraz önce Atila Vekilimiz de ifade etti, işte, Afyon'da gerçekten belki de bir petrol rezervi var ama rezervin dışarıya çıkarılması maliyeti, yatırımı kurtarmayacağı için belki de değerlendirilmemiş olabilir. Bu manada baktığımızda, çok açıkça doğal gazla ilgili yaptığınız çalışmalarda totaldeki harcamamız, yatırımımız ne olacak ve bu totaldeki harcamamız, yatırımımıza karşılık oradan rezerv anlamında yatırımın üstünde bir doğal gaz alabilecek miyiz? Ayrıca, bu doğal gaz, tüketim hattına arz edildiğinde tahminî de olsa doğal gaz fiyatlarında vatandaşlarımız için bir indirim söz konusu olacak mı; bu, vatandaşımıza bu anlamda yansıtacak mı? Bu da önemli.

Bir yandan, biliyorsunuz, enerjide arz eksikliğimizden kaynaklı yaşadığımız, özellikle sanayiciye doğal gazı eksik vermek zorunda kaldığımız bir dönem ve enerji sorununuz oldu. Türkiye'nin bu sene ihtiyacı olan 60 milyar metreküp gazı tamamen karşılayacak ve bir anlamda da emniyet supabı olarak sağlayabilecek depolara ve ilave güzergâhlara gelecek bir gaz olmadığı için bu sıkıntıyı mecburen yaşıyoruz maalesef. Spot enerji alımı da bir işe yaramadı. Bu tamamen öngörüsüzlükle, hesapsızlıkla alakalı bir durum. Temel nedenlerden biri de bu anlamda baktığımızda, Rusya'yla TürkAkım hattında anlaşma yapmamamız, diğeri de TANAP'ın ortaya çıkmasıyla birlikte Şahdeniz gazını Avrupa'ya sattık yani Avrupa'nın derdini düşünürken Türkiye aklımıza bile gelmedi. Bu anlamda biz İtalya'ya kadar Azerbaycan üzerinden gelen 10 milyar metreküp civarında gazı verdik. Daha sonrasında aklımız başımıza geldi, belki de Azerbaycan'dan ilave talepte bulunarak bununla ilgili eksiği kapatmaya çalıştık ama yine sizlerin ortak olduğu Kazakistanlı bir şirketimiz vardı -yüzde 49'muydu tam olarak bilmiyorum ama- bir yönden Kazakistan devletine bunu devretmek zorunda kaldık, bunun sebeplerini bir şekilde öğrenmek istiyorum.

Ayrıca, TPAO Varlık Fonuna devredildi, biliyoruz. Bilindiği üzere de Varlık Fonu üzerinden Birleşik Arap Emirlikleri'yle 10 milyar dolarlık bir fon ayrıldı. Bunun içinde de enerjiyle ilgili kapsamların olduğunu, bu doğrultuda da Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanımız ile Birleşik Arap Emirlikleri Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının sözleşmeler imzaladığını biliyoruz. Bu kapsamda yapılan anlaşmalar çerçevesinde TPAO'yla ilgili bir yatırım iş birliği planı bulunmakta mıdır, bunu da yazılı olarak cevaplırsanız sevinirim.

Son olarak, biraz önce Sayın Batman Milletvekilinin de Atila Bey'in de bahsettiği şu kapsam dışı personele ben farklı bir gözle bakarak ilave etmek istiyorum. Bildiğim kadarıyla kapsam dışı personel kısmında sizler de yani Genel Müdür ve Genel Müdür Yardımcıları da kapsam dışı personel niteliğini taşıyor. Bir yönünden bakıyoruz –eskiden- TPIC'le ilgili şu anda galiba 4 bine yakın personel çalışması var ve dışarıdan da bu TPIC'e personel alımı yapılıyor. Acaba bu yetişmiş personel, yaklaşık 100'e yakın personel de bu anlamda kapsam dışı personel olarak TPIC'te çalıştırılmaz mıydı? Bir yandan bakıyoruz, kapsam dışı personel kamu personeli sayılıyor, 1996'da bir mahkeme kararı söz konusu. Yani uç olsun diye söylüyorum; siz de kapsam dışı personel olduğunuza göre, kendinizi ne zaman işten atacaksınız, onu merak ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ederim Sayın Öztürk.

Evet, son 2 konuşmacı kaldı.

Buyurun Sayın Demirtaş.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Genel Müdürtüm, değerli bürokratlar; sözlerime başlarken en içten sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

Tabii, Sayıştay çok önemli bir kurum aslında Türkiye Cumhuriyeti açısından ama maalesef, son yıllardaki uygulamalarına baktığımızda bugün için işlevini ve amacını yitirmiş durumda. Maalesef Sayıştay raporları gerektiği gibi kamu kurumlarını denetleyecek nitelikte ve nicelikte önümüze gelmemekte ve bu şekilde Türkiye Büyük Millet Meclisinin denetim yetkisi ağır bir şekilde zedelenmekte. Yani şu noktaya dönmüş artık Sayıştay raporları gördüğümüz kadarıyla: Denetleme yapılmıyormuş gibi yapılıyor ama bu şekilde iktidarın usulsüzlükleri ve yanlışlıkları örtülüyor. Ama önümüzdeki dönemde iktidar değiştiğinde, inşallah, Sayıştay eski amacına ve gayesine uygun şekilde yeniden yapılandırılacak ve gerçekten iktidarı denetleyecek hâle gelecek ve bu şekilde bir durum ortaya çıkacak.

Tabii, ben, Sayın Genel Müdürüm, bundan sonra yapacağım konuşmalarda sizin şahsınıza değil de daha çok siyasi iktidara yönelik bazı ifadelerde bulunmak istiyorum ama tabii, kurumunuzla ilgili de yapılan bazı ihaleler var, özellikle, benim seçim bölgem olan Zonguldak'ta Filyos'la ilgili bazı ihaleler var, onlarla ilgili değerlendirmeler sunacağım. Ama ben çalışmalarınızda başarılar diliyorum Sayın Genel Müdürüm. Yani biz her şeyden önce Türkiye Cumhuriyeti'nin, devletin ekonomisinin büyümesinden, gelişmesinden yanayız yani bu millî madenlerimizin, doğal gaz rezervlerimizin, petrolerimizin çıkarılması noktasında yapılan çalışmaların ivmesinin artarak devam etmesini talep ediyoruz. Yani bu çalışmalar, yaptığınız çalışmalar gayet güzel çalışmalar, hatta bunların daha artırılarak yer altı kaynaklarımızın yeryüzüne çıkarılması için daha çok çaba sarf edilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Tabii, bu bizim Filyos bölgesindeki olaylara şöyle baktığınız zaman; Filyos Vadisi Projesi bizim Zonguldak'ın kırk yıllık projesi, siz de bir Zonguldaklı olarak bunu biliyorsunuz yani Zonguldak'ta yıllarca konuşulan bir projeydi ve bunun iki ayağı vardı; biri, Filyos Limanı, diğeri de Filyos Endüstri Bölgesi. Filyos Endüstri Bölgesinde orta ve yüksek teknoloji, katma değeri yüksek, ihracata dayalı ürünler üretilmesi hedeflenmekteydi. Filyos Limanı da bölgenin, Karadeniz'in en büyük limanı olarak planlanmıştı biliyorsunuz ve bugün için de Filyos Limanı açısından altyapı işlemleri bitmiş durumda ve üstyapıyla ilgili işlemlere geçilmiş durumda; Zonguldak için değil, sadece bölge için değil, Türkiye için son derece önemli bir projeydi. Ve bu proje belli bir aşama katettikten sonra, biliyorsunuz, bunun üçüncü ayağı çıktı; işte, doğal gazın bulunmasıyla birlikte, doğal gazın karaya çıktığı bir alan olarak belirlendi. Tabii, Filyos Projesi “millî bir proje” diyoruz yani Türkiye Petrolleri ne kadar millî bir şirketse Filyos Projesi de o kadar millî bir projedir; bu iktidarlar değişti ama bu projeden hiçbir zaman için vazgeçilmedi. Belki bilmeyenler vardır projenin tarihi açısından, kamulaştırma kararları rahmetli Bülent Ecevit döneminde alınmıştı Filyos Projesi'nin ve son derece de belki de Türkiye'nin ilk yüksek teknoloji ürünler üreten bir teknoloji üssü olarak planlanmıştı fakat dediğim gibi, doğal gazın bulunmasıyla birlikte Filyos Projesi'nde bazı değişimler ve dönüşümler yaşandı. Bunlara aşama aşama vaktimin elverdiği ölçüde değineceğim.

Tabii, doğal gazın çıkmasından dolayı da son derece memnuniyet duyuyoruz. 540 milyar metreküplük bir rezerv olduğu ifade edildi basına yansıdığı kadarıyla, öğrendiğimiz kadarıyla. Keşke daha çok çıksa yani 100 katı kadar doğal gazımız çıksa, bin katı kadar daha doğal gazımız çıksa da Türkiye'nin enerji ihtiyacının tamamını uzun yıllar boyunca bu kaynaklardan karşılasak.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Ya, reklamlar be!

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Evet, tabii, bu süreçte de doğal gaz bulunmadan önce de bu Filyos Projesi'nde süreç, maalesef, kamunun denetiminin dışında, açık olmayan, şeffaf olmayan bir şekilde yürüyordu. Yani sizden önce, TPAO Filyos Projesi'ne dâhil olmadan önce de bizim bu konuda eleştirilerimiz vardı, bu projenin kamuoyuna açık, şeffaf ve denetimden uzak bir şekilde yürüdüğünü

biz sürekli gündeme getirdik. Ha, bunun sebebi de şu yani... “Bu proje yapılmasın.” demiyoruz, az önce ifade ettiğim gibi, Bülent Ecevit’in döneminde alınmış bu kararlar, kamulaştırma kararları ama buna rağmen şunu ifade ettik... Yani burada kamunun kaynakları doğru yere harcansın ve tasarruflu harcansın noktasında bizim itirazlarımız hep yürüdü ve gelişti. Hatta AK PARTİ döneminde bu proje biraz geciktirildi değerli arkadaşlar; 2014 yılında altyapı işlemlerine başlandı. Yani biz hatta “Niye başlamıyorsunuz buna?” diye bu konuda çok ağır eleştiriler de getirdik.

Şimdi geldiğimiz noktada ne oldu? Ben öncelikli olarak tabii, bu doğal gazın çıkarılmasıyla ilgili noktalara temas edeceğim. Tabii, burada açık, şeffaf bir şekilde yürütülmediği için bu proje, bu projede bazı şirketler ön plana çıkıyor. Kimdir bu şirket? Varlık Fonu yöneticisinin, Fuat Tosyalı’nın sahip olduğu Tosyalı Holding. Biliyorsunuz, TPAO, Varlık Fonu portföyünde olan bir şirket yani sizin bağlı olduğunuz bir üst yönetim şeklinde. Şimdi, geçenlerde bu doğal gazın karaya çıkarılmasıyla ilgili bir ihale yapıldı biliyorsunuz; 15/9/2021 tarihinde Batı Karadeniz Doğal Gaz Boru Hattı faz 1 çelik boru ihalesi yapım işi. Şimdi, bu ihalede ana şirket, işte, bu Varlık Fonu yöneticisi Fuat Tosyalı’nın sahibi olduğu Tosçelik Spiral Boru Üretim Sanayi AŞ ile Erciyas Çelik Boru Sanayi Anonim Şirketi iş ortaklığına verilmiş bu ihale.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Türkiye’nin alanında en ciddi firmalarından biridir. “Yerli ve milli üretim” diyoruz.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Evet ama şöyle Değerli Milletvekilim...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Karşılıklı konuşmalıyım.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Yok, hayır, ben memnuniyet duyuyorum, söylemesinde yarar var.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Evet, bir de bir hatırlatma yapayım Sayın Demirtaş.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Boruları ithal ediyordu, şikâyet ediyorduk.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Kaşıkçı, buyurun.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Şu an Türkiye’de üretilmeye başlandı bir kısmı.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Evet.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Demirtaş, bir hatırlatma yapmak istiyorum.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Evet.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Komisyon üyesi olmayan milletvekili arkadaşlarımızın konuşma süresi beş dakika ancak siz Zonguldak Milletvekili olduğunuz için biraz daha ilave süre veriyorum.

Evet, buyurun.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Çok teşekkür ederim. Aslında diğer arkadaşlar konuşma sürelerini vereceklerdi eksik kalan kısımlarda ama ben teşekkür ederim sabrınız için Sayın Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Rica ederim.

Buyurun.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Tabii, burada problem şu Sayın Milletvekilim: Yani bu projenin her taşının altından Tosyalı çıkıyor. Bakın, bizim rahatsız olduğumuz konu bu; kapalı kapılar ardında gizli pazarlıkla yapılan ihaleler görüyoruz biz burada. Bakın, Filyos Endüstri Bölgesi yöneticiliği 6 günlük şirket olan Tosyalı Filyos Endüstri Bölgesi Yönetici Anonim Şirketine verildi, 6 günlük şirkete verildi. Arkasından, bakın, bu boru ihalesi ne kadara yapıldı, maliyeti nedir, bugüne kadar ne kadarı

bitti, ne kadar para ödendi bu şirketlere; bunları kamuoyunun bilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Ha, Ünal Demirtaş'ın kendi şahsı, bilgisi için değil; Zonguldak da merak ediyor bunları Sayın Genel Müdürüm. Yine bu projede...

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Şimdi, özür diliyorum Sayın Başkan.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Evet.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Bölgemin insanı olduğu için, bölgemdeki sanayicilerden biri olduğu için...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Evet.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Ben burada Tosyalı Holdingin avukatı falan değilim ama Türkiye'nin gurur duyduğu şirketlerden bir tanesi çünkü çok önemli bir alanı dolduruyor. Biz daha önce -Deniz Yavuzyılmaz hatırlar muhakkak- Türkiye Petrollerine “Ya, yerli üretimi teşvik edecek hamleler yapın, lütfen artık şu boruları yurt dışından getirmeyelim.” diye çok sefer tavsiyelerde bulunduk. Bu firma da -Allah razı olsun diyorum ben- bizim kendi ülkemizin yerli ve milli bir firması, binlerce insan çalışıyor bu firmada. Dolayısıyla yüksek teknolojiyle bu spiral boruları ürete yeteneğine sahip bir firma.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Türkiye’de o yeteneğe sahip çok daha...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Şimdi, ben şunu ifade edeceğim sayın milletvekilim, bakın...

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Ya, sen de muhalefet olsun diye bana cevap veriyorsun var ya. Senin herhâlde canın sıkın, benimle atışmak istiyorsun.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Kaşıkçı, teşekkür ediyoruz.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sayın Vekilim, bu boruların ham maddesi yassı sacdır, yassı sacın anavatanı da Karadeniz Ereğli’dir, Zonguldak’tır, Erdemir üretir bu sacları.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – İskenderun Demir Çelik...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Karşılıklı konuşmayalım...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Onun için yani 880 kilometre uzaktan getirip bunu buraya koymak nerede, 80 kilometre öteden getirmek nerede? Maliyeti artıran bir unsur.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Buyurun Sayın Demirtaş.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Şimdi, yine bakın burada, bu projede -yani direkt TPAO’yla bağlantılı değil ama projeye yine bir bağlantısı var bunun- orta ve yüksek teknoloji ürünler üreten bir teknoloji üssü planlanıyordu. 12 bin kişinin istihdam edileceği bir projeydi burası. Evet, doğal gaz bulundu, projenin yarısı TPAO’ya tahsis edildi, bir problem yok ama “Geri kalan, endüstri bölgesi dediğimiz yerde hangi şirketler iş yapacak?” derken bize sayın bakanların vermiş olduğu cevaplarda “İşte, burada orta ve yüksek teknoloji ürünler üretilecek.” denilmiş ve ihracata dayalı bir model ortaya konulmuştu. Şimdi, bakın, geldiğimiz noktada ne oldu biliyor musunuz? Daha yeni bir olay bu, iki buçuk aylık bir olay, gübre fabrikası yapılması kararı alınmış. Yine karşımıza çıkan şirket, belki yine Lütfi Milletvekilimiz belki kızacak bize ama...

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Estağfurullah, ben kızmıyorum efendim, sadece bilgi veriyorum.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Bakın, Tosyalı Gübre Üretim AŞ. Şimdi, bakın “Orta ve yüksek teknoloji ürünler üreteceğiz.” derken ne çıktı karşımıza? Gübre fabrikası. Neden gübre fabrikası? Burada üre ürünü üretilecek bir şey. Ürenin de ana ham maddesi doğal gaz, Sayın Genel Müdürüm. Ben şimdi şunu merak ediyorum: Burada TPAO’yla bir sözleşme mi yapıldı? Biz, bakın, burada çok özellikli ürünler üretilmesini beklerken, 12 bin kişiye istihdam beklerken -açıklamalar o yöndeydi- gübre

fabrikası. Gübre fabrikaları o kadar teknolojik ürünler üreten, fabrikalar değildir. Atatürk döneminde de kurulmuştur fabrikalar. Evet, gübre fabrikasına ihtiyacımız var mı? Var. Maliyetler düşürülsün mü? Düşürülsün. Ama koskoca Zonguldak'ta başka bir alan yok muydu da yine doğal gazı yakın bir yere yapılma imkânı varken burada niye buna karar verildi, bunu anlamış değiliz. Diyoruz ki: Acaba Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı ile Tostyalı Gübre Anonim Şirketinin yapmış olduğu bir sözleşme mi var? Bunu merak ediyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Demirtaş, süreniz doldu.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Ama bakın, satışmalar oldu. Bir iki konum daha var, lütfen sabrınıza sığınmak istiyorum.

Yine, burada, bizim üzerinde durduğumuz bir konu, Sayın Genel Müdürümüzün direkt bağlantılı olduğu bir şey: “Filyos Limanı”nı Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı işletecek.” diye bir açıklamanız oldu. Yani biz kamunun işletmesinden yanayız, zaten onda bir itirazımız yok. Yani Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının da işletmesinden memnuniyet duyarız ama burada sorun şu: Bölgemizde yıllardır bu yatırımı bekleyen bir iş dünyası vardır, özel sektör vardır ve bu limandan yararlanmak istiyorlar. Şimdi bu hâliyle sadece bu liman Türkiye Petrollerinin kullanımına açılacaksa ve özel sektör bundan yeterince yararlanamayacaksa yine bizim açımızdan bir hayal kırıklığı olacaktır diye düşünüyoruz. Bu konuda ticaret odası başkanlarının açıklamaları oldu biliyorsunuz. Ha, bu konularla da ilgili bir açıklama yaparsanız memnuniyet duyarız.

Son noktaya geleylim çünkü sürem de sınırlı olduğundan bahsettiniz. Şimdi, bakın, Akçakoca açıklarında da 2004 yılında doğal gaz bulunmuştu. O da büyük bir müjdeyle verilmişti ve 2012 yılına kadar da bu müjdeler defaatle tekrarlandı Türkiye Petrolleri genel müdürleri tarafından, enerji bakanları tarafından falan filan. Ama şimdi geldiğimiz noktada doğal gaz bitti orada. Buraya ne kadarlık bir yatırım yapıldı, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı... Akçakoca açıklarındaki 12 kuyuyu yanlış hatırlamıyorsam. Bu kuyuların şu anda kaç tanesi faaliyette? Kaç tanesi kapatıldı? Ne kadar üretim yapıldı bugüne kadar? Çünkü orada da çok ciddi iddialar vardı, işte Türkiye'nin ihtiyacının onda 1'ini karşılayacağından, böyle büyük bir rezerv olduğundan bahsediliyordu ama sonuç bir hayal kırıklığı oldu. İşin açıkçası -Sayın milletvekilimize de cevap olsun diye söylüyorum- biz burada da bir hayal kırıklığı yaşamaktan endişe duyuyoruz yani son bulunan Sakarya gaz sahasındaki bu rezervden. Siz tabii bunu açıkladınız, bundan eminsiniz ama geçmişte yapılan Akçakoca'daki bu hatalardan dolayı bir kuşku var. Dolayısıyla bunu da açıklamanızda yarar görüyorum, Zonguldaklı bunu da merak ediyor diyorum.

Teşekkür ederim, çok sağ olun, var olun.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Demirtaş.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Satışma var Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Herhâlde verdiniz daha önce yanıtı.

Buyurun Sayın Yavuzyılmaz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben de hızlıca bazı konulara değineyim. Şimdi, tabii sadece kusur aramıyoruz aslında ne Sayıştayda ama bizim de bir görevimiz var ve görevimizi de en iyi şekilde yapmaya çalışıyoruz, o nedenle de sorguluyoruz. Şimdi ben sorguluyorum, diyorum ki: Sayıştayın bir taslak raporu var, 2020 Yılı Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Genel Müdürlüğü Sayıştay Denetim Raporu. Taslak rapor ama resmî rapor. Raporda sayfa 22'de Türkiye Petrollerinin bu yurt dışındaki şirketlerini sayıyor ve diyor ki: “Karar kapsamında TPOC'un bağımsız denetimi alt şirketler dâhil yapılmış ancak denetim raporu henüz tarafımıza ibraz edilmemiştir.” “TPOC

ve alt şirketlerin TPAO tarafından denetimi gerçekleştirilmiş ancak rapor tarafımıza sunulmamıştır.” diyor. Şimdi, bunu dediği tarih Eylül 2021 yani raporlar neredeyse Meclise sunulacak ama Sayıştaya raporlar verilmiyor. Bir ay sonra Sayıştayın raporları Meclise geliyor ve ilgili kısımdan anlıyoruz ki rapor Sayıştaya ibraz edilmiş, burada da “İbraz edilmiştir.” diye bir ifade var. Şimdi, buradaki sıkıntı şu: Yani Sayıştay denetim yaparken bu aşamada zaten bu yurt dışı şirketlerle ilgili olan raporların zaten Sayıştaya sunulmuş olması gerekiyor. Son bir ayda tam rapor yayınlanma aşamasında bu raporların kendilerine ibraz edilmesi, sunulması neredeyse bizim artık çok geç diyebileceğimiz bir noktada.

Şimdi, yurt dışı şirketlerden konu açılmışken bir konuyu sormak istiyorum: 2014 yılında Ziraat Bankası Virgin Adaları’nda kurulu olan ve Turkcell’de hissesi olan bir şirkete bu hisseleri almak, satmak ve yönetmekle ilgili faaliyetleri için 1 milyar 636 milyon dolar kredi verdi ve daha sonra bu kredinin karşılığında da bu şirketin hem Turkcell’deki hisse payını, aynı zamanda da Kuzey Irak Bölgesi’nde petrol ruhsat sahibi olan “Genel Energy” adı verilen şirketin, Kuzey Irak’taki Taq Taq, Sarta, Miran, bölgelerinde bu ruhsatlara sahip olan, yine Londra Borsasına açık olan bu şirketin hisselerini teminat olarak aldığı ifade edildi. Şimdi, aradan geçen sürecin içinde bu kredinin geri ödenmemesi ve arada yaşanan ihtilafli sürecin sonunda Türkiye Varlık Fonu Turkcell’deki bu hisseleri devraldı. Bir şekilde Ziraat Bankası da bizim sorduğumuz sorulara verdiği yanıtta bu kredinin kapatıldığını söyledi. Şimdi, bu durumda kredi kapatıldıysa, bütün bu para transferi, alışverişi yapıldıysa bu teminat olarak gösterilen, Turkcell hisselerinin dışında kalan Genel Energy’nin hisseleri ne oldu? Şimdi bunun da peşinde olduğum için o nedenle sorum şu: Türkiye Petrollerinin, Genel Energy’nin hisseleriyle veya Kuzey Irak bölgesi veya Kuzey Irak veya Suriye’deki petrol bölgeleriyle bir ilişkisi var mı? Sorum bu. Bu konuyla ilgili bizim bildiğimiz, bilmediğimiz, sizin bize aktarabileceğiniz bir konu var mı? Bu konuyu da araştırıyoruz.

Diğer bir konu, bu kredi ilişkisiyle ilgili söyleyeceğim, yani tamam, kurumun gelirlerinin bir kısmı dolar üzerinden olabilir, bu ne güzel, çok güzel, dolar girdisi var ama bunda kurum, dolarları kredi kullanırken dahi olsa kullanmak mecburiyetinde değil aslında yani bunu tercih etmeye de bilir veya o arayışta olabilir. Kamu bankalarının, özellikle Türkiye’de bu döviz üzerinden kredi ilişkisi kurması, devlet kurumlarıyla bu ilişkiyi kurması ve ağırlıklı olarak sanki Türkiye’nin para birimi TL değil de hem TL hem dolarmış gibi bir yaklaşımla herkesin tüm ticari faaliyetlerinde döviz bu kadar takip etmek zorunda kalması aslında benim eleştirimim temel noktası. Dolayısıyla, bu bakımdan Türkiye Petrollerinin kullandığı kredilerin kredi sepetindeki para cinsini çeşitlendirmesi gerekiyor. Yani altını çizdiğim kısım bu.

Şimdi, bir de dövizdeki artışı böyle bir doğa olayıymış gibi değerlendiriyor olmak da çok eksik. Yani sanki böyle yağmur yağmış, kar yağmış, insanlarla doğrudan hiç ilişkisi olmayan şekilde gelişmiş gibi de bir yaklaşım var, o da çok acayip bir yaklaşım. Yani şöyle, bu TPAO’nun kullandığı krediler işte, 2014 yılından 2021 yılına kadar Sayıştay taslak raporundaki kurlar yazılmış. 2014 yılında 2,32 olan dolar kuru 2021 yılında 8,35’e çıkmış yani yüzde 556 artmış. Yani bu kadar Türk lirası... Bakın, altını çiziyorum, yani asıl milliyetçilik noktasından hareket ederek çiziyorum, Türk lirası yüzde 556 değer kaybetmiş, böyle bir durum. Şimdi, geliyorum 2021 yılının ortalama dolar kuru ile 2022 yılının yani bugün itibarıyla aradaki değişim ne kadar? Yüzde 82, böyle bir durum. Dolayısıyla da bu durumda da ben de tabii hâliyle Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının menfaatini ve çalışma verimliliğini ve kârlılığını değerlendirdiğim bu noktada krediyi TL olarak kullanmasının kurum için çok daha kârlı olacağını görüyorum, durum bu. Kaldı ki bir de...

TAMER DAĞLI (Adana) – Kur yükselmeseydi?

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Ya, öyle olmasaydı da böyle olsaydı da falan...

TAMER DAĞLI (Adana) – Ya, kur yükselmeydi? Sen finansmancısın geleceği göreceksin.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – En son ne zaman kur yükselmedi?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – 2002 ile 2007, 2008 arasında hiç yükselmedi, düştü hatta.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tamam, güzel.

Sayın Başkanım, 2002-2007 arasını dediniz ya, 2007 ile bugüne kadarki olan kısımdaki fahiş kur artışını da kabul etmiş oldunuz. Onu da söyleyeyim.

TAMER DAĞLI (Adana) – Ya olur mu? Yüzde 6’yla ben döviz almak durumundayken niye gidip yüzde 25’le TL alayım? O zaman da diyeceksin ki: “Kur sabit kalmış, niye gittin yüzde 25’le TL aldın?” İki taraflı bakacaksın kardeşim, olmaz böyle bir şey ya.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Şimdi...

TAMER DAĞLI (Adana) – Bu profesyonel bir bakış açısidir.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Şimdi... Ya, yüzde...

TAMER DAĞLI (Adana) – Kurun yükseleceğini hiç kimse... Merkez Bankasının belirlediği bir kur artış limiti vardır. Yüzde 6’yla döviz kullanabileceksem, gelirim dolarsa gidip yüzde 25’le TL kullanmam.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Dolar....

TAMER DAĞLI (Adana) – O zaman da diyeceksin ki: “Niye TL kullandın?”

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Dolar yüzde 556 artıyorsa bir ülkede büyük bir sorun vardır demektir.

TAMER DAĞLI (Adana) – İş adamısınız, doğru değil mi?

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Sayın Dağlı...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Dağlı, karşılıklı...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Dolar...

Nasıl siz susunca ben konuşacağım.

TAMER DAĞLI (Adana) – Abi, ya, yapmayın gözünüzü seveyim, her taraftan vuruyorsun yani. Öyle olsa niye böyle, öyle olsa niye böyle? Kardeşim, finansman yönetimi bu.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tamam, durun, güzel.

Tamam bitti mi?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Buyurun Sayın Yavuzyılmaz.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Ya, Tamer, sana göre mi konuşacak şimdi Allah Allah!

TAMER DAĞLI (Adana) – Ama olmaz ki, kendi her şeye konuşuyor ama.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Ya, düşüncesini söylüyor, düşüncesini anlatıyor.

TAMER DAĞLI (Adana) – Yanlış düşünüyor, doğru değil.

ATİLA SERTEL (İzmir) – O sana göre doğru değil.

TAMER DAĞLI (Adana) – Abi, finansman tekniği açısından doğru değil.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Hayır, müdahale etmen...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Yavuzyılmaz, buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Susarsa devam edeceğim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Dağlı...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tamam yani beklerim ben, sonuçta benim süremden gitmiyor.

TAMER DAĞLI (Adana) – “Geliri neyse borcu da o.” diyorsunuz, geliri dövizmiş borcunu da döviz yapmış, aynı şey.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Dağlı...

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Ama onun geliri piyasaya TL üzerinden satılıyor. Nasıl geliri varsa...

TAMER DAĞLI (Adana) – Geliri dolar cinsinden.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Nasıl dolar cinsinden?

TAMER DAĞLI (Adana) – Dolar cinsinden.

Buyurun abi...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Karşılıklı konuşarak tutanak tutan arkadaşlara zorluk çıkarmayalım.

Sayın vekillerim...

Neyse, buyurun Sayın Yavuzyılmaz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Şimdi, işin...

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) – Tamer, seni ben destekleyeyim, tersi olsaydı kamu bankasına sormazdık, buraya sorardık.

TAMER DAĞLI (Adana) – Tabii, aynen öyle, tersi olsaydı da böyle diyecektik.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, arkadaşlar...

Şimdi, işin özü şu: Hani kabullenilmiş çaresizlik diye bir şey var, sanki onun üzerine konuşmalar dönüyör karşımda. Ya, arkadaşlar, yapmayın! Bir ülkede dolar eğer bir önceki yıla göre... 2021 yılı ortalaması ile bugün itibarıyla dolar arasında yüzde 82’lik bir artış varsa ya, o ülkede ekonomik kriz vardır.

TAMER DAĞLI (Adana) – Onu öngörse zaten bütün parasını dolara yatırır ticaret yapmaz kardeşim ya, Allah Allah!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Evet.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Tamer, seni bugün gergin gördüm ben ya, sen gerildin bayağı.

TAMER DAĞLI (Adana) – Abi, doğru değil.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Buyurun Sayın Yavuzyılmaz, devam edin.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – 2014 yılı ile bugün arasında eğer yüzde 556’ya varan bir fark varsa, ya, ortada zaten büyük bir sorun var demektir.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Tabii, Sayın Dağlı bankacı olduğu için ve bankalarla ilgili, döviz kuruyla ilgili, krediyle ilgili konu gündeme geldiği için Sayın Dağlı da değerlendirme yapıyor, yorum yapıyor, dayanmıyor.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Çok rahat söz alabilir Başkanım.

TAMER DAĞLI (Adana) – Yok, öyle olmaz abi, karşılıklı konuşacağız.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Buyurun Sayın Yavuzyılmaz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Evet, yani burada ifade ettiğimiz şey şu: Ayrıca da Türkiye Petrollerinin kazandığı döviz gelirini de Ziraat Bankasına vermek suretiyle sonrasında benim takibini yaptığım Virjin Adaları’na kadar uzanan 1 milyar 636 milyon dolarlık akıbeti ne olduğu belli olmayan krediyle ilgili de maalesef büyük bir soru işareti var. Ziraat Bankası da Türkiye Varlık Fonuna geçtiği için, devr olduğu için dolayısıyla da bu şirketlerin genel yönetim ilkelerinde de yani devletin, Türkiye Varlık Fonu dışındaki kurumlarına ait olan o sistemin, bir şekilde, bir ölçüde dışına çıktığı da görülüyor, durum bu. Ha, 2014 yılından bugüne kadar doların yüzde 556 artması normal geliyorsa, bunun açıklamasını, siz, aynı şekilde “Artabilir kardeşim. Size ne? Ne olacak?” diyerek vatandaşın karşısına geçer, elektrik, su, doğal gaz faturalarını ödeyemedikleri günlerde derdini anlatabiliyorsanız vatandaşa anlatırsınız.

Bir de vatandaşa şunun anlatılması lazım. Şimdi, bu, işte kamuda çalışan ve yönetim kurulunda görev alan birisi devlet kurumunda çalışıyor, bir de bir yönetim kurulunda da görev alıyor. “E, ne olacak ki?” diyorsunuz. Şimdi ne olacak, bakalım. Örnek verelim: TÜRK TELEKOM’un Yönetim Kurulu var, 9 Yönetim Kurulu üyesi var; 3’ü Ulaştırma ve Altyapı Bakan Yardımcısı, 2’si Hazine ve Maliye Bakan Yardımcısı, 1’i Türkiye Varlık Fonu Genel Müdürü, 1’i Cumhurbaşkanı Başdanışmanı; durum bu. Şimdi, bakıyorum ben, TÜRK TELEKOM’un Yönetim Kurulu üyeleri 2019 yılında 2 maaş ikramiye alıyormuş; bakın, aynı Türkiye’deki emekliler gibi değil mi? Yıl boyunca 2 maaş ikramiye almışlar. 2020 yılında 4 maaş ikramiye çıkmış. Hayret, emeklilerin maaşı artmadı. 2021 yılında ilave olarak 6 maaş ikramiye almışlar ve neticede bugün itibarıyla TÜRK TELEKOM’un Yönetim Kurulundaki bu bahsettiğim bakan yardımcılarının aylık 80.155 lira gelirleri var. Tamam, buna “normal” diyorsanız o normali vatandaşa siz açıklayacaksınız, bana göre normal değil. Şimdi, diğer taraftan, bu böyle bitmiyor, bir de...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Deniz Yavuzylmaz, süreniz tamamlanmıştır, karşılıklı yapılan konuşmaları da dikkate alarak sürenizi iki dakika daha uzatıyorum.

Buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani niye bize süre sınırlaması var anlamadım ama neyse.

Yunus Elitaş Hazine ve Maliye Bakan Yardımcısı, o da TÜPRAŞ’ın Yönetim Kurulunda. O da oradan 67.500 lira aylık alıyor, aylık toplam geliri 107.037 lira yani geldiği üst sınır bu. “İkinci yerden aldıkları Yönetim Kurulu ücreti, huzur hakkı vesaire bu tip gelirlere bir üst sınırlama getirilsin.” diye kanun teklifi verdik, bu kanun teklifi de reddedildi. Bununla da bitmiyor, mesela, TÜRK TELEKOM’un bir alt şirketi var, mobil internet şirketi var “TT Mobil” diye, hani bu konuyla ilgili konuşanların bunlara da yanıt vermeleri gerekli. TT Mobilin Yönetim Kurulu Başkanı Karayolları Genel Müdürü Abdulkadir Uraloğlu. Ya, böyle bir şey olabilir mi? Şimdi, bu bir tesadüf mü?

Bakın, Sayıştayın Başkanı Sayın Metin Yener daha iki, üç ay öncesine kadar TÜRK TELEKOM’un alt şirketi TTNET’in Yönetim Kurulu Başkanıydı. Ya, Sayıştay Başkanının TTNET’in Yönetim Kurulunda ne işi var? Türkiye’de, Emniyet Genel Müdürü PTT’nin Yönetim Kurulunda; Türkiye’de, İçişleri Bakan Yardımcısı Emlak Konut Gayrimenkul Yatırım Ortaklığının Yönetim Kurulunda ve bunun gibi devam ediyor. Şimdi, bu çarpıklığı da ifade etmiş olayım ve toparlayayım.

Proje yani Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının Zonguldak bölgesinde yaptığı proje bizim için çok kıymetli. Projeyi yakından takip ediyoruz ve kurumun çalışmalarını da gururla izliyoruz, katkı vermeye çalışıyoruz; tabii ki eleştirilecek yanlarını, şeffaflıktan uzak bulduğumuz taraflarını hem eleştiriyoruz -milletvekili arkadaşım Ünal Demirtaş’ın yaptığı gibi- hem de konuyu dikkatli bir şekilde

takip ediyoruz. Dolayısıyla, ben, Türkiye Petrollerinin bölgede yeni bir çıkış açacağına inanıyorum, bu doğrultuda büyük bir emekle çalıştığınızı da farkındayım ama elinizi kolunuzu bağlayan, şirketin işleyiş verimliliğini negatif yönde etkileyen unsurları tespit etmek de bizim vazifemiz.

Özellikle Filyos'taki Tios Antik Kenti, Kadioğlu mozaikleri ve o bölgedeki binlerce yıllık tarihin, yerin altında yatan tarihin çıkarılmasını ve -Filyos Antik Limanı'nın da aynı şekilde- bu konudaki çalışmalarınızı biliyoruz, bunların artarak devam etmesini diliyorum. Diliyorum ki, Türkiye Petrolleri -kazandığı, kazanacağı gelirlerini böyle oradan buradan kredi bulundu, edildi, onun komisyonu, onun faizi bilmem ne, bunlara böyle kur yükselecek, incek vermek yerine- yerin altındaki bu hazineyi de çıkarıp, turizme açıp bölgenin kalkınmasında ikinci bir ihracat kalemini de aslında harekete geçirsın diyelim.

Ben, tekrar Sayın Genel Müdürün şahsında tüm kurumun emek veren yöneticilerine, işçilerine, sahadaki tüm kardeşlerime de selamlar, saygılar sunuyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Yavuzyılmaz.

Evet, son konuşmacı olarak buyurun Sayın Şatiroğlu.

NEVZAT ŞATIROĞLU (İstanbul) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Çok kıymetli hazırun, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, günün son konuşmacısı olarak süreyi çok kısa tutacağım, üç beş dakikayla sınırlı.

Tabii, bugün, Türkiye'nin hem özel hem de kamu anlamında en büyük şirketini konuşuyoruz, değerlendiriyoruz. Gerçekten slaytların ilkinde de gördüğümüz üzere, öz kaynak itibariyle gerek kamu gerek özel sektör kategorisinde bir numaralı şirket ve medarınıftiharımız; Allah razı olsun bu noktaya getirenlerden.

Şimdi, doğal gaz özelinde birkaç konuyu paylaşmak istiyorum. Tabii, ülkemiz doğal gazda net ithalatçı; tüketimimizin çok büyük bir kısmını ithal etmek zorunda kalıyoruz, kaynaklarımız yoktu daha düne kadar. Geçen yılın BOTAS Alt Komisyonunda 2021 yılıyla ilgili verilen verilere göre -hatırlarsanız, bazı arkadaşlarımız Komisyondaydı- 61 milyar metreküp doğal gaz ithal ettik; parasal karşılığı 61 milyar dolar. Yani, pandemiyle birlikte doğal gazın 200-300 dolarlardan ortalamada 1.000 dolarlara, pik fiyatlarda da 2.000 dolarlara çıktığı günlerde ithal ettiğimiz doğal gazın maliyetinin, ülke maliyetinin yaklaşık 61 milyar dolar olduğunu unutmayalım.

Şimdi, bu anlamda Sakarya gaz sahasında bulunan 540 milyar metreküplük doğal gaz çok önemli, gerçekten önemi çok büyük. 540 milyar metreküp doğal gaz, bugünkü fiyatlar düşmediği sürece ki düşmesini arzu ederiz... Dünya borsalarında 540 milyar dolarlık doğal gaza erişmiş durumdayız. Dolayısıyla, Sayın Genel Müdürün slaytında ifade ettiği gibi, 2023 yılında 3-4 milyar metreküple sisteme gaz vermeye başlayıp 2025-2026 yıllarında 15 milyar metreküple Türkiye doğal gaz ihtiyacının -o gün de 75 milyara çıktığımızı düşünürsem; ekonomi büyüyor, sanayii büyüyor- yaklaşık yüzde 20 kadarını da buradaki Sakarya gaz sahasından karşılamış olmanın ciddi bir rahatlığını yaşayacağız; bu, bizim için gerçekten oldukça önemli.

Tabii, bu çalışmalar hiç de kolay olmuyor. Sayın Başkana dedim ki: Biz, Filyos'a kadar gitmeyelim, gemiye kadar gidelim. Şimdi, bir ara gitme teşebbüsünde bulunmuştuk, kış şartlarındaydı. Genel Müdür dedi ki: "Helikopterle iki saatte gidiyoruz gemiye, deniz yoluyla altı saatte gidiyoruz." Ben, hassaten rica ediyorum, bütün Komisyon üyelerimizle, hep beraber gemiye kadar gidelim, sırf gidip gelmenin bile ne kadar meşakkatli olduğunu hep beraber görelim, Allah nasip ederse, inşallah.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Öncesinde helikopterle gidenler için bir eğitim veriliyormuş herhâlde, o eğitime katılmak gerekiyor.

NEVZAT ŞATIROĞLU (İstanbul) – Bir de o var değil mi?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Öyle değil mi arkadaşlar? Bir eğitim veriliyor herhâlde.

TPAO GENEL MÜDÜRÜ MELİH HAN BİLGİN – Evet.

NEVZAT ŞATIROĞLU (İstanbul) – Evet, dolayısıyla, bu çalışmaların ne kadar, sadece ulaşım anlamında bile... Orada mühendisler çalışıyor, teknisyenlerimiz çalışıyor; Tamer Bey, biliyorsunuz değil mi? Gidip gelmenin bile ne kadar meşakkatli olduğu bir ortamda Türk mühendislerinin, Türk teknisyenlerinin, işte, Türk genel müdürlerimizin, ekiplerimizin yaptığı başarı bizim medarıiftiharımız; Allah razı olsun.

Tabii, bunun arkasında ciddi bir emek var, uzun yıllardan beri yapılan stratejik hedefler var, tüm enerji bakanlarımızın ciddi katkıları var; Allah razı olsun hepsinden. Tabii, bu dönemlere denk geldi bu sonuçlarını bulmak ama tabii bu, bugün yapılan bir çalışma değil, yıllar öncesinde yapılan çalışmaların bugün meyvelerini topluyoruz. Türkiye olarak bugün çıkaracağımız gazların, ileriki yıllardaki miktar artışıyla beraber, ileriki yıllarda çok büyük meyvesini yemeğe başlayacağız. Yani aramalar, keşifler, gaz keşiflerinin bulunması, yatırım kararları, bunların bütçelenmesi ciddi bir emek, ciddi bir öngörü, ciddi bir siyasi irade gerektiriyor. Bakın, bütün bu çalışmaların arkasında kuvvetli bir siyasi irade olmasaydı bizim bunu başaracağımıza asla inanmıyordum, gerçekten bu siyasi iradenin kudretiyle bu noktaya geldik. Yine, bunun yanında, finansman anlamında da... Alt Komisyonunda söylediğimi çok iyi hatırlıyorum, Batı'nın eli ayağı gerek Orta Asya'daki gerekse Orta Doğu'daki bütün petrol ve gaz rezervlerindedir, ortaklıkları vardır. Ama, elhamdülillah, bizim bu Sakarya gaz sahasında hiç kimsenin eli ayağı yok; tamamen Türk devletinin, Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetinin, devletimizin, milletimizin sermayesiyle öz kaynağıyla yaptığımız bir yatırımdır, büyük bir başarıdır diye emeği geçenlere teşekkür etmek istiyorum.

Şimdi, biz doğal gazda net ithalatçınız, çok kaynak çeşitliliğimiz var; gerek boru gazı anlamında çeşitli kaynaklardan, Azerbaycan'dan 2 hat, Rusya'dan 2 hat, İran'dan tek hat ve bunun yanı sıra GAZDAŞ'tan LNG terminalleriyle de sıvı gaz ithal eden bir ülkemiz. Hatay Dörtyol'da FSRU'ya, Aliaga'da hem FSRU'ya hem LNG terminaline, kara LNG terminaline yine Ereğli'de BOTAS'a ait bir enerji terminaline sıvı gazı ithal eden ülkemiz.

Şimdi, bu gelinen konjonktürde, Türkiye bu gazın keşfiyle ve arkadan gelecek olan yeni keşiflerle birlikte enerji üssü olma konusunda bir büyük adım atmış durumda. Bugünlerde belki çok konuşulmadı ama ilerleyen yıllarda Türkiye ithal ettiği LNG'nin yanı sıra yapacağı yeni tesislerle boru gazını sıvılaştırıp ithal eden ülke hâline gelecek. Bu 540 milyar metreküp ile asla iktifa etmiyoruz, TPAO tarafından aramalar devam ediyor; bunun kat be kat fazlasını keşfettiğimizde de biz... İşte, şu anda Batı yana yakıla doğal gaz için kıvranıyor. Az evvel haberlerde bir alt yazı gördüm, paylaşmak isterim; Alman turizm ajansı demiş ki Alman vatandaşlarına: “Kışı Türkiye’de geçirin, doğal gaz daha ucuz.” NTV’de, alt yazıda bu yazıyordu: “Kışı Türkiye’de geçirin çünkü Türkiye’de doğalgaz daha ucuz.” Okuduğumu sadece sizinle paylaşıyorum.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Euroyla kazanın, dolarla kazanın; Türkiye’ye gelin.

NEVZAT ŞATIROĞLU (İstanbul) – Neticede, bir ikinci husus gazın varlığı; tabii, gazın fiyatı önemli olduğu kadar varlığı da önemli. İşte, bir hafta yokluğunun sıkıntısını bu ocak ayında hep beraber yaşadık. Şimdi, Batı, bu anlamda önümüzdeki kış ciddi bir imtihanla kadar karşıya kalacak “Gaz problemi nasıl çözeceğiz?” diye düşünüyor ama Türkiye Cumhuriyeti devletinin, Hükümetinin böyle bir problemi olmadığı kanaatindeyim.

Yatırım yapan bir kuruluş TPAO, zaman zaman zarar edebilir; yatırım dönemlerinde yatırımcı şirketlerin -özel sektörde de olsa- bilançolarında negatif görünebilir. Finansmana erişim anlamında Türk bankalarından kullanılan kredinin... Ki Türk bankaları da kamu bankalarımız da sendikasyon kredisi alıyorlar; tabii ki TPAO da olsa BOTAŞ da olsa -dolar aldığı krediyi- dolar kullanılmak durumunda. Yoksa, uygun piyasa koşullarında, vasati bir tüccar gibi, kurumlarımız da bu krediye erişerek yatırımları yapıyorlar. Ben şu anda yatırım boyutunu bilmiyorum ama birkaç milyar dolarlık bir yatırıma doğru koştuğumuzdan asla şüphem yok.

İfade edildi, ekonomik krizden bahsedildi, ekonomik kriz olduğu iddia edilen Türkiye Cumhuriyeti’nde, Türkiye devletinde...

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – İddia mı?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bu kısmı vatandaşlarımız dinliyor, öyle düşünün, insafli konuşun yani.

NEVZAT ŞATIROĞLU (İstanbul) – Müsaade ederseniz...

Ekonomik kriz olduğu iddia edilen Türkiye’de çarklar çok hızlı dönüyor; gerek özel sektör işletmecileri, işletmelerimiz, girişimcilerimiz gerekse kamu yatırımlarımız hız kesmeden devam ediyor, elhamdülillah.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Vatandaşın durumu ne olacak?

NEVZAT ŞATIROĞLU (İstanbul) – Ben, bu başarıya imza atan çok değerli Genel Müdürüme, çok değerli yetkililere ve Enerji Bakanlığımıza teşekkürlerimi sunuyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, teşekkür ediyorum Sayın Şatiroğlu.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Nevzat Bey, bu ucuz gaz konusundaki konuşmayı bir televizyon programında yapın.

NEVZAT ŞATIROĞLU (İstanbul) – Yaparım onu da.

ATİLA SERTEL (İzmir) - Tarihe geçersiniz.

NEVZAT ŞATIROĞLU (İstanbul) – Ben gerçekleri konuştum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Acı gerçekler.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Evet, teşekkür ediyorum Sayın Şatiroğlu.

NEVZAT ŞATIROĞLU (İstanbul) – Beni en iyi Bedri Bey anlıyor.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Doğal gaz çok ucuz(!)

TAMER DAĞLI (Adana) – “Alt yazı gördüm.” dedi ama Atıla Ağabey, “Alt yazı geçti.” dedi.

NEVZAT ŞATIROĞLU (İstanbul) – Bedri Bey ifade ettiği için söyledim. Şu anda birçok yatırımcı yatırım yapıyor Türkiye’ye. Hepiniz görüyorsunuz yani.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ülke kelepirci hâle geldi de o yüzden. Değer kaybediyor.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın vekillerimizin geneli üzerindeki konuşmaları tamamlanmıştır.

Sözü Sayın Genel Müdüre vermeden önce bazı hatırlatmalarda bulunmak istiyorum.

Sayın Genel Müdürüm, sayın üyelerimizce sorulan sorulardan yazılı olarak cevap verilmesini gerektiren konularla ilgili yanıtlarınızı tutanakların Türkiye Büyük Millet Meclisi web sayfasında yayınlanmasından itibaren on beş gün içinde bütün üyelerimize Komisyon Başkanlığımız aracılığıyla iletebilirsiniz.

Sayın Genel Müdürüm, şimdi, sayın milletvekillerimizin sorularını yanıtlamak üzere sözü size veriyorum.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

TPAO GENEL MÜDÜRÜ MELİH HAN BİLGİN – Sayın Başkanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri; tabii, birçok soru oldu, birçok noktada not alabildiklerim oldu, bunların bir kısmına çok kısa cevap verip diğerleriyle ilişkili, uygun görürseniz, yazılı olarak cevapları ileteceğim.

Önce, aslında değerlendirmelerimize ışık tutması açısından çok kısa bir sektör değerlendirmesi yapmak isterim. Malum pandemi süreci yaşandı. Pandemi bütün dünya ticaretini, dünya endüstrisini etkiledi, doğal olarak petrol sektörünü de etkiledi. Petrol fiyatları, düşen talebe bağlı olarak çok büyük bir düşüş yaşadı. 2020 yılı içerisinde sektör durma noktasına geldi. Nitekim, 2019 yılında sektörün, dünya petrol sektörünün toplam yatırım büyüklüğü 560 milyar dolar iken düşen talep ve pandemi koşulları, hemen arkasından yatırımlar 400 milyar dolar olarak 2020’de gerçekleşmiş durumdadır. Dolayısıyla aslında kaybedilen yatırım büyüklüğü dünyada 160 milyar dolar, yatırım yapılamamıştır, yapılmamıştır. Bu, aslında gerek petrol gerek doğal gaz arzını etkilediği için, arz tarafı desteklenemediği için fiyatlar yukarı doğru tırmanma eğiliminin içerisine girmiştir. Üstelik bir anda sıkışmış olan talebin bir anda gelişmesiyle beraber talepte inanılmaz yükselişler, arzda talebi karşılayamayacak yatırım düşüklükleri, bunun da üstüne jeopolitik riskler vesaire falan geldiğinde, aslında 2020 yılı içerisinde 120 dolarları konuştuğumuz 1.000 metre küp doğal gaz fiyatlarının 1.200 dolarlara tırmandığını izledik, gördük. Şu anda bir miktar sature olmuş gibi görünmekle beraber yine bin dolar mertebelerinde aslında doğal gaz fiyatları oluşuyor. Dolayısıyla bunun aslında bizlere etkilerinin olmamasını düşünmek mümkün değil.

Geriye dönük olarak aslında birkaç konuya değinmek isterim. Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının Kuzey Irak’ta hiçbir faaliyeti yoktur, hiçbir şirketle ortaklığı da yoktur, hiçbir sahada da üretimi yoktur. Dolayısıyla Kuzey Irak’taki sahalarla ilişkili yapılmış olan finansal operasyonlar bizim tamamen dışımızda ve bizim bilgimiz dışındadır. Dolayısıyla söyleyebilecek herhangi bir husus bu konuda yok.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Petrol girişi var. Benim sorum ne kadar bir miktarın oradan girdiği.

TPAO GENEL MÜDÜRÜ MELİH HAN BİLGİN – Yok yani ben aslında...

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Üretim açısından değil talep açısından sordum. Ne kadar?

TPAO GENEL MÜDÜRÜ MELİH HAN BİLGİN – Talep açısından şöyle yani...

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – “Talep” dediğim yani oradan ülkemize ne kadar şey giriyor?

TPAO GENEL MÜDÜRÜ MELİH HAN BİLGİN – Sayın Vekilim, Türkiye Petrolleri...

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Yazılı da cevap verebilirsiniz.

TPAO GENEL MÜDÜRÜ MELİH HAN BİLGİN – Tabii, yazılı cevap vermeyi tercih ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Genel Müdürüm, daha teknik konulara yazılı bir şekilde, o sorulara yazılı bir şekilde yanıt verebilirsiniz.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Kimler vasıtasıyla bu ithalatı gerçekleştiriyoruz?

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Bir ara, şeyde, tankerlerle IŞID petrolünün taşındığı gibi çeşitli görüntüler olmuştur Türkiye'ye.

TPAO GENEL MÜDÜRÜ MELİH HAN BİLGİN – Yok, hayır canım, öyle bir şey yok Sayın Vekilim. Olabilir mi yani? Ben şimdi teknik konulara müsaadenizle cevap vereyim yani ben konuşmayı biraz o teknik içerik içerisinde...

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Genel pazardaki pay açısından, herhâlde bilirsin yani, pazardaki pay açısından...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Karşılıklı...

Sayın Vekilim, Sayın Yaşar... Karşılıklı soru cevap şeklinde...

TPAO GENEL MÜDÜRÜ MELİH HAN BİLGİN – Yani genel bir cevap veriyorum: 170 bin varil -ben sunumumda da arz ettim- günlük üretimimiz var. Bunun yaklaşık üçte 1'i yurt içi üretimdir yani 60 bin varil Türkiye içerisinde yapılmış olan üretimdir ancak yurt dışında da 110 bin, 120 bin varil/gün üretim alıyor Türkiye Petrolleri uluslararası projelerde yaptığı ortaklıklarla. Bu projelere yatırım yapıyor ve o projelerden gelirler elde ediyor. Bütün bu işlemler, aslında döviz bazlı yürüten işlemlerdir. Dolayısıyla aslında Türkiye Petrolleri bu yatırımlarını döviz bazlı yürütür, malzemelerin çoğunluğu endüstriyel bir gereklilik olarak yurt dışından tedarik edilmek zorundadır, endüstri standartları dolayısıyla aslında yurt dışı malzeme temini döviz cinsinden yapılmaktadır. Dolayısıyla bu çerçevede içerisinde, gelirlerinin önemli bir bölümü döviz cinsinden gelir olarak kaydedilmektedir, giderlerinin de önemli bir bölümü döviz cinsinden gerçekleşmektedir. Dolayısıyla aslında burada döviz cinsinden işlemlere devam etmekte, kredilerimizi döviz cinsinden kullanmakta biz aslında kur riskinden uzak kalmış oluyoruz. Dolayısıyla aslında kurum menfaatinin korunmuş olması durumu söz konusudur. Bu konuyu izah etmek isterim.

Limanla ilişkili değerlendirme... Aslında bizim yürüttüğümüz, Türkiye Petrollerinin Sakarya Gaz Sahası Projesi'nde yürüttüğü 3 ana temel başlık var. Bunlar, deniz tabanında yaptığımız işlemler, deniz tabanından karaya gelene kadar kurduğumuz boru hatları ve karada kurduğumuz gaz işleme tesisi. Bunun dışında kalan projeler, aslında ulusal şebekeye bağlanmak için yapılmış olan projeler, bizim dışımızda gelişmektedir, bizimle ilişkisi yok.

Şunu söylemek isterim ki deniz tabanında çalışacak boru hatlarıyla ilişkili endüstriyel standartlara uygun ürün yapan bir Türk şirketi maalesef ve maalesef bugün itibarıyla yoktur, olsaydı kim olursa olsun biz onu tereddütsüz tercih ederdik, kullanırdık. Dolayısıyla bugün, sizin yansıda da gördüğünüz ürünler yurt dışından temin edilen ürünler, bunlar özel çelik alaşımları, dikişsiz olarak üretiliyor. Dikişsiz boru üretimi Türkiye'de maalesef henüz mevcut değil ama biz de firmalarımızı teşvik ediyoruz bu istikamette, bu yönde. Karada yapılan boru hatları ile denizde yapılan boru hatlarının endüstriyel standartları birbirinden çok farklı onun da altını çizmek isterim.

Liman konusu... Filyos Limanı, tabii çok önemli bir proje. Biz limanın tamamıyla ilişkili bir tasarruf sahibi değiliz, neticede Ulaştırma Bakanlığımızın, Altyapı Genel Müdürlüğümüzün elinde ancak bize batı iskelesinin kullanımıyla alakalı bir izin verildi ancak biz doğu iskelesinin de altyapısını ve üstyapısını tamamlamaya yönelik olarak çalışmalarımıza devam ediyoruz, devam da edeceğiz çünkü liman derin bir liman ve büyük bir liman. Bizim derin limanlara ihtiyacımız var, büyüklüğü de önemli ama bizim için önemli olan derinliği, draftı limanın. Dolayısıyla o derin limanda bizim sondaj gemilerimizin aktivasyon işlemlerinin yürütülmesi için derin bölümünü de kullanıyoruz ve kullanmaya da devam edeceğiz.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Ulaştırma Bakanlığıyla bir sözleşme imzaladınız mı bununla ilgili?

TPAO GENEL MÜDÜRÜ MELİH HAN BİLGİN – Bakanlık tarafından batı iskelesiyle ilişkili olarak bize tahsis edilmiştir ancak doğu iskelesi bize geçici tahsis edilmiştir, başka bir tasarruf olması durumunda biz oradan tasıymızı tarağımızı toplar, çıkarız.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Çünkü Bakanlık bize verdiği resmî cevapta şey diyor: “Yap-ışlet-devret modeliyle ihale edeceğiz.”

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Vekilim, karşılıklı bir soru cevap şeklinde olmasın.

TPAO GENEL MÜDÜRÜ MELİH HAN BİLGİN – Sayın Vekilim, Bakanlığımızla ilişkili benim bir şey söylemem uygun olmaz, siz de takdir edersiniz ama ben mevcut durumu bilgilendirme açısından arz etmek istiyorum. Yani limana bugüne kadar girmek isteyen hiçbir ticari gemiye biz “Hayır.” demedik, demeyeceğiz de, böyle bir durumumuz söz konusu olamaz. Tam tersine, limanın gelişimi için ne varsa biz destekliyoruz, yapmaya da devam ediyoruz. Bugün itibarıyla, Filyos’ta 3.840 kişi çalışıyor, haziran ayına girildiğinde bu rakam 4.600’ün üzerinde gerçekleşecek.

Tabii, limanda efendim doğal gaz, işte gübre üretmek bir düşük teknoloji işi midir? Ben ona katılmıyorum müsaadenizle. Petrokimyanın en zor proseslerinden birisi aslında doğal gazdan üreye geçiş prosesidir, çok kontrollü ve çok verimli bir proses kurmanız lazım. Onunla ilişkili çalışmalar bizim dışımızda da yürüyor, biz de bakıyoruz neler olabilir diye. Liman işletmesiyle ilişkili konumuz bu.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Cumhurbaşkanlığının sitesinde yalnız şu var Sayın Genel Müdürüm: Gübreyle ilgili herhangi bir şey yok. Bütün teknolojik şirketler sayılmış, sektörler sayılmış ama gübreyle ilgili herhangi bir şey yok yani hedeflenen, Cumhurbaşkanlığının kendi strateji sitesinde gübreyle ilgili hiçbir şey yok.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Vekilim karşılıklı...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Yani sözleşme yaptınız mı ben onu merak ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Biraz önce de...

Sayın Genel Müdürüm, yazılı olarak verebilirsiniz. Lütfen...

TPAO GENEL MÜDÜRÜ MELİH HAN BİLGİN – Çok kısa devam edeyim.

Sayın Vekilimizin bahsettiği kredi miktarı toplam yedi yıl vade içerisinde ödenecek toplam miktar olarak düşünülmeli. Kredi derecelendirme kuruluşlarından JCR’ın aslında bizim kurumumuzla ilişkili yaptığı bir kredi değerlendirmesinde “AAA” en yüksek not alınmış durumda. Hani, borç yüküyle, finansal rasyolarımızla ilişkili bakıldığında, bu zaten en temel endikasyon olarak ortadadır. Tabii, bizim finansmanın bir maliyeti söz konusu. Türkiye Petrolleri aslında içerisinde bulunduğu ekonomik tabloyla en ucuz maliyetle borçlanabilme imkânına sahip ve bu, bu şekilde gerçekleştiriliyor. 2018 yılından 2021 yılına kadar aslında -özellikle 2020 yılı çok zor bir yıl olmasına rağmen- yine, net kârlılıkla kapattık. Tabii, yatırımlarımız devam ediyor, çok büyük yatırımlarımız var. Ona rağmen 2018’de 4,4 milyar lira, 2019’da 1 milyar lira, 2020’de 1,56 milyar lira ki bu sene, 2020 yılında dünyadaki petrol şirketlerinin, EMP şirketlerinin hiçbirisi kâr etmemiştir. Türkiye Petrolleri bunu -aslında iyi bir finans yönetimiyle beraber- çok zor bir fırtınanın içerisinde çıkarmayı başarmıştır. 2022 yılının ilk çeyreğinde de toplam 3,12 milyar lira olarak kârımız gerçekleşmiş durumdadır.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – 2021 yılını söylemediniz.

TPAO GENEL MÜDÜRÜ MELİH HAN BİLGİN – 2021 yılı 1,57 milyar TL.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Kâr...

TPAO GENEL MÜDÜRÜ MELİH HAN BİLGİN – Kârlılık, evet.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ek bütçe de kullanıyor musunuz?

TPAO GENEL MÜDÜRÜ MELİH HAN BİLGİN – Bu konsolide bütçeden bahsediyorum yani gerek yurt içi gerek yurt dışı bütçelerimizin birleştirilmiş hâli.

Kur korumalı banka hesabımız açılmamıştır ancak şöyle söyleyeyim: Tabii, bizim finansal işlemlerimiz gereği zaman zaman kura dönmek, zaman zaman TL’den dolara dönmek, zaman zaman dolardan ya da işte, başka döviz cinslerinden Türk lirasına dönmek ihtiyacımız olabilir. Dediğim gibi, gelirlerimizin üçte 2’sini biz yurt dışından temin ediyoruz; aslında bir boyutuyla ihracat şirketiyiz. Bu konuları dikkatinize arz etmek isterim.

Özellikle genel tabloya baktığımız zaman günlük 170 bin varil üretim var, 60 bin varil yurt içi üretimimiz var; ihtiyaç 650 bin varil. Doğal gazda 55 milyar metreküp yıllık ihtiyacımız var, ihtiyacımızın çok ötesindeyiz. Dolayısıyla, aslında biz... Doğal gaz ve petrole ne zaman ihtiyacımız var? Yarın ihtiyacımız var, bu akşam ihtiyacımız var. Getirememenin bize maliyeti bir senede - sunumumda biraz bahsettim- 4 milyar dolar. Efendim, bizim 2023 ve 2024 -bakın, bu, bir stratejik planlama çerçevesinde ele alınıyor Sayın Vekilim- 2025, 2026, 2027; bu tarihlerde neler yapacağımız, kurumun neler yapacağı, yol haritası belirlenmiş durumda yani işte, 2023’te böyle bir hedefleme bizim açımızdan söz konusu değil. Tam tersine, biz bir iş planını yürüten bir iş kurumuyuz aslında. O iş planı çerçevesi içerisinde hareket ediyoruz. Bu konuları dikkatinize arz etmek isterim.

Diğer hususlarla ilişkili yazılı cevap vereceğim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, teşekkür ediyorum Sayın Genel Müdürüm.

TPAO GENEL MÜDÜRÜ MELİH HAN BİLGİN – Sağ olun Sayın Vekilim.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Ben bir soru sormuştum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Yazılı olarak verecek Sayın Sertel.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Afyonkarahisar Belediye Başkanı “Afyon’da petrol var, üstü örtülü...”
Var mı öyle kuyumuz?

TPAO GENEL MÜDÜRÜ MELİH HAN BİLGİN – Yani yazılı cevap vereyim müsaade ederseniz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Genel Müdürüm, yazılı olarak yanıt verelim.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Belediye Başkanı sözlü söylüyor ya televizyonlarda.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Sertel...

Sayın Genel Müdürüm, teşekkür ediyorum.

Evet, cumhuriyetimizin 2’nci yüzyılında kendi keşfettiğimiz gazı kullanacak olmamız çok kıymetli ve çok değerli.

Sayın Genel Müdürüm, gurur verici işlere imza atıyorsunuz. Gayretli çalışmalarınızdan dolayı ben de teşekkür ediyorum.

Şimdi, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Genel Müdürlüğünün 2019 ve 2020 hesap dönemlerine ilişkin sonuç bölümlerini ayrı ayrı okutup ibraya sunacağım.

Önce 2019 yılı sonuç bölümünü okutuyorum.

Buyurun.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sonuç:

Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı 2019 yılı bilançosu ve 1.047.202.084 Türk lirası dönem kârıyla kapanan gelir tablosu tasvibe sunulur.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – İbra edenler... Etmeyenler... İbra edilmiştir.

Şimdi 2020 yılının sonuç bölümünü okutuyorum.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sonuç:

Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı 2020 yılı bilançosu ve 1.567.274.262 Türk lirası dönem kârıyla kapanan gelir tablosu tasvibe sunulur.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – İbra edenler... Etmeyenler... İbra edilmiştir.

Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Genel Müdürlüğünün 2019 ve 2020 yıllarına ait üst komisyon toplantısı tamamlanmıştır.

Tüm katılımcılara teşekkür ederim.

Sayın Genel Müdürüm, teşekkür konuşması için son sözü size veriyorum, kısa ve öz.

Buyurun.

TPAO GENEL MÜDÜRÜ MELİH HAN BİLGİN – Sayın Başkanım, milletin verdiği görevle enerjide tam bağımsızlık yolunda devam... Sizlerin büyük desteğiyle biz yolumuza devam etme kararlılığındayız.

Arz ederim.

Saygılar.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Ben de işlerinizde kolaylıklar diliyorum.

Değerli Komisyon üyeleri, gündemimizde 11 Mayıs 2022 Çarşamba günü Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü ile Türkiye Denizcilik İşletmeleri Anonim Şirketinin 2019 ve 2020 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmelerine devam edeceğiz.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 18.46

